

vergadering **43**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Middagvergadering

van 6 juli 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen - 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2 Voorstel tot spoedbehandeling	7
ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het stijgend aantal gebruikers van de speedpedelec	7
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over gratis openbaar vervoer als antwoord op de stijgende brandstofprijzen	11
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de urgente vraag van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid om de werkzaamheidsgraad te verhogen	17
ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het advies van de SERV betreffende beleidsevaluatie	22
ACTUELE VRAAG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opsporing van baarmoederhalskanker ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de HPV-test als middel voor vroegdetectie van baarmoederhalskanker ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een betere HPV-preventie ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de terugbetaling van de HPV-test ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het versterken van de preventie van baarmoederhalskanker	25
ACTUELE VRAAG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de afbouw van het zorgaanbod door personeelstekort	33

ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zogenaamde vernietiging van te veel geproduceerde varkens	
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraken van de minister betreffende de varkenssector en de bezwaren tegen het stikstofakkoord	
ACTUELE VRAAG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de varkenshouderij	37
ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de hervatting van de werkzaamheden aan de Oosterweelverbinding	45
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	49
ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen – 1299 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	49
Artikelsgewijze bespreking	54
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de regionale technologische centra, wat betreft de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra – 1313 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	54
Artikelsgewijze bespreking	56
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Bert Maertens, Jo Brouns, Annick De Ridder, Martine Fournier en Marius Meremans tot wijziging van artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van artikel 1 van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen, van artikel 16 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en van artikel 44 van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid – 1156 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Algemene bespreking	56
Artikelsgewijze bespreking	57
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Tinne Rombouts, Gwenny De Vroe, Inez De Coninck, Stijn De Roo en Piet De Bruyn tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat vliegtuigexploitanten betreft – 1301 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	58
VOORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET ALGEMEEN SECRETARIAAT	58

ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen	
- 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Voorstel tot spoedbehandeling	59
Algemene bespreking	60
Artikelsgewijze bespreking	89
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022	
- 18 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	89
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022	
- 19-A (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 6	
Aangehouden stemmingsen	90
Hoofdelijke stemming	91
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2022	
- 1302 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Hoofdelijke stemming	91
ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het platform Vitalink	
- 1193 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	92
ONTWERP VAN DECREET over het onderwijs XXXII	
- 1278 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 6	
Hoofdelijke stemming	92
ONTWERP VAN DECREET over de werk- en zorgtrajecten	
- 1290 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	93
ONTWERP VAN DECREET over diverse maatregelen voor het onderwijs	
- 1298 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Hoofdelijke stemming	93
ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen	
- 1299 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	94
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de regionale technologische centra, wat betreft de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra	
- 1313 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	94

ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen	
- 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Aangehouden stemmingen	94
Hoofdelijke stemming	95
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Bert Maertens, Jo Brouns, Annick De Ridder, Martine Fournier en Marius Meremans tot wijziging van artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van artikel 1 van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen, van artikel 16 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en van artikel 44 van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid	
- 1156 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Hoofdelijke stemming	96
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	96
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Tinne Rombouts, Gwenny De Vroe, Inez De Coninck, Stijn De Roo en Piet De Bruyn tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat vliegtuigexploitanten betreft	
- 1301 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	96
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	97
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	99
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	99

OPENING VAN DE VERGADERING**Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans**

– De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Leo Pieters, Conner Rousseau: ambtsverplichtingen;

Imade Annouri, Alessia Claes, Piet De Bruyn, Tom De Meester, An Moerenhout, Lise Vandecasteele, Jeremie Vaneeckhout, Suzy Wouters: gezondheidsredenen.

ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen – 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, bij motie van orde en met toepassing van artikel 50, punt 1, h), en artikel 59, punt 2, van ons reglement, zou ik graag de spoedbehandeling willen vragen van het ontwerp van decreet tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen.

Het gaat, collega's, over stuk 1358, dat maandag is ingediend en beschikbaar is op de website van het Vlaams Parlement.

De voorzitter: Is het goed dat wij ons daar later over uitspreken?

Tom Ongena (Open Vld): Prima.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Marius Meremans aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het stijgend aantal gebruikers van de speedpedelec

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister, ik dacht zo: het is het seizoen om te fietsen, coureurs onder elkaar. Ik ga het hier dus hebben over de speedpedelec. In Vlaanderen zijn ze ondertussen met ongeveer 51.000. Dat is een toename van 14 keer, wat een goede zaak is: ze vervuilen niet, veroorzaken geen file, zijn zoals eerder gezegd ecologisch verantwoord, en het is ook nog eens gezond.

Wat nu wel blijkt, ook uit cijfers die collega Lambrecht heeft opgevraagd, is dat er samen met de stijging van het aantal speedpedelecs ook een stijging van het aantal ongevallen is. Nu kan men zeggen dat dat nogal logisch is: hoe meer speedpedelecs er zijn, hoe groter immers de procentuele kans dat er ook een ongeluk is. Verdere analyse is natuurlijk nodig om de oorzaken te kennen, al haalt de Fietsersbond wel de volgende zaken aan. Om te beginnen is er de fietsinfrastructuur. Dat kennen we. Daar wordt aan gewerkt. We zien de spades al in de grond. Daarnaast is er ook wel de fietseducatie. Met andere woorden, via bedrijven kunnen mensen fietsen leasen, wat een goede zaak is. Stilletjesaan kan het ook meer bij lokale besturen. Ze leasen dan een speedpedelec en komen in het verkeer, maar zijn daar eigenlijk niet echt op voorbereid. Mijn vraag is nu: hoe wilt u ervoor zorgen dat gebruikers van de speedpedelec beter voorbereid in het verkeer komen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Inderdaad, mijnheer Meremans, we zien dat veel meer mensen een speedpedelec gebruiken voor functionele of recreatieve verplaatsingen. Er zijn veel meer gebruikers, maar helaas zien we inderdaad ook dat er heel wat meer ongevallen gebeuren met speedpedelecs.

Daarom zetten wij om te beginnen volop in op onderzoek naar de oorzaken van die ongevallen. Het kan immers soms aan de infrastructuur te wijten zijn, maar heel vaak heeft het ook met de onderlinge gedragingen van de verschillende weggebruikers te maken. Wat dat betreft zijn we dus volop bezig met een onderzoek. Daarnaast, en dat hebt u zelf al gezegd, zetten we ook erg in op veilige en comfortabele infrastructuur. We leggen de laatste hand aan ons fietsvademeccum, dat volop de kaart trekt van 'futureproof' fietspaden.

Daarnaast zijn natuurlijk ook de fietseducatie en sensibilisering van essentieel belang. We hebben het al vaker over sensibilisering gehad. Daar zetten we samen met de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) volop in op hoffelijkheids-campagnes. Educatie is echter ook heel belangrijk, en daaromtrent zitten we sowieso regelmatig samen met de vzw Mobia, de federatie van verkopers en verhuurders van de voertuigen. Zij gaan alleszins aan de slag met dat verhaal en willen meer instructies en richtlijnen geven aan de verkopers en verhuurders van allerlei moderne vervoersmodi, waaronder zeker de speedpedelec, maar ook de e-step. Zodoende willen we daar ook meer inzetten op een grotere kennis van het gebruik van die snelle fietsen.

Verder is er ook nog de Vlaamse Stichting Verkeerskunde die diverse workshops veilig verkeer organiseert; ook dat draagt ertoe bij, naast de private organisaties die dat ook doen, om mensen meer kennis te bieden van alles wat met verkeersveiligheid en speedpedelecs te maken heeft. Uiteraard is en blijft de kennis van de wegcode heel belangrijk. Daarom doe ik een oproep aan iedereen om de nodige verantwoordelijkheid aan de dag te leggen, en zich dus ook wel degelijk te houden aan de spelregels en de wegcode.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Dank u wel, minister. Wat me een beetje frustrereert, is dat we altijd te laat komen. Al een jaar geleden hebben we gezegd dat we via de modal shift mensen overtuigden om de auto te laten staan, een ander vervoermiddel te nemen, onder andere de speedpedelec. Dan kun je toch verwachten dat er ook een toename volgt, wat op zich dan ook weer problemen meebrengt. Ik vind dat onze campagnes en de fietseducatie eigenlijk altijd wat te laat komen. We hebben dat ook met andere vervoersmiddelen gezien. Kan daar alstublieft een tandje worden bijgestoken? Het is nu zomer, we zien op de fietspaden diverse fietsvoertuigen. We moeten die zaken toch in orde krijgen.

Er is nog een bijkomende vraag. Er gaan stemmen op van onder andere Speed Pedelec Vlaanderen, van de heer De Wilde, dat we eigenlijk naar een apart rijbewijs zouden moeten gaan voor de speedpedelec. Ik ben daar geen voorstander van, want dan gaan we nog een barrière opleggen. Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (cd&v): Voorzitter, minister, zoals de heer Meremans zei, is het een goede zaak dat het aantal speedpedelecs toeneemt en ook het gebruik van de fiets tout court. Het is belangrijk voor de modal shift waar we al jaren voor ijveren.

We hebben nood aan duidelijke regels voor iedereen die zich in het openbaar verkeer begeeft. Wie waar mag rijden, is niet voor iedereen duidelijk. Dat moet beter gecommuniceerd worden.

We wachten al een tijdje op het fietsvademeccum, een instrument met richtlijnen voor de aanleg van fietsvoorzieningen. Minister, wanneer gaat u dat eindelijk voorleggen aan de commissie? Het zou eigenlijk een permanente opdracht moeten zijn.

Tot slot, hamer ik al een tijdje op de handhaving. We kunnen campagnes blijven lanceren rond hoffelijkheid en respect. Elke weggebruiker heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. Ik heb soms de indruk dat al die campagnes niet meer helpen. Het zal misschien niet sympathiek klinken. Minister, welke maatregelen of overleg hebt u al besproken of gehad met uw federale collega om strenger op te treden om te handhaven zodat iedereen zich veiliger in het verkeer kan begeven?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, voor Groen is het heel simpel: hoe meer fietsers hoe beter. Collega Meremans heeft nog eens de redenen opgesomd waarom het zo belangrijk is dat we meer mensen op de fiets en op de speedpedelec krijgen. Daarbij is het belangrijk dat er genoeg plaats is voor de fiets. U werkt daaraan. Voor ons gaat het nog te traag, we moeten daar samen nog sneller in vooruitgaan.

Groen wil ook waarschuwen voor regels die het gebruik van de speedpedelec gaan ontmoedigen. Ik geef twee voorbeeldjes. Ten eerste, ik zag een tweet van een vader die zijn kind met de speedpedelec naar school brengt en dan verder fietst naar zijn werk. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat hij met zijn kind op de fiets niet op het fietspad mag rijden? Als de regels te streng worden, is dat niet meer mogelijk.

Ten tweede, opleiding. Ik ben daar voor een stuk voor te vinden, zeker voor mensen die al tien jaar niet meer op de fiets gezeten hebben, en nu weer gaan fietsen omdat de werkgever dat aanbeveelt. Laat ons dat vooral praktisch houden.

Minister, we spreken hier te vaak over alles wat fout loopt met fietsers. Ik zou willen weten wat u doet om nog meer speedpedelecs op de straat te krijgen, zodat de stijging van de voorbije vijf jaar zich de volgende vijf jaar voortzet. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Meer fietsers, des te beter, is wel het devies van deze middag. Maar indachtig de wetenschap dat misschien de helft tot zelfs twee derde van alle verkeersovertredingen te wijten zijn aan onverantwoord gedrag van de weggebruikers, is handhaving belangrijk.

Minister, we zien vandaag speedpedelecs verschijnen in voetgangerszones waar ze niet mogen komen. Ik zie ze fluks aan 45 kilometer per uur in zones waar wegen zijn met een snelheidsregime van 30 kilometer per uur.

Ik denk ook dat we aan de lokale handhaving en aan de politiezones en ook aan lokale wegbeheerders de boodschap moeten geven dat men, in zones waar een snelheidsregime van 30 of 50 kilometer per uur geldt, de speedpedelecs op de weg moet toelaten, en niet op smalle fietspaden, waar ze vaak ongewild en onbedoeld een gevaar zijn voor de andere zwakke weggebruikers.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, Vlamingen nemen massaal de fiets, en dat is uiteraard supergoed, maar er zijn vele soorten fietsers, allemaal door elkaar. Met het stijgend gebruik van de speedpedelec komt ook het stijgend aantal ongevallen. Dat bleek uit de cijfers die ik opgevraagd heb. De Vlaamse overheid heeft eigenlijk de taak om ervoor te zorgen die verschillende soorten fietsers, jong en oud, op een veilige manier op brede, veilige, comfortabele fietspaden te krijgen. Vanuit verkeersveiligheidsoogpunt moet er dus tijdig – ik leg de nadruk op tijdig, want we zijn al te laat – worden nagedacht hoe we de ongevallen kunnen beperken.

Ik heb twee vragen, minister. Eén: vindt u dat speedpedelecs thuishoren op het fietspad? Of horen ze thuis op de straat, in de bebouwde kom? Twee: waar blijft uw fietsplan?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor jullie bijkomende vragen en bedenkingen. Ik ben het wel niet met jullie allemaal eens.

'We komen altijd te laat', zeggen sommigen. Mevrouw Fournier heeft vorige week nog in de commissie gezegd: 'Moeten we niet eens stoppen met continu te focussen op het negatieve, terwijl we eigenlijk allemaal een pleidooi willen houden voor de modal shift en voor veel meer duurzame verplaatsingen?' En daarbij denken we in de eerste plaats aan fietsverplaatsingen. We hebben al meermaals verkondigd dat we het aandeel van de fiets in de functionele verplaatsingen op 20 procent willen brengen. Vandaag schommelt dat rond de 16 procent. We willen dus juist veel meer mensen op de fiets krijgen, om de modal shift te bewerkstelligen en om ervoor te zorgen dat iedereen zich op een meer duurzame en gezonde manier verplaatst, of het nu functioneel is of voor recreatieve verplaatsingen.

Helaas gebeuren er vandaag nog continu ongevallen, en daar moeten we inderdaad een antwoord op zoeken. Dat doen we ook. Zijn we daar veel te laat? Neen! We zijn continu heel accuraat aan het inspelen op de problematiek die zich voordoet.

Er zijn vragen naar het fietsvademeccum. Jullie weten dat we dat nog hebben voorgelegd aan de Taskforce Verkeersveiligheid. Zij hebben nog een aantal kritische bedenkingen op tafel gelegd, specifiek met het oog op meer verkeersveiligheid. Die zijn verwerkt. De finale versie is verstuurd naar de leden van de Taskforce Verkeersveiligheid. Ik hoop dat we volgende week, of ten laatste de week nadien, dat fietsvademeccum voor de toekomstige fietsprojecten kunnen afronden.

Wil ik meer barrières opleggen aan de gebruikers van de speedpedelec? Ik denk dat dat niet de bedoeling moet zijn, want dan gaan we juist meer mensen weghalen van die duurzame verplaatsingen. Een soortgelijk verhaal is het al dan niet verplichten van het dragen van een helm op een elektrische fiets of een e-step. Dan gaat men eigenlijk duurzame verplaatsingen ontmoedigen, en dat willen we niet.

Wat is vandaag de regel voor een gebruiker van een speedpedelec? Hij of zij heeft een rijbewijs nodig, hij hoeft geen specifieke praktijktesten af te leggen voor het gebruik van de speedpedelec zelf, maar we faciliteren dat wel, onder andere via vzw Mobia en tal van andere instanties die mee aan de slag gaan om extra opleidingen te organiseren, zonder dat we die verplichten.

Daarnaast is er een rol voor de wegbeheerder. En dat is niet overal de Vlaamse overheid, voor alle duidelijkheid: er zijn ook veel fietspaden in beheer bij andere overheden. Alleszins moet elke wegbeheerder zorgen voor veilige en comfortabele fietsinfrastructuur, en elke weggebruiker moet de nodige verantwoordelijkheidszin aan de dag leggen op het moment dat hij zich in het verkeer begeeft.

We weten dat heel veel van die ongevallen solo-ongevallen zijn: mensen die vallen omdat ze een te hoge snelheid hebben, of een onaangepaste snelheid, of omdat ze bijvoorbeeld tegen een paaltje rijden. Vandaar ook het belang van het diepteonderzoek, om te kijken hoe we, aan de hand van die resultaten nog meer kunnen bijsturen waar nodig, maar zonder dat we willen inspelen op een ontmoediging van die duurzame verplaatsingen. Dat mag het zeker niet zijn. Integendeel: we willen mensen aanmoedigen om verplaatsingen op een meer duurzame wijze te doen. Dat is goed voor de gezondheid. Dat is goed voor hun portemonnee. Dat is goed voor het klimaat. Daar willen we op blijven focussen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ook de N-VA is een groot voorstander van de modal shift richting fiets. Speedpedelecs mogen niet in het verdomhoekje zitten, integendeel: we moeten mensen aanmoedigen om ze te gebruiken, zeker voor woon-werkverkeer. Uiteraard zien we nu heel veel samenkomen, en dat creëert een beetje wrevel, onrust op die beperkte wegzaten. Daar moet je toch wat ordenen, maar vooral ook mikken op sensibilisering. Veel automobilisten weten begot niet meer hoe ze zich moeten gedragen of welke regels er zijn. Daar schort iets.

De plaats van de speedpedelec op de openbare weg moeten we ook nog eens grondig bekijken, maar zeker en vast ook, zoals mevrouw Fournier zei, de handhaving. Maar positief – daar zijn we het over eens – is dat een apart rijbewijs voor speedpedelecs geen draagvlak heeft in dit parlement. We moeten gaan naar educatie, opleiding op het bedrijf waar men least of bij de verkoper. Ik denk dat dat de juiste richting is.

In elk geval blijven we zeker en vast in blijde verwachting van het fietsvademecum.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over gratis openbaar vervoer als antwoord op de stijgende brandstofprijzen

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, vorige week werd er aangekondigd dat de populaire Waterbus in Antwerpen duurder wordt, een derde erbij, bij de prijs. Eerder dit jaar is het goedkoopste Lijnticket ook al met een kwart opgeslagen. We zullen het morgen bij de bespreking van het openbaredienstencontract van De Lijn ongetwijfeld hebben over de kostendekkingsgraad die verder moet stijgen, over de duurdere tickets in de spits enzovoort.

Overall in onze buurlanden kiezen ze ervoor om openbaar vervoer goedkoper te maken. In Duitsland betaal je 9 euro om een hele maand onbeperkt trein, tram en bus te kunnen gebruiken. In Luxemburg is er volledig gratis openbaar vervoer. In twintig steden in Frankrijk: gratis openbaar vervoer. Wat doet de Vlaamse Regering? De prijzen verder laten stijgen. Het kost nu al 2,5 euro om een bus te nemen, en daarmee koop je eigenlijk geen busticket maar een lottoticket. Komt de bus of komt hij niet? Geraak ik erop of geraak ik er niet op? Ben ik op tijd of ben ik niet op tijd? Altijd spannend bij De Lijn.

Ik snap de argumenten ook niet, minister. Er wordt altijd gezegd dat de prijzen stijgen en dat dus de ticketprijzen mee moeten stijgen. Maar in Duitsland, Frankrijk, Luxemburg gebruiken ze exact de omgekeerde redenering. Onlangs nog hebben ze in Montpellier aangekondigd dat ze het openbaar vervoer, dat trouwens bijzonder kwalitatief is, helemaal gratis zullen maken. Dat deden ze met de boodschap: 'Voor de koopkracht en voor het klimaat, Montpellier wacht niet.' Ik denk dat wij ook niet te lang meer moeten wachten.

Het is heel interessant om te zien dat in die steden waar ze kiezen voor heel goedkoop of gratis openbaar vervoer, men altijd eerst heeft geïnvesteerd in de kwaliteit van het openbaar vervoer, dat die twee echt samengaan. Dan zie je dat het werkt. In Duitsland zijn er sinds de invoering van het 9 euroticket 10 miljoen reizigers bij gekomen. Ze hebben daar vandaag meer reizigers op het openbaar vervoer dan voor de coronacrisis. In Luxemburg zijn ze volop bezig met een ambitieuze modal shift, en in heel veel Franse steden zijn ze bezig met echte autosteden terug te geven aan de bewoners, met een betere mobiliteit, betere luchtkwaliteit en zo verder.

Minister, welke inspiratie haalt u uit die buitenlandse voorbeelden over het inzetten van gratis of goedkoper openbaar vervoer in de strijd tegen de koopkrachtcrisis? *(Applaus van Kim De Witte en Stijn Bex)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer D'Haese, ik heb uiteraard ook kennisgenomen van het voorstel in bijvoorbeeld Duitsland, waar men inderdaad een succesvol project heeft uitgerold. Gedurende drie maanden heeft men daar ruim 7 miljoen abonnementen uitgereikt aan een kostenplaatje van 2,5 miljard euro – geld van de belastingbetaler, dat moeten we er ook wel even bij zeggen.

U vraagt wat wij zullen doen als Vlaamse overheid inzake goedkopere tarieven. Ik nodig u uit om eens opnieuw naar de benchmark te kijken die we in december 2020 hebben gelanceerd. Daaruit blijkt dat Vlaanderen voor zowel de meerrittenkaarten als de abonnementen tot de gebieden met de laagste tarieven behoort, de allerlaagste. De middengroep heeft ruim 50 procent hogere tarieven, zowel voor de eenrittenkaarten als de abonnementen als de meerrittenkaarten. We zitten dus al heel laag met onze tarieven.

We hebben recent een openbaredienstencontract kunnen afsluiten met De Lijn – we zullen het daar morgen in detail over hebben – en daar zetten we in op drie grote kernbegrippen. We willen met De Lijn volop de transitie inzetten en volop kiezen voor meer en beter openbaar vervoer. Daarin staan klantvriendelijkheid, duurzaamheid en efficiëntie centraal.

Daar verankeren we ook dat we ieder jaar opnieuw ruim 1 miljard euro aan exploitatiekosten geven aan De Lijn. Daarnaast verankeren we dat we de komende vijf jaar ieder jaar opnieuw minstens 270 miljoen euro zullen investeren in De Lijn. Dat zal sowieso zorgen voor een volledige kentering, voor een volledige transitie, waarbij De Lijn veel attractiever zal zijn en waarbij we volop werk kunnen maken van die modal shift.

Daarnaast – en dat hebben we daarstraks ook al gezegd – is de fiets nog altijd de goedkoopste manier om zich te verplaatsen. Het is goedkoop en duurzaam. En daar roepen we ook eenieder toe op. Ook daar investeren we ongeziene budgetten. Ik zie u lachen, ik zie dat u geen voorstander bent van de fiets. Maar toch roep ik eenieder ertoe op om de meest duurzame wijzen van verplaatsing te gebruiken, namelijk de fiets en het openbaar vervoer.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik ben een fervent fietser. Maar ik zal nooit achter de idee staan dat, als het openbaar vervoer voor jou te duur is, je dan maar de fiets moet nemen.

Ik had ergens wel verwacht dat u zou zeggen dat gratis of goedkoper openbaar vervoer heel veel geld kost. U weet misschien dat het in Duitsland een liberale minister is die het ticket van 9 euro heeft ingevoerd. Dat is niet ineens een communist geworden, het is gewoon een goed idee, omdat je mensen daarmee uit de auto haalt, de vervoersarmoede en de luchtvervuiling aanpakt, iets doet voor het klimaat en ervoor zorgt dat we niet allemaal vaststaan in de files.

Want daarover heeft niemand het ooit: de kostprijs van files – ik weet niet of u dat weet – bedraagt 4,5 miljard euro per jaar, van luchtvervuiling 8 miljard euro per jaar, van verkeersongevallen 12,5 miljard euro per jaar. En dan heb ik het nog niet over de klimaatverandering die ons onwaarschijnlijk veel geld zal kosten. Als je dan kijkt naar de kostprijs van bijvoorbeeld gratis openbaar vervoer bij De Lijn, die ongeveer 200 miljoen euro zou kosten, dan denk ik dat dat zijn kost meer dan waard is, minister.

Ik hoop dat u de blik een beetje meer kunt openzetten, dat u kunt kijken naar die goede voorbeelden. Zestig Europese steden kiezen ervoor en wereldwijd zijn het er honderd. En we zien dat, daar waar men kiest voor investeringen in beter en betaalbaarder openbaar vervoer, men ook meer reizigers aantrekt. *(Applaus van Kim De Witte)*

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Collega D'Haese, voor u is het nooit genoeg, dat weten we. Voor u moet het allemaal gratis zijn. Maar iemand moet dat betalen. Waar u het geld haalt, dat zegt u natuurlijk nooit.

Maar laten we eerlijk zijn. Als je de abonnementsprijs voor 1 jaar in de middengroep, leeftijdscategorie 25 tot 64 jaar neemt, dan kost dat 351 euro per jaar. Dat is minder dan 30 euro, dat is 29,25 euro per maand. Denkt u nu echt dat iemand sneller zal overschakelen op zo'n abonnement omdat het gratis is? *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Als je maandelijks met de auto al die kilometers moet rijden naar het werk en dat kunt vervangen door een abonnement met de bus, dat nog geen 30 euro kost, dan denk ik dat die keuze snel gemaakt is. Als u denkt dat het tarief het enige is dat iemand over de streep kan trekken, dan kunnen we het daar absoluut niet mee eens zijn. Waarover gaat het? Het gaat in de eerste plaats over de betrouwbaarheid van het openbaar vervoer, over stiptheid, over kwaliteit en over veiligheid. Dat zijn de punten waaraan De Lijn zeker moet werken, dat zijn ook de punten waarover we het morgen in de commissie zullen hebben. En dan zullen die tarieven echt niet meer de doorslag geven. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega D'Haese, we weten allemaal dat u heimwee hebt naar de voormalige Sovjet-Unie of naar het Noord-Koreaanse model, zo u wilt. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Maar dit is Vlaanderen. Dit is Vlaanderen en hier weten we dat gratis niet bestaat. Gratis moet altijd worden betaald. En u zou moeten weten dat dat in heel veel gevallen betaald wordt door die hardwerkende Vlaming die nu al compleet wordt belast.

De Vlaming die die gratis bus zal nemen, die zal dat op een andere manier moeten terugbetalen. Laten we eerder inzetten, minister, op het uitbouwen van een modern, efficiënt, comfortabel en veilig openbaar vervoer, maar vooral op een openbaar vervoer dat inderdaad wordt geleverd aan democratische prijzen. Pas dan kan dat een alternatief zijn voor de automobilisten.

We hebben het onlangs nog gezien. U hebt een nieuw openbaredienstcontract afgesloten dat morgen zal worden besproken. Maar wanneer ik dan zie dat De Lijn meer autonomie krijgt inzake ticketprijzen en dat ze denken aan flexibele prijzen, dan zijn wij daar geen voorstander van. Want dat zal niet meer mensen naar het openbaar vervoer trekken. Want dan is het opnieuw die werkende Vlaming, die schoolgaande jeugd, die daarvan het slachtoffer is. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, minister, goede collega's, Steve is back. Steve Stevaert is back, alive and kicking. Ik denk dat hij zichzelf nu trakteert op een goed glas champagne – hij zei altijd: 'Niet veel, maar goed' – ergens in de eeuwige jachtvelden waar hij zich nu bevindt.

Uit het Hasseltse voorbeeld met gratis bussen, dat toch ruim een decennium geduurd heeft, blijkt dat daar niets aan modal shift werd bereikt. Men haalde wel fietsers van de weg, en die namen dan de bus. Maar degene die de wagen nam, de automobilist, bleef verder met zijn auto rijden. In deze dagen, tijdens de schoolvakanties, zaten daar schoolkinderen op bij wijze van tijdverdrijf. Maar de modal shift is er nooit door gestimuleerd. Onderzoeken wijzen dat inderdaad uit. De busreiziger is vooral bekommerd om kwalitatieve maatstaven: voorspelbaarheid, propere bussen. De prijs is eigenlijk van onderschikt belang. En inderdaad, gratis betekent dat de factuur voor de belastingbetaler is, voor alle Vlamingen. En in die zin is het ook een vorm van bedrog. *(Applaus van Tom Ongena)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, met de gigantische uitdagingen waar we vandaag voor staan, zou in een warm Vlaanderen een Vlaamse Regering er alles aan moeten doen om de bus en de tram opnieuw aantrekkelijk te maken en dus resoluut te investeren in een kwaliteitsvol openbaar vervoer dat werkt. Naast zorgen voor betaalbaarheid, betekent dat ook betere dienstverlening, hogere kwaliteit en meer aanbod. Mensen wachten daarop. Maar u, minister, doet spijtig genoeg het omgekeerde. U bespaart, u zorgt dat iedereen ontevreden is, u verhoogt de prijzen en vervolgens gaat u privatiseren. En we weten uit het buitenland wat dat betekent: nog minder bussen, nog hogere prijzen, nog meer files en nog meer vervoersarmoede. Wij bij Vooruit passen daarvoor. Voor ons heeft het openbaar vervoer ook een maatschappelijke rol. Het is essentieel dat mensen zich kunnen verplaatsen op een betaalbare manier en de overheid moet daarom de regie in eigen handen houden.

Wat de betaalbaarheid betreft, minister, hebben wij al het voorstel gedaan om te zorgen voor een ticket voor alle openbaarvervoernetten in ons land samen. Dat staat nu ook in de beheersovereenkomst. Wat gaat u daarmee doen?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, een verdienste wil ik u toekennen en dat is dat u in de beheersovereenkomst die dit weekend bekend raakte, middelen vrijmaakt om de tramsporen te herstellen waar de tram nog maar tien kilometer per uur kan rijden omdat er al dertig jaar geen onderhoud aan gebeurd is. Maar er komen geen extra werkmiddelen voor De Lijn en toch zal De Lijn meer moeten doen. U zegt dat De Lijn de vrijheid krijgt om de tarieven aan te passen. Dat betekent dus dat de tarieven zullen verhogen.

Nochtans zijn er op dit moment tal van voorbeelden, in het buitenland, maar ook in deze stad, in Brussel, waar het openbaar vervoer zeker voor jonge en voor oudere mensen zeer goedkoop of gratis is. Open Vld haalt hier enerzijds een plan van twee jaar geleden aan en anderzijds beleid van twintig jaar geleden om vandaag te zeggen: 'Goedkopere prijzen, in deze energiecrisis, in deze sociale crisis, dat moeten we niet doen.' Collega's, kunnen we alstublieft kijken naar de problemen die de mensen vandaag hebben en daaraan remediëren?

Ik heb nog een laatste vraag, minister, want ik kan mij niet voorstellen dat wij u goed verstaan hebben. Hebt u nu werkelijk gezegd dat wie geen geld heeft om de bus te nemen, maar op de fiets moet kruipen? Want dat is wat u daarnet gezegd hebt. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Het is toch wel merkwaardig dat de PVDA blijkbaar denkt dat de brandstofprijzen niet stijgen voor De Lijn. Alsof dat de overheid al niet genoeg kost.

Anderzijds heb ik bij de bespreking van het jaarverslag van De Lijn, op 2 juni, ook al gevraagd om van de nood een deugd te maken en met de stijgende energieprijzen meer mensen te overtuigen van het openbaar vervoer, en dan specifiek van De Lijn, als alternatief. Maar dat doe je niet met een gratisverhaal. Gratis bestaat niet. Het geeft bij mij soms zelfs veeleer de indruk dat gratis niets waard is. Voor sommige mensen komt dat zo over. En met azijn vang je geen vliegen. Om de mensen van de auto naar de bus te krijgen, denk ik dat er andere zaken nodig zijn. Zoals hier al gezegd is, gaan we dat morgen kunnen bespreken. In het nieuwe openbaredienstencontract met De Lijn zijn een heleboel zaken opgenomen, zoals een meer vraaggestuurd aanbod en betrouwbaarheid. En iets wat ik ook belangrijk vind, zijn propere bussen. Dat staat daar ook heel duidelijk in. Ik vond dat een invalshoek die soms te weinig wordt genomen.

De voorzitter: Collega's, mag ik alstublieft vragen om u aan de spreektijd te houden? Want het is vandaag echt heel erg. Er is voorlopig maar één persoon die zich eraan gehouden heeft. Ja, u bent dat, mijnheer D'Haese. *(Gelach. Applaus)*

Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, dank u wel. Ik denk ten eerste dat de heer Keulen het heel duidelijk heeft gedeut: gratis bestaat niet. Twintig jaar geleden is er het plan van Steve Stevaert voor gratis vervoer geweest, met als gevolg: iedereen weg van de fiets en niet weg van de auto. Dat was heel duidelijk het verhaal, en wat blijkt vandaag? Wij wonen vandaag in de provincie Limburg in de meest autogerelateerde provincie.

Ten tweede is er de kwestie van de tarieven. Dat heb ik daarstraks ook al gezegd. Wij wonen in gebieden met de laagste tarieven. Ik ben het niet die dat zegt. Dat blijkt heel duidelijk uit een benchmarkstudie waarin men Vlaanderen heeft vergeleken met soortgelijke regio's met soortgelijke openbaarvervoersdiensten.

Wij hebben de laagste tarieven. De grote middenmoot heeft minstens 50 procent hogere tarieven. Ook dat blijkt heel duidelijk uit die benchmark.

Het is heel duidelijk dat nog niet iedereen het openbaredienstcontract heeft gelezen. We geven in het kader van dat contract inderdaad meer autonomie aan De Lijn, als blijkt van vertrouwen in het management, in de organisatie van De Lijn. Wij geven meer autonomie, zowel inzake het aanbod als inzake prijzen. Sommige collega's lezen daar automatisch in dat wij de prijzen daardoor gaan verdubbelen. Mevrouw Robeyns, u kent het sociaal tarief dat wij hebben. Als ik dat op maandbasis tel, dan is dat geen abonnement van 9 euro, zoals in Duits-land. Dan is dat een abonnement van nog geen 4 euro per maand. Dat is ons sociaal tarief, en ik denk dat dat inderdaad van een warm Vlaanderen getuigt. Gaan wij door prijzenautonomie toe te kennen aan De Lijn, binnen een kader dat de Vlaamse Regering eerst vastlegt en dat duidelijk stelt dat niet mag worden geraakt aan die sociale tarieven, automatisch de prijzen verhogen? Hebt u dat ergens gelezen? Neen. Wat er wel is, is prijsdifferentiatie op maat van doelgroepen. Er zijn derde-betalerssystemen. Er wordt flexibel ingespeeld. In daluren gaat men eventueel de prijzen verlagen om mensen aan te moedigen om dan wél het openbaar vervoer te nemen. Dat is de autonomie die wij aan De Lijn geven, en dat is absoluut niet hetzelfde als zonder meer stellen dat wij een prijs-verhoging zouden willen doorvoeren.

Ik nodig jullie uit om dat openbaredienstcontract toch nog eens heel aandachtig te lezen. We gaan er morgen in detail op in, maar alleszins lezen jullie daar vandaag al andere dingen in dan wat wij er daadwerkelijk in hebben opgenomen.

Mijnheer Bex, om u gerust te stellen: uiteraard zeg ik niet dat degene die geen 4 euro per maand kan betalen voor openbaar vervoer, dan maar de fiets moet nemen. De vraag was hier heel duidelijk wat ik zal doen om een antwoord te bieden op de hoge prijzen van fossiele brandstoffen. Ons antwoord daarop is juist kiezen voor meer duurzame alternatieven, en dat is voor mij op de eerste plaats het fietsen, waarin wij ongeziene bedragen investeren, maar dat is ook het openbaar vervoer. Met dat nieuwe openbaredienstcontract, een verhaal van rechten en plichten, geven we veel meer verantwoordelijkheid, veel meer autonomie aan De Lijn. De Lijn stelt zich er daarbij garant voor te kiezen voor meer klantvriendelijkheid, meer efficiëntie en meer duurzaamheid. Dat is hetgeen waarvoor wij kiezen, maar het is uiteraard een en-enverhaal.

Mijnheer D'Haese, u zegt dan dat wij niks doen voor het klimaat, dat er iedere dag opnieuw files staan. Wij doen daar heel veel voor. Ik nodig u opnieuw uit om onze klimaattransitienota van november vorig jaar te lezen. Van de veertig maatregelen die de Vlaamse overheid daarin op tafel heeft gelegd, waren er elf klimaatkleppers specifiek op het vlak van mobiliteit. Wij investeren ongeziene bedragen in onze waterwegen om ervoor te zorgen dat veel meer van ons goederentransport weg kan van de weg, richting spoor en vooral richting onze waterwegen, wat een vermindering van de files betekent. Daar investeren we enorm in. Wij kiezen volop voor zero-emissievoertuigen, weg van de fossiele brandstoffen. We kiezen ook bij De Lijn volop voor zero emissie. Kortom, we doen heel veel inzake de klimaatuitdagingen, inzake het weggaan van fossiele brandstoffen, maar als u het niet wilt weten, dan weet u het natuurlijk niet. Alleszins blijven wij daar volop in investeren. Ik heb er alle vertrouwen in dat De Lijn straks heel wat meer reizigers naar zich toe zal trekken op basis van het nieuwe openbaredienstcontract dat we hebben. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, beste collega's, ik moet zeggen dat ik de reacties een beetje voorspelbaar vind, een beetje bekrompen. Niet durven kijken naar de

voorbeelden die werken in het buitenland. 'Gratis bestaat niet.' Het verbaast mij, mijnheer Keulen, dat ik het van u moet horen, want in uw eigen Lanaken rijdt het openbaar vervoer gratis op marktdag. *(Opmerkingen van Marino Keulen)*

Gratis openbaar vervoer op marktdag, betaald door de gemeente Lanaken. Mijnheer Keulen, u weet dus dat het werkt, want anders zou u het afschaffen. En het werkt inderdaad. We zien het niet alleen in Lanaken, we zien het niet alleen in Gent – waar het gratis is op koopzondagen –, we zien het in Luxemburg, we zien het in Aubagne, we zien het in Duinkerke, we zien het in Tallinn, we zien het in Montpellier, we zien het overal waar men het invoert. En zeker vandaag, als de koopkrachtcrisis zo hard toeslaat, denk ik: gratis openbaar vervoer, voor het milieu, voor de koopkracht, waar wachten wij nog op? *(Applaus van Kim De Witte, Stijn Bex en Bruno Tobback)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbevelingen van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de urgente vraag van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid om de werkzaamheidsgraad te verhogen

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, collega's, er wordt gestreden om het talent in Vlaanderen. Die strijd woedt op het scherp van de snee. En toen ik mijn krant van gisteren bekeek, zag ik dat er ook effectief slachtoffers vallen. De zorg die de dienstverlening niet altijd kan garanderen op de manier zoals ze zelf zouden willen, Renmans die drie vestigingen moet sluiten bij tekort aan geschikt personeel, een bekende traiteurzaak in mijn regio die geen overnemers vindt: het zijn allemaal slachtoffers van de strijd om talent op onze arbeidsmarkt. De Hoge Raad voor de Werkgelegenheid roept ook op tot een algemene en ongekende mobilisatie van het talent op onze arbeidsmarkt. We hebben effectief iedereen nodig. Nochtans is er een recordaantal jobs in ons land: meer dan 5 miljoen jobs. Nog nooit hebben zoveel mensen een job gevonden in ons land als vandaag. Maar tegen 2030 willen we die werkzaamheidsgraad naar 80 procent en er zijn bijna 600.000 nieuwe jobs nodig en ook mensen om die in te vullen, om die doelstelling te bereiken.

Dus, minister, we spreken over een algemene mobilisatie, een strijd om talent op onze arbeidsmarkt. Er woedt een oorlog, en in een oorlog hebben we een sterke generaal nodig om ons te leiden, om de troepen te leiden, in eerste instantie naar het front. Het front gaat over de invulling van de knelpuntvacatures. Op dit moment zijn er 85.000 openstaande vacatures. Heel veel daarvan hebben een knelpuntkarakter. Minister, ik weet dat u ervoor wilt zorgen dat werkzoekenden sneller en beter begeleid worden door VDAB, maar hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze vooral sneller en beter begeleid worden richting die knelpuntvacatures, om op die manier de strijd op onze arbeidsmarkt te winnen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, collega's, ik had nooit verwacht of voorspeld dat ik u het plezier zou kunnen doen om hier deze week opnieuw vooraan te staan. Maar kijk, hier ben ik, want de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid heeft gesproken en gezegd dat België met een vacaturegraad van 5,5 zit. Dat betekent dat 5,5 op 100 vacatures niet ingevuld kunnen worden. Voormalig cd&v-excellentie Steven Vanackere zei: 'Dat is toch godgeklagd, want er zijn eigenlijk voldoende mensen

in dit land om die vacatures in te vullen.’ Dat is een gigantisch probleem, want we betalen uitkeringen aan die mensen. Die mensen werken niet, dus ze dragen niet bij. Dat betekent dat middelen niet naar mensen kunnen gaan die het echt nodig hebben. We zijn eigenlijk onze sociale zekerheid langzaam maar zeker aan het opvreten, terwijl onze belastingdruk 54 procent bedraagt. We zijn op dat vlak zeer fout bezig, iets wat we hier helaas week na week komen brengen.

Hier in Vlaanderen, minister – u bent goed gestart –, zijn we zeer gretig aan het kijken om alles wat mogelijk is te activeren. We hebben onze grieven ook al meermaals overgemaakt aan de overkant van de straat.

Naar aanleiding van het rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid ben ik beginnen te denken: ga ik nu voor de zoveelste week op rij zeggen hoe erg het wel is? We moeten ook met oplossingen komen. Minister, ik kom hier dus met alvast één oplossing waarover ik graag uw visie zou willen hebben. Kunnen we vanuit Vlaanderen minstens voor de mensen die aan het werk zijn en die zeggen dat ze meer willen werken dan dat ze vandaag doen, niet pleiten om minstens tijdelijk een mobilisatiecampagne te doen waar al hun overuren compleet onbelast zijn? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega’s Ronse en Bothuyne. U duidt nogmaals op de hele grote ambitie van deze Vlaamse Regering om de werkzaamheidsgraad gestaag op te krikken richting 80 procent. Inderdaad, de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid heeft in zijn rapport nogmaals geduid op het grote belang daarvan. De uitdagingen voor onze Vlaamse arbeidsmarkt zijn bijzonder groot en structureel. Er is inderdaad geen ‘silver bullet’ richting die 80 procent.

Maar ik ben vandaag toch wel voorzichtig positief. We laten vandaag de hoogste werkzaamheidsgraad ooit optekenen. Het eerste kwartaal van dit jaar was goed voor 76,6 procent, maar er is inderdaad nog een hele weg te gaan. En ja, ik wil alle Vlaamse instrumenten die in onze handen liggen, maximaal gebruiken om die weg verder te zetten. Het is goed dat het in het Vlaamse regeerakkoord – dat is en blijft ons kompas – gebeiteld staat: investeren in VDAB, ik heb het gezegd, ik blijf het herhalen, meer uitbreken dan vandaag richting de werkgevers, naar de vloer gaan om te kijken hoe er een betere invulling kan zijn dan vandaag. Activeren blijft maatwerk. Ga uit van de individuele noden en durf inderdaad streng te zijn indien dat nodig is.

Het arbeidsreservoir van vandaag is een stuk verschoven. Het zijn niet langer diegenen die werkzoekend zijn. Het is vandaag een hele grote groep van mensen die om een bepaalde reden vandaag niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Het gaat over 680.000 mensen. Die moeten we meer dan ooit proberen te bereiken vandaag. Dat doen we, wat mij betreft, meer dan vandaag met onze lokale besturen. Ik maak er echt een punt van om tegen het einde van het jaar met elke Vlaamse stad en gemeente een samenwerkingsakkoord te hebben met VDAB, geen papieren tijger, maar concrete acties om de mensen die vandaag niet actief zijn op de arbeidsmarkt, meer en beter toe te leiden. Wat de langdurig zieken betreft, is er met het samenwerkingsprotocol de ambitie om via 30.000 integratietrajecten tegen het einde van de legislatuur ook die groep meer toe te leiden naar de arbeidsmarkt.

En ja, werken moet meer lonen. Deze week is de jobbonus gelanceerd. Mensen kunnen zich inschrijven. 730.000 Vlamingen op de radar kunnen daardoor inderdaad die middelen krijgen om het verschil tussen werken en niet werken te vergroten, want dat moet absoluut zo.

Het werkgelegenheidsakkoord is, wat mij betreft, de kers op de taart. Er gaat de komende 2 jaar 100 miljoen euro geïnvesteerd worden, waarvan 25 miljoen euro recurrent zal zijn, om meer dan 33.000 mensen toe te leiden naar de arbeidsmarkt.

Het is een heel pakket aan maatregelen. Zal het voldoende zijn? Nee, het zal niet voldoende zijn. We moeten blijven kloppen op de nagel van het asymmetrische beleid. Jullie twee gaan alvast met jullie grootste hamer mee kloppen op diezelfde nagel. Daar twijfel ik geen seconde aan. Het is belangrijk om hier vandaag te benadrukken dat minister Van Peteghem in het federaal parlement alvast zijn grote verantwoordelijkheid genomen heeft om de noodzakelijke fiscale hervorming daar op de rails te zetten. Het is absoluut noodzakelijk om die lasten op arbeid te verlagen en om op die manier het werken meer te laten lonen dan vandaag.

De voorzitter: De heer Bothuynne heeft het woord.

Robrecht Bothuynne (cd&v): Minister, dank u wel. Ik denk dat u doet wat u kunt. U doet ook wat moet: werken lonend maken. Er is de jobbonus, die er straks voor zorgt dat 730.000 Vlamingen met de laagste lonen meer zullen overhouden op het einde van de maand. Ze zullen beloond worden voor hun werk. U zet in op activering, u zet in op samenwerking met lokale besturen, met langdurig zieken. Meer mensen op de arbeidsmarkt halen om knelpuntvacatures in te vullen, is inderdaad cruciaal.

Maar we hebben inderdaad ook bijzonder veel mensen die actief zijn op de arbeidsmarkt. Ook daar spreekt de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid zich uit over permanente opleiding, permanente vorming en zorg voor de inzetbaarheid van wie nu al actief is op de arbeidsmarkt, want we kunnen geen talent verliezen. We kunnen het niet riskeren dat we talent gaan verliezen. Minister, wat zult u doen om ervoor te zorgen dat mensen die nu actief zijn op de arbeidsmarkt, beter begeleid en ondersteund zullen worden om bijvoorbeeld te voorzien in hun opleidingsbehoeftes zodat ze langer inzetbaar blijven?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik neem het u helemaal niet kwalijk want het is de eerste keer maar u hebt niet geantwoord op mijn vraag. Ik zal ze opnieuw stellen. Bij alles wat we hier voorstellen voor de overkant van de straat hebben we tot nu toe weinig touche gehad. Ik heb bewust nagedacht over iets waar men noch bij Groen, noch bij de socialisten, noch zelfs in Wallonië tegen kan zijn. Als we nu eens voorstellen dat wie aan het werk is en beslist om meer dan 38 uur per week te werken, minstens tijdelijk, vanwege die zware, ongelooflijke, onvoorstelbare krapte op de arbeidsmarkt, niet wordt belast op die overuren. De mensen die dan aan het werk zijn, zouden netto, handje contantje, overhouden wat ze verdienen. Dat zal veel mensen aansporen en aanmoedigen om meer te werken en dat zal er minstens tijdelijk voor zorgen dat bedrijven hier niet wegtrekken, dat mensen nog kunnen worden bediend in de horeca en in de winkels, in de zorgsector, en noem maar op.

Minister, ziet u het zitten om dat voorstel samen met ons met vuur te verdedigen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Collega Ronse, ik zal een voorstel doen waar men in Brussel en in Wallonië zeker zit op te wachten, en dat is de versterking van de Vlaamse jobbonus, ook voor werknemers uit Brussel en Wallonië die onze Vlaamse vacatures komen invullen. Waar wacht u dus op?

Waar wacht u ook met zijn allen op om inderdaad een federale fiscale hervorming te steunen waarbij de lasten op arbeid zouden worden verlaagd voor alle jobs, niet

alleen voor de knelpuntberoepen, en zo effectief de inkomsten worden verschoven? Ik denk dat u hierbij heel duidelijk aangeeft socialistische voorkeuren te ondersteunen. Ik denk dat de minister ze kan uitvoeren. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, ik heb dat rapport van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid natuurlijk ook met heel veel interesse gelezen, daar staan heel veel suggesties in. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we al met heel veel van die maatregelen bezig zijn. Ook hier in Vlaanderen is al verwezen naar de jobbonus. Maar ik las ook met veel interesse het luikje over activering. De Hoge Raad is daar vrij duidelijk over, namelijk dat het huidige beleid ontoereikend en onaangepast is. Men vindt dat er geen evenwicht is tussen rechten en plichten voor mensen die een uitkering krijgen. Het is eigenlijk een zeer verbloemde ma-nier om te zeggen dat men mensen die vandaag een uitkering krijgen meer achter de veren moet zitten om ervoor te zorgen dat ze de vele jobs die openstaan, ook invullen.

Mijn voorstel, collega Ronse, gaat over iets waarvoor we hier bevoegd zijn, en het is belangrijk dat we vooral kijken naar onze eigen bevoegdheden. Minister, wilt u samen met ons VDAB veel meer achter de veren zetten zodat ze ook die stok durven boven te halen voor mensen die in deze tijden van grote krapte onvoldoende inspanningen doen om aan de slag te gaan terwijl ze een uitkering krijgen van ons allemaal? (*Applaus van Emmily Talpe*)

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het siert u dat u voorzichtig positief bent maar eerlijk gezegd ben ik dat op dit ogenblik niet. Wekelijks wordt hier gezegd dat we de werkzaamheidsgraad moeten opkrikken maar in feite gebeurt er weinig. De raad heeft er ook op gewezen dat er een aanpak nodig is die gebaseerd is op verschillende bevoegdheidsniveaus, maar we weten allemaal uit het verleden dat dat overleg weinig concreets oplevert. Er wordt heel veel gesproken over vage akkoorden maar de concrete uitwerking blijft uit.

Volgens de raad is er ook nog heel wat groeimarge om de werkgelegenheidsgraad op te krikken bij de inwoners die afkomstig zijn uit een niet-Europees land. Ik heb de vraag een aantal weken geleden ook al gesteld en ik zal ze nogmaals stellen: welke acties zult u op korte termijn nemen om de werkzaamheidsgraad ook bij de niet-Europese inwoners te verhogen, minister?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik heb gewoon een bedenking. Wanneer al die mensen ergens aan het werk zijn, betekent dit dat er op andere plaatsen weer mensen aan het werk moeten gaan om de zorgtaken voor kinderen, zorg-behoevende ouders of familieleden of het huishouden over te nemen. Eigenlijk hebben we een ander structureel model nodig, een structureel model waarbij zorg en werk kunnen worden gecombineerd. Minister, bent u hierover in overleg met de minister van Welzijn?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Bedankt voor de vele bijkomende vragen.

Collega Bothuyne, het is inderdaad zo dat mensen aantrekken één zaak is, maar ze aan het werk houden is een andere zaak. Dat is vandaag inderdaad ook een heel grote uitdaging, gelet op de enorme werkdruk. Ik denk dat werkbaar werk daarom ook een van de belangrijke pijlers is van het werkgelegenheidsakkoord. We zetten in op werkbaarheidscheques, om samen met de werkgevers hun ook de

kans te geven om rond die werkbaarheid aan de slag te gaan. Leiderschap en welbevinden zijn heel belangrijk om te voorkomen dat mensen uitstromen. We voorzien daar in het werkgelegenheidsakkoord ook de nodige middelen voor. Daar gaan we morgen in de commissie ook dieper op in.

Collega Ronse, er liggen in die zin inderdaad voorstellen op de federale tafel rond RSZ-kortingen, die alleszins onze steun zullen kunnen krijgen.

Collega Gennez, ik ken uw vraag. U hebt er al meermaals op gealludeerd, ook in de commissie. Ik heb toen ook verwezen naar de evaluatie die zal worden gemaakt van de jobbonus rond het werkplaatsprincipe. Ik denk inderdaad dat we dat moeten durven te evalueren, voor wat betreft de mensen uit de andere regio's in dit land.

Collega Ongena, ik denk dat het inderdaad belangrijk is dat we VDAB ook maximaal dynamiseren. Zij hebben rond die activering belangrijke taken: het bereiken van de werkgever, vertrekken vanuit de individuele noden. Dat blijft maatwerk. Ook de toeleiding naar de arbeidsmarkt blijft maatwerk. Maar finaal moeten we voor diegenen die te weinig en onvoldoende inspanningen leveren, ook die rode kaart durven te trekken.

Collega Malfroot, ik denk dat we ook daar in het verleden al hebben geantwoord dat het inderdaad belangrijk is als sluitstuk dat we naar economische integratie durven te kijken en naar interregionale mobiliteit. Maar inderdaad, er wonen hier vandaag heel wat mensen met een migratieachtergrond. En in het verleden is het misschien onvoldoende gelukt om ook die mensen te activeren. Ik denk dat er vandaag heel wat mooie projecten en heel wat voorbeelden zijn. Ik heb al verwezen naar de moeders met een migratieachtergrond die bepaalde vaardigheden doorheen hun leven hebben ontwikkeld, en die ze perfect kunnen inzetten in het onderwijs, in de zorg. Daar zijn good practices, en het is ook daarom dat we het belangrijk vinden dat we met steden en gemeenten gaan samenwerken. Want zij hebben daar heel wat mooie projecten lopen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Bedankt voor de bijkomende antwoorden. We merken dat u alle Vlaamse middelen inzet in de strijd die woedt op onze arbeidsmarkt, de strijd om ons talent. Er zijn 85.000 oningevulde vacatures, openstaande vacatures op dit moment. We moeten werkgevers ondersteunen om die vacatures in te vullen. We moeten inactieven begeleiden en ondersteunen richting de arbeidsmarkt. Ik denk dat we er vanuit Vlaanderen alles aan doen om dat mogelijk te maken.

Maar ik wil hier voor één keer ook een oproep doen om aan de overkant van de straat eensgezind de kans die zich nu aandient, te grijpen, en die grote fiscale hervorming door te voeren, waarbij we werken lonend moeten maken voor elke inwoner van dit land. Op die manier kunnen we voor de arbeidsmarkt een bijzonder grote stap vooruit zetten.

Ik heb gemerkt dat, sinds de experten gisteren hun rapport hebben voorgesteld, er vanuit de loopgraven volop wordt geschoten op de diverse voorstellen die worden gedaan. Ik denk dat het belangrijk is om uit die loopgraven te komen. Alleen zo kunnen we de oorlog en de strijd op onze arbeidsmarkt winnen. Ik hoop dat elke partij vanuit dit halfroond ook dat signaal geeft aan de overkant van de straat.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega Gennez, ik heb een verrassing voor u. U vraagt dat men in Wallonië en in Brussel ook in aanmerking kan komen voor de jobbonus. Maar u zit zelf in de meerderheid met de socialisten in Wallonië en in Brussel, en u vraagt eigenlijk dat het Vlaams Parlement daar de jobbonus invoert. Ik beloof u plechtig om de komende week twee dagen met u uit te trekken: één dag om naar het Brussels Parlement te gaan, één dag om naar het Waals Parlement te gaan, om daar de jobbonus van a tot z uit te leggen. Zo kunnen ze daar copy-paste op stemmen, want u wilt die daar zo graag ingevoerd zien. We gaan daarvoor zorgen, zodat dat kan.

Minister, mijn voorstel is om bij mensen die vandaag langer dan 38 uur per week willen werken en mee meerwaarde willen creëren, hun overuren niet meer te belasten, zodat zij netto verdienen. Dat heeft eigenlijk niets te maken met RSZ-kortingen, dat heeft gewoon te maken met het totaal onbelast laten van overuren. Ik denk echt dat dat nodig is, minister. Het zou goed zijn als we daar gezamenlijk voor naar de overkant kunnen gaan. Mijn steun hebt u daarin. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het advies van de SERV betreffende beleidsevaluatie

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister-president, we hebben tijdens het debat van vanmorgen dit thema in de marge al enigszins beroerd. De Vlaamse Brede Heroverweging heeft deze legislatuur haar intrede gedaan. Ze resulteerde meteen in een aantal aanpassingen in de begrotingsopmaak van 2022. We denken aan de uitdoving van de meeneembaarheid bij de verlaging van het verkooprecht. Dat is een maatregel waarvan duidelijk werd dat hij weinig effect heeft en die werd bijgesteld. Maar dat gebeurt nog te weinig. We hebben bovendien gemerkt dat in die Vlaamse Brede Heroverweging vaak naar voor kwam dat er te weinig data zijn om de analyses grondig te maken. Vervolgens zijn er op acht beleidsdomeinen 'spending reviews' of uitgavendoorlichtingen opgezet, die ons tegen het einde van de legislatuur een helderder beeld zouden moeten geven over het beleid: is het efficiënt en effectief genoeg?

Gisteren of eergisteren kwam de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) met een rapport naar buiten waar hij exact op dat punt de vinger op de wonde legt. De SERV spreekt over het weliswaar aanvatten maar toch nog ontbreken van een echte cultuur van beleidsevaluatie. Hij haalt in dat rapport twee elementen naar voor. Enerzijds is er de nood om een meerjarige beleids-evaluatie op te zetten – structureel, en niet één keer, wanneer het de minister van Begroting of de minister-president belieft. En daarnaast pleit hij er ook voor om werk te maken van meer en kwalitatieve data om die analyses en die evaluaties mogelijk te maken.

Mijn vraag aan de regering is: hoe kijkt u naar dit rapport en welk gevolg zal de regering daaraan geven?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Schiltz, ik deel uw enthousiasme en ook dat van de SERV over de structurele verankering van beleidsevaluaties, uitgaventoetsen en heroverwegingen in ons beleids- en begrotingsproces. We zitten op dezelfde golflengte.

Deze punten zijn ook nog eens uitgebreid besproken in de werkgroep Leesbaarheid van de begroting in dit parlement. In die werkgroep zijn alle fracties vertegenwoordigd. Zij hebben onder meer de spelregels bepaald waaraan de uitgaventoetsing moet voldoen. Ik denk dat dat een belangrijk werk is.

Het is de fundamentele opdracht van de overheid om op regelmatige tijdstippen de uitgaven te toetsen aan de initieel gestelde doelstellingen. Ook het meerjarig perspectief moet worden bewaakt in een voedingsbodem die voorzien wordt in de uitgavennorm. Ik denk dat we als Vlaamse Regering daarin belangrijke stappen hebben gezet. U hebt verwezen naar de Vlaamse Brede Heroverweging. Die heeft voor de eerste keer plaatsgevonden. Dat is goed verlopen en we hebben er heel wat leerpunten uit gehaald. U hebt er een aantal aangestipt, dat is terecht. Je moet ergens beginnen en daaruit leren en dat vervolgens verankeren. Ik denk dat het van enorm belang is dat die Vlaamse Brede Heroverweging en die uitgaventoetsing worden verankerd in ons begrotings- en beleidsproces. En dat hebben we gedaan met het decreet van 1 juli 2022 – het werd hier vorige week goedgekeurd – tot wijziging van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2009. Daarin zitten die elementen vervat. Een aantal andere, die nog meer specifiek zijn, rond timing bijvoorbeeld en frequentie, zullen in het uitvoeringsbesluit worden opgenomen. Dat uitvoeringsbesluit staat op de agenda van de ministerraad van volgende week. We zullen niet in reces gaan voordat u op uw wenken bent bediend.

De verdienste komt eigenlijk volledig aan collega Diependaele toe, die daarin echt de lead heeft genomen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dank u wel, minister-president. Dat is heuglijk nieuws. Uiteraard ben ik op de hoogte van het decreet dat is goedgekeurd, maar er is nog wel meer nodig om tot een echte cultuur van evaluatie te komen.

Er zijn een aantal landen rondom ons waar er een jaarlijkse evaluatiedag plaatsvindt. Ik denk, collega's en minister-president, dat het geen kwaad kan om ten aanzien van de burger meer verantwoording te tonen. Het kan misschien een idee zijn om te overwegen – en anders kunnen we dat als parlement natuurlijk zelf – om een jaarlijkse beleidsevaluatiedag in het parlement te houden.

De reden waarom ik dat zeg is de volgende. Als we het rapport van de SERV grondig bestuderen, dan staat daar ook een passage in waar ik zeer gevoelig aan ben: de rol van het parlement is in dezen cruciaal. Het is belangrijk – u hebt mijn betoog vanmorgen ook gehoord – dat er een goede samenwerking ontstaat tussen parlement en regering en dat het parlement kritisch moet kunnen zijn waar nodig. Want wat baat een beleidsevaluatie als kritiek er niet kan toe leiden dat het beleid beter wordt. Nog te vaak, wanneer blijkt dat een beleidsmaatregel 'halfhalf' of slecht is, wordt die niet afgeschaft. Men bouwt er vaak een koterij naast. Die oproep wil ik nog doen.

En tot slot wijs ik ook nog eens op data. Daarop hebt u nog niet geantwoord. Ik wil de regering graag oproepen ook daar werk van te maken.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Ook mij is de passage over de evaluatiedag, of misschien iets scherper: de verantwoordingsdag, in het verslag opgevallen. Ik denk ook, collega Schiltz, dat dat 100 procent een bevoegdheid is van het parlement en we dat zelf kunnen, en ook zullen, beslissen. Ik vind het een goed idee, het bestaat in andere parlementen. Het is een goede manier om een soort hoog-mis van de evaluatie te organiseren in het parlement. Wij staan er dus helemaal voor open om eens te kijken of het ook voor dit parlement geen piste kan zijn.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, ik ben niet te beroerd om het te zeggen: ik denk dat er inderdaad belangrijke stappen zijn gezet, zeker op het vlak van evaluatie. In de werkgroep over de leesbaarheid van de begroting proberen we daar ook constructief aan mee te werken. Wat mij betreft zijn de uitgaventoetsingen of -doorlichtingen belangrijk. Aan de Vlaamse Brede Heroverweging zit wat mij betreft ook nog altijd eten en drinken.

Ik denk echter ook, collega Schiltz, dat we toch eens moeten kijken naar de rol van het parlement. Oké, ik zit niet in de meerderheid, maar ik bleef wat op mijn honger zitten bij het bepalen bij welke dossiers we nu richting een uitgaventoetsing willen. Daar weet ik dat u er ook een pleitbezorger van bent om breder te kijken. Ik heb uw pamflet ook gelezen, dus laat ons daar ook kijken naar dingen die misschien wat moeilijker liggen. De vele subsidies die we geven aan bedrijven lijken mij ook wel eens de moeite waard om te toetsen.

Wat betreft de verantwoordingsdag, en daar sluit ik mee af, voorzitter: ook mijn fractie is ervoor gewonnen om die in het parlement te organiseren, maar laat ons dat zelf vastpakken, collega Schiltz.

De voorzitter: De heer Muylers heeft het woord.

Philippe Muylers (N-VA): Bedankt, collega, voor de vraag. Die sluit ook 100 procent aan op wat vanmorgen effectief al naar voren is gekomen. Ik sta 200 procent achter meer aandacht voor de prestaties van de begroting, niet alleen de opmaak is belangrijk, maar zeker ook de realisatie ervan.

Een eerste stap in zo'n verantwoordingsdag is voor mij eigenlijk wat we gisteren hebben gezien in de commissie, met name dat het Rekenhof de rekening van 2021 kwam becommentariëren. De minister heeft daar ook zijn verantwoording afgelegd over de prestaties en dat zal nu verder gebeuren in de commissies. Het is zelfs geen verantwoordingsdag, het is veel meer wat er vandaag gebeurt. We hebben het in de Commissie voor Financiën en Begroting gezien en we bespreken het daarnaast ook in de verschillende commissies.

Ik wilde u een vraag stellen, namelijk of u het rapport van de werkgroep rond de transparantie van de begroting en de zeven spelregels kent. Maar u hebt ze zelf al meegenomen in uw vraag, dus ik kan alleen vragen: bent u ook van plan om die zeven spelregels, die we met de verschillende fracties, maar ook het Rekenhof en anderen hebben vastgesteld, ook toe te passen bij nieuwe uitgaven-toetsen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Wat de beleidsevaluatiedag in het parlement betreft: ik zal me natuurlijk schikken naar de hoge vergadering en naar wat u van ons en van mijn regeringsploeg verwacht ter zake. Ik dacht dat we hier iedere woensdagnamiddag, van 14 uur tot ik weet niet hoe laat, beleidsverantwoording moesten komen afleggen? We doen dat ook met veel enthousiasme en plezier, maar als daar nog een aparte dag per jaar moet bij komen, dan zijn wij uw nederige dienaar.

Mijnheer Schiltz, wat het regeren op basis van data betreft: u zult kunnen nagaan dat het specifiek een van de opdrachten is van Digitaal Vlaanderen om die data ter beschikking te stellen. Zo kunnen we inderdaad veel meer data-gedreven beslissingen nemen. Daar zitten we ook op dezelfde golflengte.

Mijnheer Muylers, de vraag stellen is ze waarschijnlijk beantwoorden. De zeven spelregels van, ook hier, de werkgroep van de hoge vergadering zullen onze

leidraad zijn. Als u dus vraagt of ik het rapport heb gelezen, is mijn antwoord ja. Als u me nu de quizvraag zou stellen om de zeven spelregels op te noemen, dan weet ik niet of ik geslaagd zou zijn. In ieder geval, we nemen dit ook mee in onze beleidscyclus.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): De data zijn op komst, dan staat niets ons nog in de weg om zo'n parlementaire verantwoordings- of evaluatiedag te organiseren, naast onze wekelijkse ontmoetingen, het verantwoordingsmoment. Ik ben ook zeer blij om te vernemen dat er draagvlak voor is in het parlement. En collega's, het is niet zomaar iets voor de galerij. Het parlement in staat stellen om op basis van data en wetenschappelijke analyses de effectiviteit van het lopende beleid te analyseren en te evalueren, is volgens mij iets waar niet alleen het parlement toe verplicht is, maar wat ook de regering kan sterken in het uitvoeren van haar taken. Op die manier, collega's, maken we de politiek opnieuw een pak slagkrachtiger en geloofwaardiger. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opsporing van baarmoederhalskanker

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de HPV-test als middel voor vroegdetectie van baarmoederhalskanker

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de nood aan een betere HPV-preventie

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de terugbetaling van de HPV-test

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het versterken van de preventie van baarmoederhalskanker

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, deze week werd in Terzake de screeningsstrategie onder de loep genomen en ook wel wat bekritiseerd. Momenteel werken we in Vlaanderen met het klassieke uitstrijkje, al is het niet meer zo klassiek met de nieuwe monolayer, en zo nodig voeren we een HPV-test (humaan papillomavirus) uit. Het HPV kan een oorzaak zijn van baarmoederhalskanker. Sommige wetenschappelijke instanties pleiten er nu voor om die screening aan te passen en de HPV-test als begintest uit te voeren. Maar de HPV-test wordt niet terugbetaald. Hier wringt een beetje het schoentje, maar dat is zo in al onze geledingen. De bevoegdheidsverdeling ligt in dit lang nogal moeilijk. Het RIZIV is verantwoordelijk voor medische verstrekkingen, behandeling en diagnostiek, Vlaanderen is verantwoordelijk voor de screening.

In de pers lazen we dat de terugbetalingen mogelijk kunnen veranderen. Minister, zijn op de interministeriële conferentie (IMC) waar we tot consensus moeten komen, eventueel asymmetrische akkoorden mogelijk? *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): Voorzitter, minister, deze week zagen we een heel aangrijpende reportage over Stephanie, die het had over haar strijd tegen baarmoederhalskanker. Dit roept veel vragen op over de screening naar baarmoederhalskanker. We kennen allemaal het klassieke screeningsinstrument, het uitstrijkje. Dat wordt nu ook als gezondheidsonderzoek georganiseerd. We horen experts er ook voor pleiten om dat te vervangen door een HPV-test en dat zelfs aanraden bij vrouwen boven de 30.

In 2019 was er binnen de IMC een akkoord om de HPV-test te gebruiken, maar toen waren nog heel wat discussies over de terugbetaling en het gebruik. Vandaag wordt de test al gebruikt als er een afwijkend uitstrijkje is, maar nog niet als screeningsinstrument of begintest. De experts geven nochtans mee dat het heel wat voordelen heeft, nauwkeuriger en doelgerichter is, en dat de test om de vijf jaar kan worden afgenomen, tenzij er na drie jaar een afwijkend uitstrijkje volgt. In sommige landen wordt de HPV-test al gebruikt als screenings- en basisinstrument.

Minister, u hebt naar aanleiding van de reportage uw engagement uitgesproken om de deelname aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker te verhogen via het gebruik van zelfafnametesten vanaf 2025. U zou het materiaal willen opsturen zodat vrouwen zelf de test kunnen uitvoeren. Dat zou drempel-verlagend werken en de deelnamegraad verhogen.

Minister, hoe ziet u die screening heel concreet? Op welke manier gaan we veel vrouwen opnieuw sensibiliseren om mee te doen aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): 124 mensen in deze zaal, minister, een beetje meer als we de ministers meetellen – momenteel zijn het er iets minder. Als we het gemiddelde van de bevolking nemen, zijn hier ongeveer 100 mensen besmet met het HPV-virus. Als dit parlement gevuld was met vrouwen, zou er ook 1 baarmoederhalskanker krijgen. Jaarlijks overlijden er 220 vrouwen aan.

In het algemeen zijn wij best goed op de hoogte wat betreft borstkanker, maar bij baarmoederhalskanker is dat veel minder het geval. In Vlaanderen laat maar 60 procent van de vrouwen zich testen, in Brussel zelfs maar 50 procent. We testen met een uitstrijkje, maar specialisten pleiten soms vrij eenduidig voor een HPV-test. Men mist veel minder gevallen, en als je je laat screenen wil je ook dat het gevaar wordt onderschept.

Die getuigenis van Stephanie Van Houtven was heel erg terecht: iemand doet alles zoals het hoort, laat zich screenen, en haar hele leven is gehypothekeerd. Het is zelfs geen pure vrouwenzaak, want ook mannen krijgen hierdoor kanker, maar bij hen is die kanker veel moeilijker te detecteren. Zij hebben er dus zelfs persoonlijk lichamelijk belang bij om dat te laten opsporen.

Ik heb een gelijkaardige vraag als de andere vier vrouwen die hier vooraan staan, dat is misschien ook wel opvallend. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Inderdaad, u hebt beter geteld.

De pers wist blijkbaar al dat u hiervoor gewonnen was, maar ik vraag mij af: kunnen wij ons dan binnenkort echt verwachten aan een uitleven van de bevoegdheden? Gaan wij maximale testing en vaccinatie krijgen, gaan we een grootscheepse campagne krijgen en een soort Pink Ribbon-week rond baar-

moederhalskanker? En niet onbelangrijk: hoeveel budget gaat u daarvoor uittrekken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, elk jaar constateert men bij 630 vrouwen baarmoederhalskanker, en elk jaar sterven er 220 vrouwen aan die ziekte. Het is dus zeer belangrijk, het is van levensbelang, om die kanker vroegtijdig op te sporen. We doen dat al sedert jaren met het klassieke uitstrijkje waarmee we afwijkingen proberen op te sporen in het slijmvlies. Maar het is inderdaad zo dat experts ons al jaren zeggen dat we voor vrouwen boven 30 jaar beter een omschakeling zouden doen van het uitstrijkje naar een HPV-test, die eigenlijk rechtstreeks het virus dat baarmoederhalskanker veroorzaakt gaat opsporen.

Ik heb nu het bericht gelezen in de pers – na al die jaren komt er schot in de zaak – dat minister Vandembroucke een financiering zou voorzien voor de HPV-test als begintest. Dat is wel een belangrijke nuance, denk ik. Daar tegenover staat dat u, en de andere deelstaten, grotere inspanningen gaat doen om meer vrouwen te overtuigen zich te laten testen.

Onze participatiegraad is 60 procent. Dat is meer dan in Wallonië en in Brussel, maar er is natuurlijk ook wel ruimte. We zitten daar nog met 40 procent vrouwen die zich niet laten testen. Het zou blijkbaar maar ingaan vanaf einde 2024, begin 2025, dus we hebben nog tijd om een zeer goede strategie uit te tekenen. Ik pleit al jaren heel vurig voor de HPV-zelftest. Vrouwen kunnen dan zelf thuis een staal afnemen en het opsturen, eigenlijk gelijkaardig als voor dikkedarmkanker. Daar zijn ook proefprojecten rond geweest, en die gaven zeer positieve resultaten. Ik zou er echt voor willen pleiten, en ik heb gehoord dat u ook een voorstander bent, om die HPV-zelftesten mee te nemen in de strategie.

Mijn vraag is eigenlijk heel simpel: hoe gaat u ervoor zorgen dat onze participatiegraad omhoog gaat en, vooral, wat ambieert u als participatiegraad?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Ook bij Vooruit zijn we heel blij, zowel met de toezegging van minister Vandembroucke om de HPV-test op te nemen in de RIZIV-terugbetaling, als met uw toezegging om breed te gaan screenen. Zo vult u allebei de bevoegdheden maximaal en voluntaristisch in, op een pragmatische wijze, en gaan we eindelijk vooruit.

Mijn zorg is wel dat dit ingaat in 2025, misschien eind 2024, en tot dan hebben we ook nog twee, drie jaar waarin we wel redelijk wat vrouwen kunnen redden van een ernstig stadium van de ziekte en mogelijk zelfs van de dood. Dat kan door alvast op een andere manier aan sensibilisering te doen, tot we breed kunnen screenen. Ik vroeg me af hoe u daar eventueel op wilt inzetten, nog tijdens deze legislatuur? De rest is voor nadien. Wilt u daar de huisartsen extra bij betrekken, of andere eerstelijnsactoren? Wilt u naar de wijken gaan waar mensen heel moeilijk bereikt worden, om de aanpak een beetje op maat te maken, specifiek doelgroepgericht? Er moeten toch manieren zijn om kwetsbare vrouwen in de komende jaren te bereiken, tot het hele nieuwe systeem is uitgerold. Hoe wilt u dat doen, in samenwerking met het federale niveau?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik wil eigenlijk starten met te melden dat het voor mij inderdaad opmerkelijk is dat hier vijf vrouwelijke parlementsleden een vraag stellen, maar HPV is een zaak die vrouwen en mannen aanbelangt, en zelfs in gelijke mate. Dat is ook de reden, collega's, waarom we sinds enkele jaren

beslist hebben om stap één van het hele proces, de vaccinatie, niet alleen te doen voor meisjes, maar ook voor jongens. Ik wil dat toch wel onderstrepen, om het belang ervan aan te duiden.

We zijn ook zeer, zeer goed in die vaccinatie, bouwsteen één in de strijd tegen HPV. Bijna 90 procent van onze jongeren heeft al minstens één keer een vaccinatie gehad. Bij de jongetjes ligt het een paar procenten lager dan bij de meisjes. Het is misschien omdat men er nog aan moet wennen dat ook jongens gevaccineerd kunnen worden. Dat is voor mij stap één waarop we de komende jaren volop moeten inzetten, die vaccinatie.

Twee is natuurlijk het bevolkingsonderzoek. We hebben in Vlaanderen een mooie traditie van bevolkingsonderzoeken. Ik denk dat het paradepaardje het onderzoek is naar dikkedarmkanker. Een aantal van de collega's heeft ernaar verwezen. We doen het wat HPV betreft nog niet zo goed dan bij dikkedarmkanker. Vandaar drie elementen waarop we beter zouden moeten kunnen scoren.

Het eerste element is wat jullie absoluut vragen: maak gebruik van de HPV-test. Vandaag is het zo dat uiteraard enkel vrouwen om de drie jaar een uitstrijkje kunnen laten nemen. De participatie is zo'n 63 procent. Hoe zit het met de financiële verdeling? Wij organiseren alles, wij sensibiliseren, het federale niveau betaalt. Het is wel belangrijk om dit te vermelden. Het federale niveau betaalt niet alleen de test, maar ook de laboanalyses die nadien moeten gebeuren. In juli 2018 – dus vier jaar geleden – zijn er afspraken gemaakt om die test te gebruiken op een interministeriële conferentie door de toenmalige bevoegde ministers. Er zijn inhoudelijke afspraken gemaakt, maar niet financieel. Dat is de reden waarom al die jaren al het schoentje knelt. We gingen ervan uit dat de principes dezelfde zouden zijn als bij het uitstrijkje vandaag, maar dat is nooit formeel bevestigd. Deze week heeft minister Frank Vandenbroucke federaal gezegd: oké, we zullen dezelfde principes toepassen, we willen dat doen, maar we vragen dan ook dat er extra inspanningen gebeuren om te sensibiliseren. Ik vind dat een faire deal. Wat mij betreft, mag die morgen ingaan. Voor mij hoeft dat echt niet te wachten tot een 2025. 'The sooner, the better', hoe sneller, hoe beter gebruik-maken van die test. Dat is goed nieuws, denk ik. De test zal niet voor iedereen zijn, zoals mevrouw De Rudder zei. Tussen 25 en 30 jaar blijft het een uitstrijkje. Vanaf 30 jaar zal het een HPV-test worden. Het zou kunnen dat dit in 2024 of 2025 pas is, maar in elk geval is er daarover principieel eensgezindheid.

Ik ben vanuit Vlaanderen – tweede bouwsteen in het bevolkingsonderzoek – absoluut bereid om een extra duwtje te geven om mensen te laten participeren. Mevrouw Van den Bossche, we zullen niet wachten tot 2024. Eind dit jaar starten we met de mutualiteiten een project waarbij we vrouwen proactief zullen benaderen. Dat zal ook gebeuren door – u hebt het zelf gezegd – te sensibiliseren op wijkniveau, door netwerkcoördinatoren van de mutualiteiten in te zetten. We zullen de huisartsen – eens te meer de huisartsen, collega's, we hebben ze zo nodig – nogmaals informeren en vragen om mensen die op bezoek komen te stimuleren om deel te nemen en het belang ervan te onderstrepen.

Omdat we weten dat de deelname aan het dikkedarmkankeronderzoek zo goed is, hebben we ook het Centrum voor Kankeropsporing gevraagd om een mail te sturen naar de mensen om zich toch te laten screenen, om daar nog wat actiever in te worden.

Drie zaken die we dus bijkomend zullen doen vanaf eind dit jaar en ook in 2023 en in 2024.

Zo komen we bij de laatste bouwsteen: de zelfafnametest. U kent mijn mening daarover want ik heb ze ook publiek zegt. Om mensen te bereiken die niet gemakkelijk naar de gynaecoloog gaan of voor wie dat om een of andere reden

niet lukt, kan die zelftest een zeer belangrijk instrument zijn om ze te stimuleren tot participatie. Vandaar dat ik er absoluut op wil inzetten. We hebben nu nog pilootprojecten lopen tot 2024, wat betekent dat we daarmee in principe in 2025 zouden kunnen starten. Ook daar moeten we een financiële regeling rond treffen. Ik kan nu dus nog geen uitspraak doen over hoe dat geregeld zal worden, maar ik wil absoluut dat Vlaanderen daarin ook zijn verantwoordelijkheid neemt en het voortouw erin neemt. Ik heb nog geen reactie van onze Brusselse en Waalse collega's. Ik weet dus niet precies hoe zij zullen reageren. Maar ik wil in elk geval alles op alles zetten om desnoods een asymmetrisch samenwerkingsakkoord te sluiten met onze federale vrienden. Voilà, u ziet een nieuwe bevoegdheid, maar de asymmetrie blijft bestaan. Ik geloof echt in de meerwaarde van zo'n zelftest als je wil dat nog meer mensen dan vandaag zich laten testen en deelnemen aan het bevolkingsonderzoek.

Collega's, er is dus veel werk op de plank, maar deze week is er toch een doorbraak wat betreft de mogelijkheden om de test te veranderen, het uitstrijkje dus te vervangen door zo'n HPV-test. Ik hoop dat dit zo snel mogelijk gerealiseerd kan worden en uiterlijk dus in 2025.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad misschien een doorbraak, maar ik wil toch ook pleiten voor de nodige nuancering. Het is belangrijk, maar de wetenschap plaatst er toch ook nog altijd vraagtekens bij. Alvorens het roer volledig om te gooien, zou ik er bij dezen dan ook voor willen pleiten om in alle mogelijke ambities die nu worden geuit alles toch goed na te kijken op het vlak van terugbetalingen, de HPV-test en zeker ook het uitstrijkje. Want er zijn verschillende baarmoederhalskankers en de verschillende soorten moeten worden opgespoord. We mogen ook het endometrium, het baarmoederslijmvlies, niet vergeten. We hebben inderdaad de ambitie en we pleiten ervoor, maar we mogen het roer nu niet volledig omgooien om dan misschien andere kankers te missen.

Ik blijf er dus voor pleiten om nog eens heel goed te bekijken wat de mogelijke screenings zijn. Er zullen inderdaad proefprojecten zijn voor de zelftesten. Want ook al gooien we het roer om, als we niet meer dan 60 procent screenen, hebben we hetzelfde resultaat als nu en zullen het andere patiënten zijn. Met andere woorden: eerst meer dan 60 procent, alle verschillende screeningsmethoden toch nog eens goed op een rijtje zetten en pas dan het roer omgooien in plaats van nu in het heetst van de strijd en na zo'n hartverscheurende getuigenis. We mogen niet aan steekvlampolitiek doen en moeten ervoor zorgen dat we alles goed op een rijtje hebben.

Minister, ik pleit ervoor om die 60 procent omhoog te krijgen en ook voor acties daaromtrent.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Minister, ik dank u voor uw zeer positief antwoord. Heel wat gynaecologen zijn vandaag aan het luisteren en waren in volle verwachting van uw antwoord. Zij zijn een van de grootste voorstanders van deze HPV-test omdat zij echt de meerwaarde inzien van dit screeningsinstrument.

We hebben nog één uitdaging en die geldt voor elk bevolkingsonderzoek, namelijk het bereiken van onze kwetsbare doelgroepen. We zien ook in andere onderzoeken dat we het altijd wat moeilijker hebben om hen te bereiken. Er is daar een heel grote rol weggelegd voor de lokale besturen en de eerstelijnszones. Daarom wil ik bij dezen een oproep doen om vroegtijdig, vanaf dat we proefprojecten starten, die lokale besturen en eerstelijnszones voldoende te betrekken, zodat zij

het positieve project mee kunnen uitdragen en hun kwetsbare groepen kunnen bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, baarmoederhalskanker en eraan overlijden is eigenlijk ook een zaak van gelijke kansen. Mensen in kwetsbaarheid besparen op zorg en glippen daardoor door de mazen van het net. Het is ook belangrijk dat de communicatie bij een zelftest zo duidelijk en eenvoudig mogelijk is, zodat iedereen daarin wordt meegenomen.

Maar er zijn ook andere cijfers. Lesbische en biseksuele vrouwen hebben bijvoorbeeld relatief veel vaker baarmoederhalskanker doordat er bij hen niet aan wordt gedacht dat ze het zouden kunnen ontwikkelen. Jongens worden sinds 2019 wel gevaccineerd, maar daar is nog geen terugbetaling voor. Voor meisjes is die er wel. Ook dat zijn gelijke kansen.

Mensen horen eigenlijk geen grotere kans op kanker en overlijden te hebben door hun geardeheid, door hoe ze zijn geboren of door hun portemonnee. Ik vraag mij af hoe u die lat rechter wilt trekken. Dat is een grote bezorgdheid.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik herinner mij de discussies in de vorige legislatuur nog levendig. Eerst en vooral was er de discussie dat het vaccin negenvalent moest zijn, wat ook is gebeurd. Dan was er de discussie of we al dan niet jongens zouden vaccineren, wat er ook is gekomen en geweldig nieuws was.

Ik heb het eens nagekeken: ik ben al sinds 2015 vragen aan het stellen over die zelfafnametesten. Ik ben daar een enorme pleitbezorger van omdat ik er echt van overtuigd ben dat je op die manier veel meer vrouwen zult bereiken. Minister Vandeurzen heeft vroeger nog pilootprojecten gestart die eind 2016 waren afgerond. Daaruit bleek dat vrouwen effectief meer deelnamen wanneer zij thuis een kit kregen opgestuurd. We zagen uiteraard, zoals bij alle gezondheidsproblemen, de socio-economische gradiënt: er was minder deelname in stedelijke context.

Ik zou er toch echt voor willen pleiten dat u zo snel mogelijk het overleg opstart om ervoor te zorgen dat de financiering rond de zelftesten ook op punt staat.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Het is heel goed, minister, dat u niet wacht tot deze nieuwe regeling er is en dat u ondertussen actief op zoek gaat naar kwetsbare vrouwen die vandaag te weinig getest worden en die niet gescreend worden. In het kader daarvan wil ik ook de vraag stellen of het mogelijk is om de budgetten voor het Centrum voor Kankeropsporing, waar u naar verwezen hebt, zo nodig ietwat op te trekken. Het is nu toch al een jaar of negen dat zij met gelijke budgetten moeten werken. Als je natuurlijk heel doelgroepgericht een aantal mensen wilt bereiken, vraagt dat wat meer inspanning. Dus is het misschien mogelijk om in uw begrotingsbesprekingen ook die behoefte mee te nemen? Dat gaat niet om de grote cijfers, maar het kan wel een groot verschil maken voor die vrouwen die we vandaag niet bereiken.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik ben blij met alles wat er nu wordt aangekondigd en wat er zal gebeuren, maar ik vraag me toch vooral af hoe het mogelijk is dat er al jarenlang wetenschappelijke consensus is over het inzetten van die HPV-testen, hoe het komt dat er al in 2019 een politieke beslissing is

genomen op een van de vele interministeriële conferenties die ons land rijk is, en dat we tot op vandaag geen akkoord daarover hebben. Ik hoor u zeggen dat er vier jaar gediscussieerd is over de verdeling van centen, terwijl we spreken over een maatregel die geld opbrengt, die goedkoper is dan hoe we het vandaag doen, terwijl er ondertussen kankers niet zijn gedetecteerd en mensenlevens op het spel zijn gezet. Ik vind dat geen fait divers. Dat toont toch opnieuw aan waar die versnippering van bevoegdheden in ons land toe leidt en welke vreselijke gevolgen dat kan hebben.

Het moment dat we hoorden dat bij Stephanie Van Houtven, die schepen was in Borgerhout, baarmoederhalskanker was vastgesteld, is hard aangekomen. We hebben goed met haar samengewerkt. Zij ziet nu haar leven verkort, terwijl die screening dat had kunnen voorkomen. Ik vind het bijzonder verbazingwekkend om te zien hoe partijen, van de N-VA, over Open Vld tot vandaag blijkbaar zelfs Vooruit, ervoor pleiten om dat nog verder te versnipperen en nog verder te verdelen. Ik snap dat niet. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, we zijn hier met heel veel vrouwen. Ik hoop dat er niet veel vrouwen meer gevat worden door baarmoederhalskanker. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we snel werk moeten maken van die screening: hoe sneller, hoe liever. Ik roep u dus ook op, minister, om dat zo snel mogelijk aan te pakken.

En ik moet collega D'Haese wel bijtreden. Hij had het over die versnippering. Natuurlijk is de versnippering van bevoegdheden het feit dat echte politieke daadkracht altijd in de weg staat. We hebben dat gezien bij Werk, we zien dat bij andere thema's, we zien dat nu ook bij Welzijn. Ik reken er dus op, minister, dat u vanuit uw bevoegdheden zo snel mogelijk alles in het werk stelt om die screening te versnellen en om ook de terugbetaling te versnellen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is wel bijzonder om vast te stellen dat ik langs de ene kant collega Sleurs hoor zeggen dat er nog altijd geen 100 procent wetenschappelijke evidentie is, dat ik alles toch goed moet bekijken en dat ik voorzichtig moet zijn. En dan hoor ik langs de andere kant de enige mannelijke tussenkomst zeggen dat het er al lang geweest had moeten zijn. We zitten hier dus toch in een heel bijzondere spagaat. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Collega D'Haese, ik zou het enorm appreciëren ... We zitten hier in het Vlaams Parlement. Als u het woord hebt, hebt u het. Als ik het heb, heb ik het. Ja? Niet anders. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Collega D'Haese, minister Crevits was nogal duidelijk.

Minister Hilde Crevits: Tegenwoordig is de enige manier voor collega D'Haese om op te vallen, andere mensen onderbreken. Dat is gemakkelijk. Zo straf je degenen die een fatsoenlijk debat voeren. Ik vind dat echt niet oké. Ik ben geen minister van Onderwijs, maar ik zou graag uw leerkracht zijn. *(Gelach. Applaus bij de meerderheid)*

Collega Sleurs, ik laat mij in dezen uiteraard leiden door de wetenschap. Ik heb al gezegd dat die zelftest aanvullend is, boven op de rest. Het is absoluut de bedoeling om die ook aanvullend te gaan hanteren, niet voor iedereen.

Zo kom ik bij collega Groothedde. Er zijn ook kwetsbare mensen die niet de stap zetten naar de arts. Als we die groepen gaan detecteren, zullen we die 60 procent heel fel omhoog krijgen.

Collega De Rudder, met de lokale besturen loopt er een superinteressant project, samen met de Logo's (lokaal gezondheidsoverleg) en de OCMW's, om te kijken hoe we via samenwerking met de lokale besturen meer mensen kunnen bereiken. Dat is zeer interessant. Het is goed dat u ernaar verwees.

Collega Saeyns, sommige dingen duren tien jaar, als u er in 2015 al naar vroeg. Bij ons lopen nu pilootprojecten. Dat is ook een goede zaak, om net rond de bezorgdheden die er nog zijn rond de zelftest, de waarde van de zelftest en de resultaten van de zelftest, absolute zekerheid te hebben, vandaar 2025.

Collega Malfroot, ik noteer dat u er ook een voorstander van bent om zo snel mogelijk te werk te gaan. Ik vind dat ook een goede zaak. Collega Van den Bossche, ik zal de budgettaire situatie eens bespreken met het centrum zelf, en bekijken wat er daar al dan niet nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, dank u wel. Wat er daarjuist is gebeurd, toont dat deze discussies in feite moeilijk te voeren zijn in dit gremium, in deze plenaire vergadering. Wat de bevoegdheidsverdeling betreft, dat lijkt me duidelijk. We moeten naar een eenzijdige bevoegdheidsverdeling, en als het van ons afhangt inderdaad samen. U zegt echter dat er een wetenschappelijke consensus is, maar die is er niet. Een politiek akkoord, dat kan er zijn geweest, maar een wetenschappelijke consensus niet. Laten we dit stap voor stap doen, maar het is ook duidelijk dat we inderdaad ook moeten durven te beslissen. Laten we vanuit dit Vlaams Parlement desnoods alle wetenschappers samenroepen die daaromtrent in discussie gaan. We kunnen daar samen over discussiëren, en dan wordt er een eenduidige beslissing genomen. Dán zullen we pleiten voor de centen. Ik voer deze discussie hier niet graag in een of twee minuten, op basis van een documentaire. Het gaat over levens. We moeten inderdaad vooruitgaan, we moeten beslissingen nemen, we moeten wetenschappelijke knopen én politieke knopen doorhakken. Daarvoor zult u mijn steun hebben, maar niet ten koste van individuen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Collega's, kanker is een verschrikkelijke ziekte. Elke diagnose, elk sterfgeval is er dan ook een te veel. Preventie en screening blijven echt wel een eerste belangrijke stap in heel het proces. Het is goed dat er nu verdere inzichten zijn. Het is goed dat er een verder akkoord is. Minister, het is vooral goed dat er eind dit jaar al proefprojecten zullen worden georganiseerd. Ik denk dat we hier allemaal hetzelfde doel, hetzelfde uitgangspunt voor ogen hebben: de deelnamegraad aan onze bevolkingsonderzoeken nog meer verhogen. Met deze nieuwe stap zetten we alvast verdere stappen in de goede richting. We kijken alvast uit naar de resultaten van de proefprojecten, en natuurlijk ook naar de verdere uitrol van deze screening. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, met een aantal artsen hier vooraan staan wanneer het over dit soort onderwerpen gaat, dat is niet altijd zo eenvoudig. Ik heb mij dus laten inlichten door experts. Het KCE-rapport is inderdaad wel al uit 2015. Dat is al lang geleden. Het voorwoord ervan was ronduit lyrisch over het screenen op HPV. Er werd aangegeven dat het uitstrijkje zijn nut hierin zeker heeft bewezen, maar dat het tijd is om verder te gaan. Dat is bijna echt poëzie. U hebt

zware bevoegdheden. Ik raad dat u aan als u 's avonds eens iets fijns en lichts wil lezen qua zorg en gezondheid. Daar werd ik gisterenavond heel vrolijk van, in woelige tijden. Een prominent gynaecoloog die toevallig in de politiek zit, noemde het ook 'evidence-based policymaking' van de betere soort. Ik hoop vooral dat u voluit gaat inzetten op sensibilisering, want dit is inderdaad geen eenvoudige materie, dat hebben we hier vooraan gemerkt: sensibiliseren vol nuances, maar zodat mensen wel begrijpen wat ze kunnen doen, wat ze moeten doen, voor hun eigen gezondheid, maar ook voor die van anderen, zodat we kunnen vooruitgaan in het belang van iedereen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Elk jaar sterven er 220 vrouwen, en dat gaat vaak over heel jonge vrouwen. Dat zijn er 220 te veel. Het is dus echt van levensbelang om te proberen die kanker heel vroegtijdig op te sporen. We hebben instrumenten. Je hebt de vaccinatie om het te voorkomen. Daarin is al heel veel geïnvesteerd, en we moeten daarachter blijven staan. Je hebt inderdaad het uitstrijkje, dat ook nog altijd zijn waarde heeft. Ik denk echter dat we door die vernieuwde strategie nog nauwkeuriger kunnen werken, en hopelijk hebben we met de zelftests, die het liefst zo snel mogelijk worden gebruikt, weer extra tools in de strijd tegen baarmoederhalskanker. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, het enige wat voor Vooruit belangrijk is, is dat vrouwen massaal zo snel mogelijk en zo goed mogelijk worden getest, zodat we zo veel mogelijk kankers kunnen vermijden. Dat is niet altijd eenvoudig te organiseren in dit land, met de huidige bevoegdheidsverdeling, maar los van die verdeling, die nu eenmaal is wat ze is, heb je ook mensen nodig die op de stoelen zitten, die bereid zijn om te doen wat nodig is, los van allerlei principes en bezwaren. Ik heb het gevoel dat zowel u als minister Vandenbroucke bereid is om dat te doen, om de handen uit de mouwen te steken. Ik ben er zeer blij om dat u in moeilijke omstandigheden bereid bent te doen wat nodig is, dat er niet wordt gewacht tot de beslissing er komt om de eerstkomende jaren alvast meer vrouwen in kansarme wijken te bereiken. Daar is Vooruit heel blij om. Dank u wel daarvoor. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de afbouw van het zorgaanbod door personeelstekort

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Dames en heren, minister, tijdens corona waren we allemaal heel erg bezig met de zorg. Zorg was cruciaal en we zaten er eigenlijk allemaal samen – zelfs met een vergrootglas – bovenop. Ondertussen blijkt uit een rondvraag van de grootste Vlaamse ziekenhuis- en woonzorgkoepel, Zorgnet-Icuro, dat 82 procent van de ziekenhuizen momenteel bepaalde activiteiten moeten afbouwen of dat in de nabije toekomst zouden willen doen. Driekwart van de ziekenhuizen nam deel aan de bevraging. Collega De Martelaer verwees al naar deze enquête in de commissie van 28 juni 2022 en de resultaten zijn nu dus helemaal bekend. Bij de woonzorgcentra werden 184 voorzieningen bevroegd. Daar neemt een klein tiende geen nieuwe bewoners meer op of overweegt een afdeling te sluiten. 50 procent haalt de eigen personeelsnorm niet en moet heil zoeken bij project- of interimpersoneel. De wettelijke norm wordt door 15 procent van de

bevraagde voorzieningen niet gehaald. Topvrouw van Zorgnet-Icuro, Margot Cloet, vraagt om te werken aan bredere en structurele maatregelen.

In de commissie van 14 juni gaf u al enkele zaken mee, zoals verdere flexibilisering bij verpleegkundigen, de inzet van zelfstandigen en interimarissen, de eventuele financiering van een logistiek medewerker. U hebt ook aangekondigd dat 3300 personen die op dit moment zonder diploma zitten of niet het juiste diploma hebben, versneld zouden instromen. U kondigde ook aan dat er in 2023 een platform zou komen.

Minister, hoe wordt de situatie in de zorgsector nu verder gemonitord om te voorkomen dat het zorgaanbod, ondanks de gedane en aangekondigde maatregelen, niet wordt afgebouwd? (*Applaus van Wilfried Vandaele en Koen Daniëls*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Geerinckx. Vanuit uw fractie vindt men dit een zeer goede vraag. Ik vind dat trouwens ook. Maar er is hier, denk ik, nog geen uur geleden ook een debat geweest over de brand op de arbeidsmarkt. Er zijn in alle mogelijke sectoren grote vragen naar personeel. Sta mij toe om het vinden van voldoende mensen in de zorg minstens even belangrijk te vinden, zo niet iets belangrijker nog dan in alle andere sectoren omdat het vandaag in onze samenleving zo belangrijk is dat mensen blijven zorgen voor elkaar. Als we onze allerjongsten en onze allerkwetsbaarsten niet de nodige hulp kunnen bieden op momenten in hun leven dat ze het echt nodig hebben, waar gaan we dan als samenleving naartoe? Het is om die reden zeer belangrijk.

Ik heb ook met de sector samengezeten. Dat hebt u ook kunnen lezen. Dat was met de hele sector, niet alleen de sector van de ziekenhuizen en de woonzorgcentra, maar ook die van de jeugdhulp bijvoorbeeld. Die hebben vandaag een actie omdat ze veel te weinig mensen hebben. Wij hebben op korte termijn een aantal maatregelen die we samen met hen echt willen uitrollen.

Ik maak het mogelijk voor 3300 mensen die nog niet de juiste opleiding hebben in de zorg, om zich betaald te laten bijscholen en omscholen en in te stromen. Het gaat over kortlopende opleidingen van anderhalf jaar tot verzorgenden, zorgkundigen, kinderbegeleiders, opvoeders-begeleiders, logistiek medewerkers. Dat is een belangrijke maatregel, denk ik, waarmee we hopelijk extra handen kunnen aantrekken. We maken ook extra middelen vrij voor de jobstudenten, zodat er deze zomer meer mensen ingezet zouden kunnen worden. Ik ben er ook grote fan van om de kwalificaties uit te breiden van mensen die we financieren. Ik ga nog met een dossier naar de regering.

Maar ik ben ook aan het kijken naar onze federale collega's. Het is voor mij ook echt wel van belang om naar de hele lijst van handelingen te kijken en door wie welke handelingen gesteld mogen worden. Als we daarin ook wat souplesse zouden krijgen, kunnen we een aantal acute problemen oplossen die zich vandaag stellen. Er zijn dus veel projecten binnen mijn eigen bevoegdheden, maar ik kijk ook naar de federaal bevoegde minister om voor een stuk soelaas te brengen, want de tekorten zijn zeer acuut en zeer groot.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Dank u wel, minister. Ik vind het inderdaad interessant dat de kwaliteit gewaarborgd moet worden. Daar staan we allemaal voor.

Maar is er zicht op wanneer er soelaas zal zijn in verband met die 3300 instromers? Ze zullen er komen, maar die versnelling, wanneer gaat die er zijn? Hebt u ook zicht op de uitval en de uitstroom? Want waarom stopt men soms in de zorg?

U zegt dat u de straat zult oversteken, het lijkt mij inderdaad toch ook goed om dan eens te bekijken welke versoepelingen in die zorgberoepen mogelijk zullen zijn.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Het is hier natuurlijk een onderwerp uit de top drie van de commissie Welzijn dat we hier in de plenaire vergadering nog eens behandelen. Maar inderdaad, we onderschrijven inderdaad allemaal de hoogdringendheid. We moeten er ons inderdaad van bewust zijn dat uitgestelde zorg meestal leidt tot grotere zorg later, maar ook nood aan meer zorg voor de patiënt. Daarnaast zijn er natuurlijk ook de grotere financiële en maatschappelijke kosten. Daarom dringen wij er al geruime tijd op aan om de tekorten aan personeel – en dan spreken we inderdaad over zowel verpleegkundigen, zorgkundigen, logistiek personeel als artsen – eens volledig zelf in kaart te brengen en niet altijd te wachten op derden en dan inderdaad te koppelen aan een allesomvattend actieplan. Hierin investeren is uiteraard een win-winsituatie, zowel op korte als op lange termijn, zeker en vast voor de betrokken patiënten, die veel sneller de nodige zorg zullen krijgen, als voor de maatschappijen, die er op die manier voor zullen zorgen dat de kosten niet de pan uit swingen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We weten allemaal dat dit probleem niet op een-twee-drie opgelost zal zijn en ook niet met het nemen van één maatregel. Onze fractie had daarover ook een conceptnota ingediend in de commissie om te kijken hoe we op korte termijn toch meer handen aan het bed zouden kunnen hebben. Een van de voorstellen was om flexi-jobs mogelijk te maken in de zorg. Het Vlaams Onafhankelijk Zorgnetwerk (VLOZO) heeft ook al eerder de vraag gesteld. Zorgnet-Icuro heeft ook deze week opnieuw die vraag onderschreven. Ik wil erop wijzen dat het absoluut zijn voordelen kan hebben dat die mensen bijvoorbeeld op piekuren of voor enkele uren ingezet zouden kunnen worden. Ik zal er dan ook met mijn federale collega's voor pleiten om dit mogelijk te kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik wil Luc Van Gorp, u welbekend, uit de krant van gisteren citeren. Hij stelt de vraag of de ouderenzorg een zomer lang op jobstudenten kan draaien. Hij zegt ook: "De professionalisering van de zorg zit aan zijn limieten." "Het systeem schuurt en hapert." "Al die mensen die ergens aan het werk zijn, dat betekent dat er op andere plekken weer mensen aan het werk moeten gaan om hun zorgtaken voor kinderen, zorgbehoevende ouders of familieleden of het huishouden over te nemen." Minister, Luc Van Gorp stelt verder: "We hebben een structureel ander model nodig. Een model dat ademruimte biedt, voor wie dat om de één of andere reden nodig heeft." "Een mens kan maar op één plek tegelijk zijn." Ik kan zijn stelling 100 procent ondersteunen. Ik heb daarjuist aan minister Brouns dezelfde vraag gesteld, maar hij heeft me niet geantwoord. Ik zie dat hij weer binnengekomen is. Misschien wil hij samen met u antwoorden?

De voorzitter: Dat mag niet, collega De Martelaer.

Ann De Martelaer (Groen): Maar, hoe gaat u dat samen aanpakken, om werk en zorg structureel te combineren? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): De zorgsector kampt, net als andere sectoren, al langer met grote tekorten. Met betrekking tot de woonzorgcentra zijn er al diverse maatregelen genomen. Ik denk aan de middelen voor de jobstudenten of de

opleiding op de werkvloer. Maar de noden blijven nochtans heel groot. Daar moeten we elke dag aan werken.

Ook vanuit de sector horen we de vraag naar meer flexibiliteit met betrekking tot de personeelskaders. Ik denk dat we de woonzorgcentra ook wel dat vertrouwen kunnen geven, maar we moeten ook wel zeker zijn van de kwaliteit. Want mensen die daar wonen, moeten kunnen rekenen op kwaliteitsvolle zorg.

Minister, daarom mijn vraag: op welke manier zal er verder werk gemaakt worden van de structurele meting van kwaliteitsindicatoren zodanig dat we er zeker van zijn dat mensen die in een woonzorgcentrum wonen, ook de kwaliteitsvolle zorg krijgen waar ze recht op hebben?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, meer dan duizend mensen, waarvan een kwart in mijn eigen provincie Antwerpen, ruilden hun job in voor een studie verpleeg- of zorgkundige, betaald door de federale overheid. Dat is een goede zaak. Vlaanderen doet met wat u voorstelt, eigenlijk hetzelfde voor kinder-begeleiders en opvoeders. Ik wil dat ook vanuit de Vooruitfractie zeggen. Als het goed is, dan zeggen we dat ook.

Maar ik heb één bijkomende vraag, ook in uw hoedanigheid als viceminister-president: waarom doen we niet hetzelfde voor het tekort aan leerkrachten in ons onderwijs? Want ook dat is belangrijk om weg te werken in het belang van onze economische welvaart en onze betaalbaarheid van de sociale zekerheid.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor alle aanvullingen.

Zoals ik al zei, en jullie vragen hebben dat bevestigd, zit het tekort gewoon overal. We kunnen niet zeggen dat we een extra inspanning zullen doen voor de woonzorgcentra, of voor de jeugdhulp, of voor de ziekenhuizen. Het tekort zit overal.

Ik zou ook Luc Van Gorp eventjes willen noemen, hij zal een topdag hebben vandaag, omdat collega De Martelaer ernaar verwees. Luc Van Gorp pleit er ook voor om als samenleving voor elkaar te zorgen. Ik vind het ook wel belangrijk om dat eens te melden. We kunnen er niet van uitgaan dat in onze samenleving alles wordt geprofessionaliseerd. Het is belangrijk dat we beseffen dat we ook spon-taan een beetje voor elkaar moeten zorgen.

U hebt een kant van zijn pleidooi genoemd maar ik wil het graag aanvullen met de holistische kijk op de dingen. Een totale omslag van de samenleving bereikt men niet van dag tot dag, dat is een geleidelijke groei, maar dat neemt niet weg de tekorten er vandaag natuurlijk zijn. Dat is een terecht aandachtspunt dat iedereen hier noemt.

Collega De Reuse, collega Schryvers, jullie hadden het ook over de kwaliteits-monitoring. Die doen we. We hebben gisteren nog een debat gehad over de woonzorgcentra. We doen dat één keer per jaar. Ik vind het ook zeer belangrijk om dit op te volgen want als er niet voldoende mensen zijn, kan men niet voldoende kwaliteit bieden. Wanneer mensen voor andere zaken worden ingezet of in andere structuren dan waar ze werken, dan is dat ook heel nefast. We controleren dat absoluut.

Collega Saeys, u had het over het al dan niet mogelijk maken van de flexijobs. Ik had eigenlijk verwacht dat een aantal fracties de opmerking zouden maken over

de voltijdse contracten. Ik zie dat er nog altijd heel veel deeltijdse contracten worden aangeboden en dat is een van mijn persoonlijke zorgen. U zegt dat men op piekmomenten bepaalde mensen kan inzetten maar ik heb nu soms de indruk dat er halftijdse contracten worden aangeboden, net om die piekmomenten op te vangen. Wanneer sommigen zich afvragen waarom mensen vertrekken, heeft dat misschien ook te maken met het soort contract dat wordt aangeboden. Op dat vlak is er nog wel wat werk aan de winkel, collega's.

Collega Gennez, ik ben eigenlijk bijzonder blij met uw vraag. Minister Brouns is hier aanwezig. U vroeg waarom we niet iets doen met leerkrachten. We hebben net een werkgelegenheidsakkoord afgesloten en een van de maatregelen in dat akkoord is dat we mensen die willen instromen naar de arbeidsmarkt maar die ook bereid zijn om een opleiding te volgen, een financiële ondersteuning zullen geven. Dat kan interessant zijn voor bepaalde types leerkracht waarbij men niet vanaf dag één kan lesgeven. Er is de lerarenopleiding, de LIO (leraar in opleiding) die onmiddellijk kan starten maar voor de mensen voor wie dat niet onmiddellijk kan, hebben we een financiële ondersteuning voor de duur van de opleiding. Dat kan ook zeer interessant zijn om extra mensen aan te trekken, bijvoorbeeld ook voor de studies verpleegkunde.

Collega's, veel zorgen, veel projecten, veel initiatieven. Het zal niet van dag een op dag twee allemaal veranderen maar ik wil me wel samen met de werkgevers, de vakbonden, de koepelorganisaties en het middenveld inzetten om die zo broodnodige mensen extra in de zorg aan te trekken en vooral in de sector aan de slag te houden.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Ik hoor het graag dat er inderdaad heel veel initiatieven zijn. We hopen ook dat die 3300 versneld zullen kunnen instromen. Ik denk dat we samen die timing moeten bewaken. Het zorgaanbod mag vooral niet worden afgebouwd. Ik nodig u uit om net zoals daarstraks is gezegd, samen met uw collega Brouns, over te steken. Misschien zal dat soelaas brengen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zogenaamde vernietiging van te veel geproduceerde varkens

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraken van de minister betreffende de varkenssector en de bezwaren tegen het stikstofakkoord

ACTUELE VRAAG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de varkenshouderij

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, tijdens het VTM Nieuws van vorige zondag deed u een bijzonder opmerkelijke uitspraak over de zogezegd te veel geproduceerde varkens die zouden worden vernietigd. Ik citeer: "Wij gaan varkens-karkassen ook ophalen om ze nadien te verbranden, om ze te vernietigen omdat we geen exportmarkt hebben."

En vervolgens stuurde u eveneens een tweet de wereld in. Ik citeer opnieuw: "Vlaanderen kweekt en exporteert meer dan het dubbel van het aantal varkens dan het zelf eet. We krijgen ze niet eens allemaal geëxporteerd. Nogal wat varkens worden onaangeroerd vernietigd, en ook daar draait de belastingbetaler voor op."

Collega's, dit choqueeerde de hele sector. Landbouwers en agrovoedingsketens reageerden dan ook bijna onmiddellijk. Zo stelde de Federatie van het Belgisch Vlees dat deze uitspraak absolute onzin is. Men stipte aan dat varkensvlees enkel vernietigd wordt indien dieren ziek of dood zijn, of als vlees eventueel niet tijdig verkocht wordt in de winkelrekken. Bij deze, minister, wil ik u de vraag stellen op basis van welke cijfers en op basis van welke bron u de uitspraak hebt gedaan dat varkens onaangeroerd vernietigd zouden worden, en dat er geen exportmarkt zou zijn.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, u was misschien nog een beetje bedwemd van het feest de avond voordien, maar inderdaad, in het VTM Nieuws hebt u toch een en ander verkondigd dat complete nonsens was. U hebt daarbij eigenlijk een hele varkenssector, en bij uitbreiding de hele landbouwsector geschoffeerd. U hebt inderdaad gesteld dat er misbruik werd gemaakt van belastinggeld om varkens te vernietigen.

U hebt ook, en u hebt dat ook in het verleden al gedaan, onjuiste cijfers gebracht over de stikstofemissie van een gemiddeld landbouwbedrijf. U zegt ook dat er, naast ieder bezwaar van een landbouworganisatie of vanuit landbouwoogpunt, er een zal zijn vanuit natuurverenigingen. U zegt dat de bezwaren niet veel meer zullen wijzigen aan het stikstofakkoord. Dat hebt u al tientallen keren gezegd. En u weigert nog altijd een studie te laten uitvoeren naar de socio-economische impact van het stikstofakkoord.

Inderdaad, zoals de collega gezegd heeft, waren de landbouworganisaties en tal van agrovoedingsverenigingen heel woest over uw foutieve informatie die u bracht op de televisie. Zij eisten een rechtzetting. Welnu, vandaag geef ik u de kans om inderdaad die rechtzetting te geven. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

U bent verbaasd dat u aan het woord komt?

Chris Steenwegen (Groen): Neen, maar ik stel mijn vraag aan minister Brouns.

De voorzitter: Minister Brouns zit daar, en hij luistert. Hij zal kunnen antwoorden.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, de varkenssector verkeert al een hele tijd in een crisis: veel te lage prijzen, en dat betekent ook grote verliezen in onze varkenshouderijen. En dat heeft de sector ertoe aangezet om zelf met een actieplan te komen. In dat actieplan zaten er eigenlijk twee luiken. Dat waren een aantal maatregelen op korte termijn, bijvoorbeeld het ondersteunen van de liquiditeitspositie van onze veehouderijen. Maar er was ook een luik met meer structurele plannen op lange termijn, wat voor onze fractie uiterst belangrijk is. Daarin werd door de sector zelf voorgesteld dat het belangrijk is om de sector van de varkenshouderijen te herstructureren. Deel daarvan was hun eigen vraag om in een opkoopregeling te voorzien, zodat een aantal varkenshouderijen zouden kunnen stoppen.

Die is dan uiteindelijk in dat stikstofakkoord terechtgekomen. Blijkbaar gaat het meer dan ooit slecht in de varkenshouderij vandaag. Een collega van u in de Vlaamse Regering zegt dat varkens niet verkoopbaar zijn en dan maar vernietigd

worden, en diezelfde collega zegt ook dat volgens haar heel veel varkenshouders zich zullen inschrijven voor die inkoopregeling. Dat zou op zich natuurlijk een goede zaak zijn, want volgens diezelfde collega van u stoot een gemiddeld varkensbedrijf meer stikstof uit dan een grote industriële vestiging in de Antwerpse haven, die diezelfde collega van u onlangs vergund heeft, om INEOS niet te noemen.

Daarom stel ik u de vraag of de uitspraken van uw collega gesteund worden door uzelf, als minister van Landbouw, en door de rest van de Vlaamse Regering?
(Applaus bij Groen en Vooruit)

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, bedankt voor jullie vragen. Ik ben eigenlijk heel tevreden dat jullie hier de vraag stellen, omdat ik twee dingen heb gezegd zonder dat ik daar zelf een oorzakelijk verband in heb gelegd. Want collega Rombouts, u zegt inderdaad dat we ook geld vrijmaken om die kadavers op te halen.

Twee dingen heb ik gezegd. Ten eerste hebben we inderdaad te veel varkens in Vlaanderen, anders zouden we ook geen warme sanering openstellen. Het gaat om 200 miljoen euro die we vrijmaken om aan de varkenssector een aanbod te doen. Het punt is dat men zegt dat we een voedseltekort gaan hebben. Dat zijn van die dingen die ik hoor. Daarop heb ik heel duidelijk gereageerd: we gaan geen voedseltekort hebben, we hebben te veel varkens. We produceren 2,5 keer meer varkens dan we zelf opeten. Een derde daarvan eten we op, de rest is bedoeld voor de exportmarkt. Dat de varkenssector in een crisissituatie verkeert, wordt duidelijk in het feit dat we daar de afgelopen 5 jaar 200 miljoen euro voor hebben vrijgemaakt. En ook – en dat was mijn tweede punt – zijn er te veel dieren die sterven doordat de bezettingsdichtheid te hoog is. Die is cruciaal in een varkensstal. We weten allemaal – en de cijfers liegen er niet om – dat het jaarlijks gaat om 550.000 varkens die sterven in het productieproces en die worden opgehaald door Rendac. Ook daar wordt belastinggeld voor vrijgemaakt. De oorzaak van de dood wordt niet systematisch geregistreerd. Maar ik heb zelf nooit een oorzakelijk verband gelegd naar het eerste punt, met name dat we te veel varkens produceren in Vlaanderen, dat een groot deel voor de exportmarkt is en dat die exportmarkt het vandaag heel moeilijk heeft. Anders zouden we de afgelopen 5 jaar geen 200 miljoen euro hebben vrijgemaakt. Het tweede punt dat ik heb gemaakt is inderdaad dat we in Vlaanderen kadavers bij varkensboeren ophalen om ze nadien te vernietigen. Dat gaat jaarlijks om een 550.000-tal. Trouwens, het gaat niet enkel om varkens, maar ook om 111.000 runderen. Ook schapen sterven jaarlijks tijdens het productieproces.

Ik heb in ieder geval nooit uitgehaald of willen uithalen naar de sector zelf. Dat zou ik ook niet willen doen. Als dat zo zou zijn overgekomen, dan was dat niet de bedoeling. En ik heb vandaag ook samengezeten met de sector om daarover met hen het gesprek aan te gaan en hen ook duidelijk mee te geven wat de twee punten waren die ik heb gemaakt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik wil in de eerste plaats nogmaals mijn heel grote waardering uitspreken ten aanzien van alle Vlaamse land- en tuinbouw-bedrijven, die in heel moeilijke omstandigheden, elke dag opnieuw, 24/7, in de weer zijn voor ons voedsel van morgen.

We hebben in Vlaanderen de meest performante, de meest duurzame land- en tuinbouwbedrijven. En ook de Vlaamse varkenshouderij behoort tot de allerbeste in de wereld op vlak van kwaliteit en duurzaamheid. We hebben in Vlaanderen en in België de strengste normen op het vlak van dierenwelzijn, geneesmiddelen-gebruik, kwaliteitscontrole. Hier in Vlaanderen wordt topkwaliteit geproduceerd.

Maar, collega's, we weten ook dat die sector het vandaag niet onder de markt heeft.

De Vlaamse varkenshouderij heeft het niet onder de markt. Er zijn de hoge grondstofprijzen, voederprijzen, energieprijzen. En er is inderdaad een heel moeilijke prijsvorming in die sector. En ja, we hebben heel ambitieuze klimaatdoelen. En dat heeft ertoe geleid dat we inderdaad, op vraag van die sector en in overleg met die sector, een regeling hebben uitgewerkt voor zij die vrijwillig willen stoppen en afbouwen. Maar het heeft ook geleid naar de ambitie om de stikstofreductie daaraan te koppelen. Dat doen we allemaal voor de toekomst van die belangrijke, Vlaamse varkenshouderij en om de jonge Vlaamse varkenshouder een duurzame toekomst te geven. Heel belangrijk daarbij is de oprichting van de brancheorganisatie om met alle partners in die keten die duurzame toekomst voor te bereiden om op de markttendensen die er vandaag zijn, correct te kunnen inspelen.

Collega's, we staan vandaag voor gigantische uitdagingen in de Vlaamse land- en tuinbouwsector. We staan op een tijdsgewricht dat ertoe zal leiden dat we die noodzakelijke transitie de komende jaren moeten inzetten en volhouden. We moeten dat doen op een waardige manier.

Ik heb de voorbije weken en maanden heel veel Vlaamse land- en tuinbouwers gesproken en dat was vaak emotioneel. Geen enkele van al die Vlaamse land- en tuinbouwers, geen enkele, deed dat echter op een onwaardige manier. Ze waren allemaal zeer waardig, hoe moeilijk of emotioneel het ook was. Als we naar de ons omringende landen kijken – en ik verwijs naar Nederland –, denk ik ook dat we collectief moeten oproepen om de kalmte te bewaren, en om de heel hoge ambitie die we onszelf stellen samen met de sector en samen met de Vlaamse land- en tuinbouwers te realiseren. Daartoe wil ik oproepen, want we hebben allemaal hetzelfde doel: een duurzame toekomst voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in harmonie met onze omgeving. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Dank u wel, minister Demir in eerste instantie, voor het antwoord op mijn vragen. U uitte duidelijk dat het niet de wil was om de sector te schofferen, maar ik denk dat het dan ook belangrijk is dat we dat ook niet doen.

U hebt net aangegeven twee elementen te willen onderstrepen en dat die niet met elkaar in verband mochten worden gebracht. Sta me toe toch opnieuw een citaat te noemen van het VTM Nieuws: "Wij gaan varkensskarkassen ophalen om ze nadien te verbranden, om ze te vernietigen, omdat we geen exportmarkt hebben." Ik heb geen koppeling gedaan, ik denk dat het citaat duidelijk is.

Rendac haalt inderdaad zieke en dode dieren op. U verwijst naar 600.000, minister, dat komt uit op 4,5 tot 5 procent van de totale varkensstapel, als ik snel kan tellen, en als u de opfok en ook de biggensterfte tenminste meeneemt. We weten allen dat de biggensterfte ook een natuurlijk proces is. Er wordt gigantisch hard gewerkt op die uitval, en als we de Vlaamse uitval vergelijken met de andere landen, moeten we vaststellen dat we daar bij de besten scoren.

Bij dezen moet ik afronden. Ik ga straks graag nog even in op de overproductie waarnaar u verwijst. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Eerst en vooral, minister Brouns, van harte bedankt voor uw eerlijke antwoord.

Minister Demir, u zegt dat u niet wilde provoceren, maar ik weet niet wat ik dan wel moet verstaan onder provoceren, na wat u de laatste weken allemaal hebt gezegd, zeker ook op het VTM Nieuws.

Het ophalen van karkassen bestaat al sinds jaar en dag en wordt al sinds jaar en dag ondersteund door de N-VA-fractie. De varkenssector is voor een groot deel een exportsector, daar hebt u gelijk in. Als het echter slecht gaat met de export van bier of chocolade, gaan we dat dan ook verminderen? Wij zijn een exportland bij uitstek, maar dat geldt blijkbaar niet voor de landbouw. Het was vooral erg dat u beweerde, of probeerde te beweren, dat landbouwers, de varkenssector in dezen, eigenlijk misbruik maakten van belastinggeld om varkens te vernietigen.

Ik wil het dan nog verder hebben over stikstof, en niet alleen het provoceren van verenigingen, maar ook het provoceren van parlementsleden. Ik heb het YouTube-filmpje van vorige week in de commissie gezien en tegen mevrouw Rutten wordt eigenlijk gezegd: "Ze is tot nader order geen minister." Over mevrouw Rombouts zegt u: "Ze zit al 18 jaar in het parlement, maar ze weet blijkbaar niet goed over wat zij spreekt." Ik wil dus vragen aan beide ministers: hoe zit het eigenlijk met het stikstofakkoord? Staan alle meerderheidspartijen er nog achter? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister Brouns, in het stikstofakkoord is inderdaad de opkoopregeling opgenomen. Het is me echter helemaal niet duidelijk wat de Vlaamse Regering daarmee wil bereiken. Voor de ene coalitiepartner is het duidelijk: dat moet leiden tot een afbouw van 30 procent van de varkensstapel. Er is onlangs in de commissie nog een duidelijke vraag geweest van een lid van de meerderheid, om bevestiging te krijgen dat men die doelstelling wil bereiken. Een andere coalitiepartner, cd&v met name, houdt echter vol dat er helemaal geen doelstelling is: 'Het is gewoon een vrijwillige opkoopregeling en we zullen wel zien hoeveel boeren eraan deelnemen. Als er geen zijn, zijn er geen. Zijn er meer, dan zijn er meer.'

Dus eigenlijk, minister, is mijn vraag: welk aandeel in de reductie van de stikstof is eigenlijk voorzien in heel het scenario dat jullie hebben opgemaakt, namelijk het stikstofakkoord? Ik ga ervan uit dat de afbouw van de varkenssector daar deel van uitmaakt. Welk aandeel verwacht deze Vlaamse Regering nu in de hele reductie van de opkoopregeling in de varkenssector?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, we hebben hier vorige week een debat gevoerd over de uitkoopregeling voor varkensbedrijven. Collega's, we zouden het niet moeten hebben over een uitkoopregeling als het zo bijzonder goed zou gaan met de sector. We produceren tweeënhalve keer meer dan de Vlaming consumeert. We zijn dus enorm exportafhankelijk en net die exportmarkt is al jaren instabiel. Resultaat: dramatische prijzen en gigantische verliezen. Er wordt heel wat steun gegeven aan de varkenshouderij: 200 miljoen euro, maar de individuele varkensboer voelt daar vandaag bitter weinig van.

Minister Demir is zeer duidelijk: de individuele varkensboer treft geen schuld. Maar willen we de varkenshouderij in Vlaanderen een toekomst bieden, dan gaan we de sector structureel moeten hervormen. Niets doen, is geen optie. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, ministers, ik heb aandachtig geluisterd. Ik denk dat minister Demir vorig weekend ongelijk had over de cijfers, maar inhoudelijk heeft zij wel gelijk. Dat is ook wat de heer Steenwegen en mevrouw Joosen zeggen, er moet echt iets gebeuren. We moeten andere landen zoeken voor de afzet van de varkenssector. Er is geen andere mogelijkheid. Ook wij willen wel eens weten hoever het nu echt staat met dat stikstofakkoord. Uiteindelijk is deze vraag ingegeven met als achtergrond heel dat stikstofakkoord.

Wij vragen ons af wat nog de samenhang is in de regering. Als men op deze manier met elkaar omgaat, is een oppositie eigenlijk niet meer nodig en worden wij werkloos.

Is er nog altijd een akkoord in de regering? Wat is dan de timing voor de uitvoering van dat akkoord? Met de massa bezwaarschriften die zijn geëvoceerd en opgewekt door Boerenbond, ziet die timing er niet zo goed uit. *(Applaus bij Katia Segers, Steve Vandenberghe en Johan Danen)*

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, varkensboeren zijn ondernemers. Ondernemers vragen van de Vlaamse overheid dat ze rechtszekerheid biedt, dat ze ondernemers zekerheid biedt. Kortom, ze vragen dat de overheid betrouwbaar is. Uitspraken van een minister die gebaseerd zijn op foutieve gegevens, ondermijnen die betrouwbaarheid.

Minister, kunt u nog beter aantonen dat uw uitspraken wel degelijk juist waren? Als u zelf vindt dat u fout hebt gecommuniceerd, wilt u zich dan bij de varkenssector excuseren? *(Applaus bij Open Vld en cd&v)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, mijnheer Vandenhove, ik heb geen cijfers meegedeeld op VTM. Ik heb alleen cijfers meegegeven over de bezwaren, dat waren er meer dan vijfduizend. De lokale besturen moeten dat nog afronden. Over het aantal varkens heb ik op VTM niet gecommuniceerd, dat wil ik toch duidelijk zeggen.

Ik heb twee zaken gezegd en blijf daar achterstaan. Ik heb geen oorzakelijk verband gelegd tussen de twee. Dat heb ik niet gedaan. Eén, we produceren veel, er gaat te veel naar export. We gaan hier geen hongerlijden, wat sommigen durven te beweren. Sommigen zeggen dat we voedsel zullen moeten importeren, vanuit China of zo. We produceren tweeënhalve keer meer varkens dan dat we er opeten. Inderdaad heeft de sector het al een aantal jaren heel moeilijk.

Inderdaad, mijnheer Sintobin, het is geen probleem om aan boeren steun te geven, dat doen we al, daar gaat het niet over. Het feit dat we nu een warme sanering doen, dat we een oproep doen aan heel wat varkensboeren om zich in te schrijven voor een vergoeding – op vraag van de sector zelf, we hebben dat vanmorgen nog besproken – toont ook aan dat die sector dat ook wel nodig heeft.

We zitten gewoon met te veel varkens. U moet de Europese cijfers maar eens bekijken, per tien Vlamingen hebben we acht à negen varkens, in Duitsland zijn dat er drie, in Nederland zeven. Men kan het zonlicht niet ontkennen. Men kan niet zeggen dat er geen enkel probleem is, dat zou ik niet durven. Dan zouden we geen aanbod doen aan de sector. De sector is zelf vragende partij. Er zijn heel veel varkensboeren die het heel moeilijk hebben.

Ik heb de afgelopen maanden de hele toer van Vlaanderen gedaan, ik heb dat gedaan uit respect, het gaat over heel moeilijke beslissingen. Ik steun de oproep

van collega Brouns om de kalmte te bewaren en niet naar Nederlandse toestanden te gaan. Daar gaat het heel ver. Laten we het zo houden.

Dat is ook de reden geweest waarom ik dat in alle provincies ben gaan uitleggen. Daar is ook elke keer opnieuw de vraag aan bod gekomen wanneer de warme sanering komt, wanneer men zich kan gaan inschrijven. Men wil dat, dat is een vraag die vanuit de sector zelf komt. Dat is één.

Mijn tweede punt: ik heb het cijfer nog niet genoemd, maar er zijn jaarlijks een half miljoen varkens die sterven tijdens het productieproces. Ik vind dat veel. Ik heb dat cijfer niet genoemd, maar ik heb wel gezegd dat, naast het feit dat we die sector die het al moeilijk heeft ondersteunen, we ook via Rendac kadavers ophalen die dan worden vernietigd. Maar zelf heb ik geen oorzakelijk verband gelegd. Dat wil ik wel nog eens aan collega Rombouts en aan collega Sintobin meegeven ... *(Opmerkingen)*

... die dat natuurlijk tegenspreekt, maar ik weet wat ik wel heb gezegd.

Tot slot, wat het stikstofakkoord betreft, collega's ...

De voorzitter: Collega's, minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhale Demir: Het zijn misschien vakantieziektes? Ik weet het niet.

Ik wil collega Rutten nog eens meegeven dat we in de schoot van de regering inderdaad een akkoord hebben gemaakt. We hebben een stikstofakkoord onderhandeld dat eigenlijk niemand wil. Sorry, ik word daar ook niet vrolijk van. Als men denkt dat ik elke ochtend opsta van 'Yes!'... Neen, helemaal niet. Ik zou dit ook liever niet doen. Als minister heb ik het ook liever als ik goede, positieve boodschappen kan brengen, in plaats van een stikstofakkoord waar niemand vrolijk van wordt. We doen dit, collega's, omdat we dit moeten doen. Aan degenen die beweren – en dan kijk ik ook naar de collega's van het Vlaams Belang – dat het probleem zo erg niet is, en 'moet dat wel worden opgelost?': zelfs als we zouden vinden dat er geen probleem is rond stikstof, dan nog zit je met het arrest. Je zit nog altijd met een stikstofarrest dat het voorlopig kader aan diggelen heeft geslagen en waar we een antwoord op moeten bieden. Het onderzoek is bijna afgerond. We wachten nog op de bezwaren van de lokale besturen. Ik denk dat zij tijd hebben tot 1 augustus. Vervolgens gaan we uiteraard die bezwaren een voor een allemaal goed bekijken. Dat doen we in alle zaken. Daarna zullen we daarmee opnieuw aan de slag gaan in de schoot van de regering.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik denk dat het duidelijk is dat we vandaag concluderen: in Vlaanderen worden niet onnodig gezonde dieren geslacht. De Vlaamse varkenshouderij is een van de meest performante, wereldwijd. Vlaamse varkens zijn dan ook gegeerd in Europa. Het is nogal logisch dat de landbouw, als een volwaardige economische sector, die topproducten ook kan exporteren.

Collega Steenwegen, uw concrete vraag naar de doelstelling: 2.957.000 kilogram ammoniak, dat is de reductie die wordt vooropgesteld met de opkoopregeling. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, als u in een uitzending een dergelijke uitspraak doet die niet klopt, dan zou het u sieren dat u dit erkent, en minstens uw excuses daarvoor aanbiedt.

Ik heb net aangegeven, collega's, dat ik even wil ingaan op de overproductie. Feiten zijn feiten. Voor een aantal producten, melk en eieren, flirten we met de zelfvoorzieningsgraad. Voor de dierlijke productie zitten we inderdaad op meer dan 100 procent. Waarom? Omdat jij en ik enkel het beste stukje vlees van het varken willen, en dat we andere delen van datzelfde varken exporteren. Collega's, tussen 1980 en vandaag is er inderdaad veel gebeurd, maar vooral: de ammoniakuitstoot is met de helft gedaald. Dat is waar stikstof over gaat.

Vlaanderen staat voor grote uitdagingen en het stikstofdossier is er daar een van. Gezinnen dreigen hun levenswerk verloren te zien gaan. Meer dan ooit is er dan ook nood aan correcte informatie, aan respect en aan vertrouwen. Collega's, een minister die de weg inslaat van desinformatie of van polarisering is het laatste wat we nodig hebben. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik zie applaus bij twee meerderheidspartijen. Ik veronderstel dat ik die ook zal krijgen want ik breng dezelfde boodschap.

U kunt het blijven ontkennen, minister Demir, maar u hebt zondag op tv leugens verteld, foutieve informatie verspreid. Daarmee hebt u de landbouwsector een slecht imago bezorgd. U moet stoppen met het agribashen, zoals collega Dochy zegt. Onze landbouwers verdienen meer respect dan uw leugens, minister Demir, en dan uw foutieve informatie, waarvoor u vandaag zelfs geen excuses wilt aanbieden.

Ik roep de Vlaamse Regering dan ook op om meer respect te tonen voor onze landbouwsector. U moet de landbouwsector koesteren in plaats van die kapot te maken. In ieder geval, op onze fractie kan de land- en tuinbouwsector in Vlaanderen zeker rekenen. *(Applaus bij het Vlaams Belang en van Bart Dochy en Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: Collega's Rutten en Dochy hebben geapplaudisseerd. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin en Gwendolyn Rutten)*

Het zijn er toch al twee van de meerderheid. U moet niet alles ineens willen. *(Gelach)*

De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): We hebben het geluk om hier twee ministers te hebben om op hetzelfde thema te antwoorden, maar eigenlijk hebben we geen antwoorden gekregen, en ik begrijp dat wel. Deze Vlaamse Regering is enorm verdeeld over dit dossier. Voor de ene is de betekenis van een rood bedrijf dat het moet sluiten. Voor de andere coalitiepartner betekent dit dat men mits investeringen hervergund kan worden. Voor de ene is het akkoord goed, de andere roept op om zoveel mogelijk bezwaren in te dienen tegen datzelfde akkoord. Voor de ene moet de afbouw van de varkenssector 30 procent reductie opbrengen en een afbouw van de sector, voor de andere is de doelstelling onduidelijk.

Collega's, deze regering heeft het heel moeilijk de laatste tijd om milieudossiers te besluiten. Men is het eigenlijk over niets nog eens, maar in dit stikstofdossier gaapt er ondertussen een gigantische en onoverbrugbare kloof in deze meerderheid. We kijken in elk geval uit naar bijkomende verklaringen van onze ministers rond dit dossier in de pers. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de hervatting van de werkzaamheden aan de Oosterweelverbinding

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, u gaf deze middag nog een persconferentie over uw deal met 3M aangaande de PFAS- en PFOS-vervuiling in en rond Zwijndrecht. Zeer interessant. We hebben dat document daarnet ook ontvangen, de leden van de commissie Leefmilieu. We zullen daar in de komende dagen uiteraard nog vragen over stellen.

Het nieuws dat ik graag van u had vernomen, gaat over de Oosterweelwerken zelf. Wanneer zullen die hervatten? Zoals u weet, heeft de Raad van State eind april in een arrest geoordeeld dat die werken moesten worden geschorst. U vond dat toen een onzinnig arrest, een onzinnige uitspraak van de Raad van State, maar u zou er zich uiteraard bij neerleggen en aan een oplossing werken zodat de werken na de zomer, na het bouwverlof, konden worden hervat. U zou met een oplossing komen voor de zomer, maar tot op heden heb ik daar nog niets over gehoord. Ook op de komende ministerraad van vrijdag staat het niet geagendeerd.

Minister, wanneer zult u met een oplossing komen zodat die werken inderdaad na het bouwverlof – in Antwerpen is dat op 1 augustus – kunnen hervatten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, ik heb gezegd dat ik het arrest goed zal bestuderen en dat we zullen proberen om daaraan tegemoet te komen, aan wat in dat arrest wordt gezegd. Ik wil dat dus wel even corrigeren.

De werken die Lantis doet, liggen niet stil. De werken gaan verder.

We hebben ook in de marge van de saneringsovereenkomst die we hebben gesloten met 3M met Lantis gesproken. Ze zijn geen partij in die saneringsovereenkomst, maar er zitten wel een aantal dingen in die ook belangrijk zijn voor hen, zeker als het gaat over gronden die ze kunnen gebruiken of een tijdelijke stortplaats die ze op de site van 3M zouden kunnen oprichten.

Ondertussen heeft Lantis ons laten weten dat ze hun werf gereorganiseerd hebben. De grondwerken met gebiedseigen gronden werden stilgelegd. De werkzaamheden zonder grondverzet of met extra gronden en verhardingen lopen verder.

Ze kunnen ook na het bouwverlof nog verder omdat ze hun werf hebben gereorganiseerd. En dat geeft ons inderdaad wel de tijd. Want je zult niet alleen een oplossing moeten hebben voor de grondverzetregels op Oosterweel, maar ook voor heel wat andere werven. Ook de gemeente Zwijndrecht die gronden verzet voor bijvoorbeeld woningbouw is vragende partij voor een oplossing. Dit geeft ons de gelegenheid om de komende weken nog verder naar een onderhandelende oplossing te gaan, want dat is eigenlijk de bedoeling. Misschien stel ik mij nu wat kwetsbaar op door dat mee te geven aan het parlement, maar ik zou graag met eenieder, ook met de milieuorganisaties, tot een onderhandelende oplossing willen komen. We zijn daarmee bezig, maar willen de vakantiemaanden nog gebruiken om die bezorgdheden mee te nemen zodat we tot een grondige grondverzetregeling komen in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, de werkzaamheden liggen inderdaad niet volledig stil. Maar de meest belangrijke werkzaamheden – die aan de

Scheldetunnel, dé ruggengraat van het hele Toekomstverbond, het ronden van de Ring rond Antwerpen, toch een groot deel van de oplossing van het mobiliteitsprobleem – liggen wel al maanden stil.

U hebt de afgelopen maanden geopperd dat u met een oplossing zou komen, die allicht zou bestaan in een herziening van het Bodemdecreet en die er, zoals minister Peeters onlangs zei in de commissie Openbare Werken, voor de zomer zou zijn. Een aanpassing van het decreet moet via het parlement passeren. Ik heb dat niet geagendeerd gezien op de ministerraad. Wanneer zal dat er zijn?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, u hebt het zelf net over de saneringsovereenkomst gehad. Ik begrijp dat we die nog uitgebreid zullen bespreken. Maar over een ding maak ik mij wel wat ongerust. We willen hier allemaal samen dat 3M zijn verantwoordelijkheid opneemt en blijft opnemen. Op zich is het een goede zaak dat men nu een serieus bedrag op tafel legt. Maar één zin in het persbericht dat ik daarstraks las, maakt mij wel wat ongerust. Er staat dat de overeenkomst ook bepaalde vrijstellingen van aansprakelijkheid voorziet voor 3M. Kunt u toelichten wat daar precies mee wordt bedoeld? Want het kan volgens mij niet de bedoeling zijn dat ze op lange termijn een aantal zaken kunnen ontlopen door dat nu af te kopen. Kunt u daarover wat toelichting geven? Ik maak me daar immers ongerust over.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik dank u alvast voor het antwoord. Er zijn twee elementen in het debat. Ten eerste is er de verantwoordelijkheid van 3M. Op welke manier wordt die hier gegarandeerd? Kunt u daarover eventueel iets meer duiding geven? Ten tweede moet er duidelijkheid worden gebracht over hoe we omgaan met de grondverzetregeling.

Belangrijk in dezen is dat we een robuuste regeling blijven houden waar iedereen op een gelijke manier wordt behandeld en waarbij er garanties zijn dat de veiligheid en gezondheid voor de omgeving niet achteruitgaan.

Minister, kunt u enig zicht geven op welke pistes u bewandelt? Is het een decreetaanpassing, is het op basis van bijstellingen bij de aanvraag? Welke pistes worden naar voren geschoven om tot een oplossing te komen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, een paar maanden geleden verklaarde minister Lydia Peeters hier dat de kost ten gevolge van de PFOS-vervuiling aan de Oosterweelwerken al minstens opliep tot 190 miljoen euro. Ze gaf aan dat die helemaal zal worden verhaald op 3M en dat er daarvoor naar de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) wordt gekeken. Vandaag wordt hier een saneringsovereenkomst gepresenteerd waarbij er een start wordt gemaakt met het verhalen van die saneringskost op 3M. Maar in het persbericht over die overeenkomst lezen we dat 100 miljoen euro is bedoeld voor Lantis.

Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat alle kosten die ten gevolge van de PFOS-vervuiling door Lantis moeten worden gedragen, worden verhaald op 3M en niet enkel die 100 miljoen euro?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Collega's, ik denk dat twee boodschappen belangrijk zijn. Ten eerste wordt herbevestigd dat het cruciale en prioritaire werken zijn. Ik verneem nu van de minister dat er achter de schermen ook onderhandeld wordt,

als ik het goed heb begrepen. Dat is toch wel een nieuw element. Ik zou de collega's dan ook willen oproepen om daar toch respect voor te hebben. Zulke onderhandelingen voer je natuurlijk niet in de pers, en het liefst ook niet in het parlement, minister. De vertrouwelijkheid is daarbij wel cruciaal.

Welke oplossing er ook uit de bus komt, zolang ze goed is voor de volksgezondheid en natuurlijk voor de voortgang en de heropstart van de werken die nu stil liggen – u zegt terecht dat dat maar een deel van die werkzaamheden is –, zal ik die oplossing toejuichen. Dat is een eerste deel van de boodschap. Bedankt dat u dat herbevestigt en dat u daar aan de kar trekt.

Ten tweede wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om u te feliciteren. Er worden hier door de collega's wat kritische bijvraagjes gesteld. Ik denk dat het toch heel belangrijk is, als we zien vanwaar we komen, de eerste totale 'denial' van 3M, en dan nu het akkoord dat is gesloten. Felicitaties daarvoor. Het is belangrijk voor de omgeving, voor de inwoners, maar ook voor de verdere toekomst van het bedrijf en al zijn werknemers in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ten eerste denk ik dat het absoluut goed is dat 3M met geld over de brug komt. Dat is absoluut een goede zaak. Ten tweede stel ik mij ook wel vragen bij de bedragen, wat dat inhoudt en wat de mogelijkheden blijven. 571 miljoen euro is er aangekondigd. De Oosterweelwerken werden in januari al geschat op een meerkost van 190 miljoen euro. Dat loopt ondertussen veel verder op door de keuzes die worden gemaakt over hoe we omgaan met die grond – dat gaat een veelvoud zijn van dat bedrag – en ook door de vertraging die we vandaag oplopen. Dat is ook allemaal niet gratis.

Wat wordt er dus juist gecoverd door de kosten waarover 3M nu overeengekomen is om ze te vergoeden? Maar vooral: wat zijn de mogelijkheden? Ik ben snel al even door de documenten gegaan. Ik zie heel veel afstanden van rechtsvorderingen en zo verder. Wat zijn de mogelijkheden nog om te zorgen dat 3M tot de allerlaatste cent zal betalen? Dat is natuurlijk niet alleen de Oosterweelwerf, maar ook de sanering zelf in Zwijndrecht en omstreken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. Ik denk dat het ondertussen een jaar geleden is dat de onderzoekscommissie gestart is. Tien maanden geleden hebben wij met de Vlaamse Regering 3M en de bestuurders in gebreke gesteld. Ik ben toch wel tevreden dat we tot een saneringsovereenkomst zijn gekomen, die ook ter inzage van het parlement zal liggen, voorzitter. Ik denk dat we die al hebben overgemaakt. We gaan die ook overmaken aan het gemeentebestuur en aan de milieuorganisaties. Transparantie is wel het woord, denk ik. Dat is ook belangrijk.

Het principe van de saneringsaansprakelijkheid is heel belangrijk. 3M heeft in de overeenkomst erkend dat ze saneringsaansprakelijk zijn. Dat betekent ook dat ze de verplichtingen die er zijn tot een sanering, op zich nemen. De OVAM heeft op basis van reële saneringskosten een vergelijking gemaakt, ook uitgaande van worstcasescenario's. En dan zijn we tot dat bedrag van 571 miljoen euro gekomen. Uiteraard is dat 'open end'. Dat is heel duidelijk. Want men is saneringsaansprakelijk. Stel dat de sanering nog meer zal kosten, dan zal men dat natuurlijk ook moeten betalen. Dat is dus een 'open end'.

Ten tweede hebben wij geen afstand gedaan van vorderingen die wij als overheid kunnen instellen of die de Vlaming kan instellen ten aanzien van 3M, mocht blijken, zoals bijvoorbeeld met asbest, dat dat toch schadelijk is en dat het gezond-

heidsschade aanbrengt. De Vlaamse Regering was daar categoriek in. Daar gaan wij geen overeenkomst over maken. Daar gaan we geen afstand van doen.

3M heeft wel afstand gedaan van de rechtsvordering die zij hadden ingesteld tegenover de Vlaamse overheid, ten eerste met betrekking tot de strenge lozingsnormen en ten tweede ten aanzien van de veiligheidsmaatregelen. De veiligheidsmaatregelen, die 93 productieprocessen die stil liggen, die maken ook geen deel uit van de overeenkomst. Die blijven gehandhaafd. Het zijn ook de handhaving en de inspectie die daar verder mee zullen werken.

Waar collega Anaf naar verwees, dat ging over de kosten die gepaard gaan met schadeloosstelling die niet direct te wijten zijn aan 3M. Dat kan bijvoorbeeld gaan over het watermanagement van de Schelde. Wij vinden dat belangrijk. Dat kost geld. Maar is dat nu echt te wijten aan 3M, ja of neen? Daarom hebben wij gezegd dat wij 100 miljoen euro willen en dat we dat over de beleidsdomeinen van de verschillende collega's heen zullen verdelen. Ook voor de landbouwers – collega Brouns heeft daar ook hard aan meegewerkt – is 5 miljoen euro voorzien voor de schadeloosstelling.

Het grootste budget, 250 miljoen euro, is echter echt wel voor de inwoners van Zwijndrecht bedoeld. Nogmaals, dit is open end. Het principe dat die multinational erkent saneringsaansprakelijk te zijn, ik denk dat het heel belangrijk is dat we dat op papier hebben, en ook dat we nu al een budget hebben van 571 miljoen euro. Het saneringsplan is ook ingediend. De OVAM is aan het bekijken of dat oké is of niet, of dat moet worden bijgestuurd. Ik hoop dat we dan zo snel mogelijk later in het najaar kunnen starten met de saneringswerken, weliswaar te beginnen in Zwijndrecht.

Collega Claes, om terug te komen op uw vraag over Oosterweel, wij hebben daar met Lantis en ook samen met collega Peeters meermaals over overlegd: hoe kunnen zij de werf reorganiseren, hoe gaan we nu die regels rond grondverzet in Vlaanderen organiseren, hoe gaan we tegemoetkomen aan het arrest van de rechters? Dit is heel precair. Dat wil ik ook wel meegeven. Ik zou graag, als het lukt en als het kan, een onderhandelde oplossing willen met alle milieuorganisaties, maar ook met de mensen die Zwijndrecht verdedigen, maar ook met de andere PFOS-coalitie. Ik zou dus graag toch wel nog de komende weken willen gebruiken om tot een onderhandelde oplossing te komen. Ik denk dat dat in Vlaanderen meestal het beste is. Dat betekent dat we nog een aantal zaken moeten uitspitten. De werf is echter gereorganiseerd, dus men kan wel verder. Dat betekent echter niet dat wij moeten stilstaan. Ik zal de pistes waarover we aan het onderhandelen zijn natuurlijk niet te grabbel gooien, net wegens het feit dat het heel precair is en ik eigenlijk wel wil dat we erin slagen om tot een onderhandelde oplossing te komen, hoe moeilijk dat ook zal zijn. Is dat niet zo, dan zal het op een andere manier moeten gaan, maar het liefst van al heb ik een onderhandelde oplossing met eenieder die betrokken is in het dossier. Dit is immers belangrijk voor Oosterweel, maar ook voor andere werken in Vlaanderen en ook voor de gemeente Zwijndrecht, die ook grond moet verzetten voor woningbouw en zo. Dat is daar natuurlijk ook problematisch. Veel tijd zullen we in ieder geval niet hebben.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. We zullen inderdaad de komende dagen nog moeten bekijken wat de juridische draagwijdte van de deal met 3M juist is. We kunnen er misschien nog vragen over stellen in de commissievergadering van volgende week.

Dan is er het arrest van de Raad van State van eind april, tweeënhalve maand geleden. Collega's van jullie zeiden dat dit elk groot project in Vlaanderen onmogelijk maakt. Er moet dus een wijziging van het Bodemdecreet komen. Voorlopig

weet ik dus niet waar u daarmee staat, maar ik hoop dat het er dan wel snel komt en ook dat er een advies wordt gevraagd aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State, want dat moet uiteraard in orde zijn. Anders staan we binnenkort weer helemaal bij af, en dan kunnen de mensen in Zwijndrecht wier tuin moet worden gesaneerd, daar ook naar fluiten. Ik hoop dus dat het er snel komt, maar dat het ook goed wordt geadviseerd. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.35 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.53 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen – 1299 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, minister, zoals iedereen weet, is het lerarentekort groot en problematisch. Mijn fractie is daarover heel bezorgd, met zicht op het volgende schooljaar en de schooljaren erna.

In dit ontwerp van decreet worden een aantal noodzakelijke maatregelen genomen, zoals meer vertrouwen voor de schoolbesturen in het aanwervingsbeleid, en een aantal andere punten die nog aan bod zullen komen. Wij gaan voor het ontwerp van decreet stemmen. Op zich vinden we het goed, maar het is en blijft onvoldoende. Eigenlijk is het een resem van losse maatregelen zonder langetermijnvisie. Wij verwachten een ommezwaai om het tekort echt aan te pakken. Er zijn ingrijpende maatregelen nodig om de werkdruk te verlagen, om startende leerkrachten de eerste jaren van hun loopbaan meer werkzekerheid of minstens financiële zekerheid te geven, om leraren te helpen met de grote digitale uitdagingen die op hen afkomen, om de administratieve rompslomp echt vast te pakken, om de eindeloopbaan van leerkrachten werkbaar te maken.

Dus, kort gezegd, het ontwerp van decreet zet een aantal stappen in de juiste richting, wij stemmen voor, maar wij blijven ijveren voor een globaal loopbaanpact dat het beroep van leerkrachten structureel draaglijker en aantrekkelijker maakt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Kan iemand iets hebben tegen de voorstellen die vandaag voorliggen in dit ontwerp van decreet? Ik denk dat dat moeilijk is en dat de maatregelen op zich goed zijn. Maar als je vraagt of het genoeg is, moet op die vraag 'neen' geantwoord worden. Het is niet genoeg. Zoals we allemaal weten zijn kwaliteit van onderwijs en het lerarentekort twee zijdes van eenzelfde medaille, en je kunt het ene niet aanpakken zonder het andere ook heel erg au sérieux te nemen.

Er staan inderdaad een aantal zaken in het ontwerp van decreet. Er wordt bijvoorbeeld gesteld dat maximaal 20 procent van de vacante lestijden omgezet wordt in punten voor het beleids- en ondersteunend personeel of in andere uren die niet onmiddellijk iets met de lesopdracht te maken hebben. Op zich is dat een goede maatregel. De vraag die wel gesteld kan worden, is: waarom 20 procent? Het lijkt me arbitrair. Het kon ook 30 zijn geweest, of 25, of misschien wel 50, maar waar komt die 20 procent vandaan? Dat is me vandaag nog altijd niet helemaal duidelijk.

Wat ook goed is, is het feit dat bepaalde ambten ook aan een ander regime dan halftijds of voltijds kunnen worden ingericht, zoals ICT-coördinatoren. Voordien moest je die halftijds of voltijds invullen, wat maakte dat het in tijden van schaarste moeilijk was om die profielen te vinden.

Dat dat wordt aangepakt, is goed, maar wat we missen, zijn bijkomende, structurele en harde maatregelen, een bredere visie, een soort structuurdecreet, een soort lerarenpact – wat er allicht niet gaat komen, maar noem het dan een lerarenpact light. Dit is het zelfs niet. Het is een opstapje, maar ook niet meer dan dat. Er moet de komende maanden meer en beter volgen, maar vanwege de voorstellen die als dusdanig wel door ons gesteund kunnen worden, gaan we voor stemmen. Maar eigenlijk is het onvoldoende om het probleem dat zich vandaag in het onderwijs voordoet, ten gronde aan te pakken. (*Applaus van Stijn Bex*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dat het lerarentekort niet opgelost kan worden met één 'silver bullet', hebben we hier al vaak gehoord. Maar toch zijn we tevreden met wat vandaag ook voorligt, namelijk dat er flexibiliteit geboden wordt om om te gaan met uren die niet ingezet worden. Als een school merkt dat uren niet ingevuld worden, dan kan men ervoor kiezen om bijvoorbeeld een extra zorgcoördinator, een psycholoog, een administratief medewerker of andere profielen aan te stellen. Dat lijkt ons een zeer nuttig voorstel. De vraag om flexibel te kunnen omgaan met het urenpakket leeft ook op het terrein. Voor ons is het een volmondige ja, zeker ook omdat we in het verleden al vaak gevraagd hebben naar flexibiliteit en vertrouwen.

Maar minister, we hebben ook al vaak opgeroepen om net werk te maken van een lerarenloopbaanpact, zoals ook ingeschreven staat in het regeerakkoord. Daar kijken we uit naar de hoorzitting van volgende donderdag in de commissie in het parlement, waar zowel de onderwijsverstrekkers als de onderwijsvakbonden zullen aangeven wat voor hen de zaken zijn die op korte termijn aangepakt moeten worden, maar zeker ook op lange termijn.

Minister, de voorbije weken en maanden was ik in verschillende scholen en zag ik verschillende schoolbesturen. Ik heb al gecommuniceerd over die 20 procent, dat dat iets was dat op tafel lag en wellicht tegen de grote vakantie goedgekeurd zou worden. Ik merk dat daar nog heel weinig over geweten is. Hoe kunnen we de scholen daar nog maximaal over in kennis stellen? Want het is echt nodig dat dit op 1 oktober kan ingaan en dat men dat dan ook heel goed weet.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voor ons ligt een ontwerp van decreet met een aantal dringende maatregelen om het lerarenambt te herwaarderen. In de commissie wezen leden van de oppositie erop dat het groter kader ontbreekt. Dat is een andere keuze. Je kunt belangrijke maatregelen waarover er een akkoord is, opsparen tot er een groter kader is en wachten op een groot pact, en wachten. Of je kunt ervoor kiezen om het werkveld niet te laten wachten en om meteen

maatregelen te nemen en die zo snel mogelijk uit te voeren. De meerderheid kiest voor deze laatste piste.

Wat doen we precies? We verhinderen dat scholen middelen verliezen omdat ze tot 20 procent van hun omkaderingsmiddelen voor onderwijzend personeel kunnen inzetten in punten. Dat zijn middelen die normaal gezien zouden terugvloeien naar de begroting, maar die we op deze manier bij de scholen houden. Het is ook niet langer verplicht om de ICT-ambten voltijds of halftijds te benoemen, maar ze kunnen ook aan een ander percentage ingevuld worden. Dit flexibeler werken, maakt het de scholen gemakkelijker. Dit geeft hen tegelijkertijd ook meer vertrouwen en meer autonomie.

Is dit het ontwerp van decreet dat het lerarentekort oplost? Nee, als we zo'n decreet hadden, zouden we de wereldpers halen. Er is geen wonderoplossing. Het is dus beter om stap voor stap, decreet per decreet, die tanker te keren, die tanker in de juiste richting te sturen, dan te wachten en te wachten op die ene grote hervorming, waar we met z'n allen toch onze tanden op zullen stukbijten. Dit ontwerp van decreet is opnieuw een stap in de goede richting. Andere maatregelen zullen blijven volgen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Collega's, minister, wij zullen dit ontwerp van decreet principieel goedkeuren, want meer flexibiliteit in het personeelsbeleid voor de scholen is zeker positief. We hadden in de commissie wel enkele opmerkingen en vragen, waaronder de bekommernis hoever die flexibiliteit zal gaan. Minister, u hebt daar de verantwoordelijkheid bij de scholen zelf gelegd. Maar we blijven er wel beducht voor dat men de mensen zonder pedagogisch diploma gemakshalve, omdat er niemand is, toch maar voor de klas zal zetten. U zei wel uitdrukkelijk dat dit niet de bedoeling is, maar we hopen dat dit gemonitord zal worden, kwestie van ongewenste neveneffecten te vermijden.

Daarnaast is het ook zo dat wanneer een school van die omzetting in oktober gebruikmaakt omdat ze geen leerkracht vindt, die omzetting meteen voor een heel schooljaar geldt. Het gevolg is dat wanneer zich bijvoorbeeld in januari wel een gediplomeerd leraar aandient, het niet meer mogelijk is die aan te stellen omdat er al een ondersteunend iemand is aangenomen. Die mensen hebben natuurlijk ook graag werkzekerheid voor een jaar, we begrijpen dat wel, maar als in de praktijk vaker zou blijken dat leerkrachten zich later toch aandienen maar de job niet kunnen krijgen, dan kan men de regels misschien toch nog een beetje verfijnen door te denken aan een omzetting per trimester. Dan kan eventueel een leerkracht toch worden aangenomen wat toch iets belangrijker is voor de leerlingen en de school.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Collega's, we zullen uiteraard niet het hele debat uit de commissie overdoen. Daar is gewoon een verschil tussen meerderheid en oppositie.

Het gaat hier inderdaad over een ontwerp van decreet over het lerarentekort. Ik volg enkele andere collega's dat we daar nog altijd een duidelijk samenhangend plan missen om het problematisch tekort aan leerkrachten echt aan te pakken. Het is een noodmaatregel die we zullen goedkeuren. Ik heb ook in de commissie gezegd dat het een kleine maatregel is die weliswaar positief kan en zal zijn voor scholen die kampen met een lerarentekort, maar het is een noodmaatregel. We missen nog altijd een visie, een plan op lange termijn. Om het in welertermen te zeggen probeert men het lek van een band te dichten terwijl de lucht er langs alle kanten uitkomt.

Minister, dit ontwerp van decreet toont nog altijd een schrijnend gebrek aan ambitie en visie om het lerarentekort echt op structurele en lange termijn aan te pakken. Ik verwacht van u dat u nog uitgebreidere maatregelen neemt en zo snel mogelijk met een duidelijk ambitieus plan naar het parlement komt, maar ook naar de leerkrachten bij wie het water tot aan de lippen staat. Het water staat niet enkel de leerkrachten tot aan de lippen maar ook de directeur en de leerlingen die de voorbije jaren vaak in studie hebben gezeten. Zij zullen u dankbaar zijn.

Mijn fractie zal voor stemmen, maar met een duidelijke kritische noot zoals we die ook in de commissie hebben geformuleerd. Dit is geen herwaardering maar een noodmaatregel die voor alle duidelijkheid ook het lerarentekort niet structureel en op lange termijn zal oplossen. Onze fractie vindt dit een gemiste kans.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Is er een wonderoplossing? Men is geneigd om altijd neen te zeggen maar de meest structurele en doortastende oplossing voor het tekort in zowat alle beleidsdomeinen en sectoren die we in Vlaanderen kennen, is een kordater activeringsbeleid. We moeten ervoor zorgen dat er meer werkwilligen zijn, dat inactieven worden aangespoord met een wortel en een stok om zich op de arbeidsmarkt te begeven. Dat zou veel verhelpen, niet alleen in het onderwijs maar evengoed in de zorg, voor de tewerkstelling in de supermarkt en voor al die sectoren en Vlaanderen. Zolang dat niet gebeurt, zullen wij een concurrentieslag moeten voeren. En vreemd genoeg moeten wij een concurrentieslag voeren tegen de andere sectoren zoals de zorg. We moeten elkaar vliegen afvangen, dat is de realiteit van vandaag. Zolang de groep van actieven, van werkwilligen niet groter wordt, moeten wij elkaar beconcurreren. Op dat vlak moeten we node maatregelen nemen en die nemen we. In de aanpak van het lerarentekort zou de kritiek terecht zijn wanneer u zich zou afvragen of dit het dan is. Nee, dit is het niet. We hebben al heel wat maatregelen genomen en zullen er nog heel wat nemen maar het is de bedoeling om altijd, stap voor stap, vooruit te geraken.

U zegt dat we een groot pact moeten sluiten, een staten-generaal organiseren. Ik wil dat wel maar dat heeft men voor mij ook al geprobeerd. Zowat alle ministers voor mij hebben dat geprobeerd en zijn van een kale reis teruggekomen. U zegt dat het nu of nooit is, dat we nu onze eisen op tafel moeten leggen en niet toegeven, maar uiteindelijk raakt men na jaren van discussie niet vooruit. Ik wil die fout niet maken en stap voor stap vooruitgang boeken zonder dat we heilige huisjes sparen. Er zijn al heilige huisjes gesneuveld. Gesneuveld is dan misschien een beetje gechargeerd of overdreven maar er zijn alleszins bressen in dammen geslagen.

Als het gaat over de discussie rond de vaste benoeming, een discussie die helemaal geblokkeerd zat, die vastzat, dan hebben we daar een doorbraak kunnen realiseren door ervoor te zorgen dat we jong talent sneller aan ons kunnen binden en dat we die sneller perspectief kunnen geven op zekerheid van tewerkstelling. Maar daartegenover staat dat we de ontslagprocedure, die vier jaar bedroeg, hebben gereduceerd tot één jaar, namelijk op grond van twee negatieve evaluaties in twee schooljaren. Dan kun je mensen verwijderen die nefast zijn en een slecht voorbeeld zijn voor de rest van het bonafide lerarenkorps en voor de waardering in de maatschappij ten opzichte van de leerkracht. Dat is één bres in een dam.

Een tweede punt gaat over de anciënniteitsregeling, waarbij we erin geslaagd zijn om nu een akkoord te bereiken over het meenemen van tien jaar anciënniteit. En dan kun je zeggen dat het twintig jaar anciënniteit moet zijn. We gaan nu van nul naar tien jaar anciënniteit, en dan zijn er mensen die zeggen dat het twintig jaar moet zijn. En ook dat heeft men voor mij al geprobeerd. Minister Smet heeft gezegd dat hij onmiddellijk twintig jaar anciënniteit zou toekennen, 'dat komt

allemaal in orde'. De Raad van State heeft daarop gezegd dat dat disproportioneel is. De Raad van State heeft geoordeeld dat je zulke maatregelen enkel kunt invoeren als je ook gaat zorgen dat ook voor de bestaande leerkrachten die vroeger de overstap hebben gemaakt van de privésector naar het onderwijs, de anciënniteit wordt gevalideerd, wordt meegenomen, retroactief. Dat kost honderden miljoenen euro. Dat kost honderden miljoenen, en dan heb je er geen enkele extra leerkracht bij. Neen, dat zijn gewoon de bestaande leerkrachten. Dan denk ik dat het van goed huisvaderschap getuigt om te zeggen dat we voor tien jaar anciënniteit gaan. Dan kunnen we later nog altijd evalueren. Maar van nul naar tien jaar, dat lijkt mij een goede stap vooruit, een stap in de goede richting. Dat is een bres in de dam.

Een derde bres in de dam is ook een vastgeroeste discussie, waarbij vooral van de kant van de werkgevers, van de onderwijsverstrekkers al jaar en dag wordt gevraagd of ze niet een beetje meer flexibiliteit kunnen krijgen. Zo kunnen de scholen, de directies zelf aan de slag gaan, zeker in het geval van een lerarentekort. Zo mogen ze de lerarenuren die ze niet ingevuld krijgen, ook spenderen voor het aanwerven van andere profielen. Dat ligt nu op tafel. Dat is een bres in een dam. Je kunt zeggen dat dat maar voor 20 procent van de middelen van de lerarenuren is, en dat is juist. Het is misschien wat te weinig en wat te laat, maar het is een bres in een dam. En bressen in een dam hebben niet de neiging om na verloop van tijd kleiner te worden. Meestal worden die groter.

Dit komt boven op allerhande maatregelen die we genomen hebben. Ik neem er een greep uit, uit het hoofd. We hebben ervoor gezorgd dat de job van leerkracht wat aantrekkelijker wordt, en kleine maatregeltjes zijn bijvoorbeeld het verhogen van de fietsvergoeding tot op het niveau van de Vlaamse ambtenaren. We hebben ervoor gezorgd dat er een internetvergoeding is, we hebben ervoor gezorgd dat leerkrachten digitaal geëquipeerd worden. Het gaat om 580 miljoen euro, enkel daarvoor.

Een andere kleine maatregel, maar van waarde, is dat we ervoor hebben gezorgd dat we op het vlak van anciënniteit een extra trap hebben ingevoegd. Vroeger was het zo dat een leerkracht de laatste trap van de anciënniteit maakte na 27 jaar anciënniteit. Dan was het gedaan, dan kon je nooit nog iets verkrijgen op je loon. We hebben daar nu een bijkomende trap aan toegevoegd, namelijk 31 jaar. Dat is ook een signaal van waardering, van appreciatie voor leerkrachten vandaag. Als ze bij ons blijven, waarderen we dat, ook financieel. Na 31 jaar kunnen ze dus nog een bijkomende trap in die anciënniteit maken.

Zo hebben we voor beginnende leerkrachten ook gezorgd voor 10 miljoen euro extra voor meer aanvangsbegeleiding. Dat is heel belangrijk om startende leerkrachten bij ons te houden. Maar evengoed hebben we ook daarom in die anciënniteit ingegrepen. Vroeger konden startende leerkrachten pas anciënniteit beginnen op te bouwen vanaf de leeftijd van 23 jaar, wat een beetje vreemd is. Het was dus leeftijdsgebonden: pas vanaf de leeftijd van 23 jaar kon je anciënniteit beginnen op te bouwen. We hebben dat geschrapt. Dus vanaf het eerste jaar dat je lesgeeft, kun je anciënniteit beginnen op te bouwen.

En zo hebben we er ook voor gezorgd dat de job van directeur opgewaardeerd wordt, in zowel basisonderwijs, secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, als volwassenonderwijs. We zorgen namelijk voor een loonspanning van minstens 31 procent, zodat elke directeur de facto 31 procent meer verdient dan in zijn positie als leerkracht.

We doen dat in twee fasen. We hebben een eerste fase nu al gerealiseerd. De volgende fase is voor volgend jaar. Zo zullen we stap voor stap vooruitgang boeken in de aanpak. U vraagt wat mijn visie is. Mijn visie is de aanpak van het lerarenkorps!

We werken op drie assen. De eerste is ervoor te zorgen dat we meer instroom kunnen realiseren. Dat kan zowel via zijinstroom als via de lerarenopleiding, de klassieke instroom. De tweede is ervoor te zorgen dat we de retentie kunnen versterken. We moeten de leerkrachten die bij ons aan de slag zijn kunnen behouden. De derde staat in functie van de twee vorige assen: flexibiliteit, verantwoordelijkheid en autonomie bieden aan de directies. Een concrete maatregel op dat vlak ligt momenteel hier voor in dit ontwerp van decreet.

Dit zijn allemaal stappen vooruit. Mevrouw Vandromme, u zegt dat u op het terrein vaststelt dat men de flexibiliteitsmaatregel die nu voorligt nog niet kent. Wel, ik heb hem nochtans al geduid aan ongeveer drieduizend directeurs. Ik heb de ronde van Vlaanderen gedaan. Op zes haltes in Vlaanderen hebben we in de voormiddag de directeurs van het basisonderwijs en in de namiddag de directeurs van het secundair onderwijs gesproken. Daar zijn ongeveer drieduizend mensen op afgekomen, op zes locaties in Vlaanderen. En in mijn discours heb ik die maatregel altijd toegelicht.

Er was trouwens ruimte, niet alleen voor mijn woord, maar ook voor hun wederwoord. Ik hoop dat men daar toch het een en ander van heeft onthouden. Maar ongetwijfeld zullen sommigen nog niet aanwezig zijn geweest. We steken op het vlak van communicatie nog een tandje bij, want dit is inderdaad iets wat men al heel lang vraagt, namelijk dat men wat ruimte en flexibiliteit geeft, wat autonomie en mogelijkheden om een doortastend personeelsbeleid te kunnen voeren. Wel, dit instrument kunnen we hen heel concreet aanbieden en we kunnen heel resoluut zeggen dat het opnieuw een stap vooruit is in de aanpak van het lerarentekort.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1299/3)*

– Artikel 1 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de regionale technologische centra, wat betreft de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra – 1313 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de regionale technologische centra, wat betreft de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Vanuit onze fractie onderschrijven wij zeker het belang van de regionale technologische centra (RTC's) in het versterken van de samenwerking tussen beroeps- en technisch onderwijs, het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt. Ze zijn essentieel als we onze technische en beroepsgerichte opleidingen willen versterken, opwaarderen en willen klaarstomen voor de toekomst.

De maatregelen die u met dit ontwerp van decreet zult nemen en de aangepaste verderzetting van de werking kunnen wij vanuit onze fractie zeker ondersteunen. We gaan dit ontwerp van decreet goedkeuren, maar ik heb toch een bemerking. Er wordt gevreesd dat de budgetten niet voldoende mee stijgen ten aanzien van de extra opdrachten die er zullen bij komen. Er is dan wel een lichte stijging van 1,9 miljoen euro naar iets meer dan 2 miljoen euro, maar de vraag is of dit wel voldoende zal zijn. Ik wil u dan ook vragen om dat zeker nauwgezet op te volgen.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Dit ontwerp van decreet over de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra is een goede zaak. Een tijdje geleden bezocht ik zelf RTC Limburg. Ik was erg onder de indruk van hun werk en organisatie. Het zijn echte bruggenbouwers die de verschillende partners uit het onderwijsveld en het ondernemingsleven samenbrengen om een goede afstemming tussen het onderwijs en de huidige behoeften op de arbeidsmarkt te realiseren door te ondersteunen in apparatuur, infrastructuur en het delen van kennis.

De RTC's krijgen een uitgebreid takenpakket voorgeschoteld. Ook uit het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) werd duidelijk dat het belangrijk is om de centrale focus van de RTC's te behouden en er voor te zorgen dat eventuele aanvullende opdrachten geen impact hebben op hun werking. Dat is een belangrijk element waarop we moeten blijven toezien en waarnaar we ook regelmatig moeten blijven peilen bij de RTC's zelf. Er zou nu gewerkt worden aan een nieuwe beheersovereenkomst tussen de RTC's en de Vlaamse Regering voor de periode 2022-2027. Ik hoop dan ook dat we als parlement inzage krijgen in dit document. De cd&v-fractie kan zich dan ook vinden in de wijzigingen aan het ontwerp van decreet dat nu voorligt. We zijn vooral tevreden over de voortzetting van de provinciale verankering van de RTC's die ertoe bijdraagt dat een groot aantal scholen uit de doelgroep bereikt worden. Daarnaast kan er nu nog meer gestreefd worden naar een betere afstemming en samenwerking tussen de verschillende RTC's onderling, wat alleen maar een positieve kruisbestuiving kan veroorzaken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): RTC's zijn vandaag een soort spilfiguur tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs en ze proberen technologie binnen te laten sluipen in het onderwijs. Als fractie denken wij dat dat een heel goede zaak is, en zoals we allemaal weten, evolueert technologie heel snel. Dus het is ook een heel goede zaak dat de taakstelling van die RTC's geactualiseerd wordt. We stellen ons wel wat vragen bij de uitgebreide taakstelling. We vragen ons af of de financiële middelen voor die RTC's wel zullen volstaan om aan die taakstelling te voldoen, vooral ook omdat technologische ontwikkelingen altijd maar duurder worden. Voor alle duidelijkheid, het is niet zo dat de RTC's die allemaal zelf moeten betalen. Maar als je je in een wereld begeeft, waarin veel technologie aan de orde is, en je wilt die in het onderwijs onderbrengen, is het soms ook wel goed dat je zelf investeert in die technologie. Mijn vraag is: volstaat dat budget wel?

Waar we ons ook vragen bij stellen, is het volgende. Zowel de Vlor als de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) zeggen eigenlijk, als ik het heel kort samenvat, dat het goed zou zijn dat de RTC's zich beperken tot de kern-

opdrachten. En toch zijn in dit ontwerp van decreet een aantal optionele bijkomende opdrachten geformuleerd. Wij vragen ons af waarom, zonder goede argumenten, de adviezen van de SERV en de Vlor niet gevolgd worden. Allicht zijn ze er wel, maar dan vraag ik me af waarom je die niet expliciteert, minister.

Samengevat: omdat we de rol van de RTC's belangrijk vinden en het de kern van de zaak is dat de taakstelling geactualiseerd wordt, zullen we als fractie voor dit ontwerp van decreet stemmen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): De regionale technologische centra slaan, zoals de collega's gezegd hebben, de brug tussen scholen, bedrijfswereld en arbeidsmarkt en zorgen ervoor dat leerlingen en leraren arbeidsmarktgerichte technische en technologisch competenties kunnen verwerven. Met dit ontwerp van decreet herbevestigen we het belang van de RTC's, voegen we een nieuwe Vlaamse stuurgroep toe die het evenwicht moet bewaren tussen enerzijds Vlaamse aansturing en anderzijds ruimte laten om provinciale accenten te leggen. We bakenen ook duidelijk de kerntaken af en vermelden daarnaast nog een aantal opdrachten die complementair en ondersteunend kunnen worden opgenomen. Wat ons ook verheugt als fractie, is dat de werking van de RTC's mee zal worden ingeschakeld in de STEM-agenda 2030 (Science, Technology, Engineering and Mathematics). We denken dat dit een goed ontwerp van decreet is en we gaan het uiteraard steunen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (*Zie Parl.St. Vl.Parl. 2021-22, nr. 1313/3*)

– Artikel 1 tot en met 11 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Bert Maertens, Jo Brouns, Annick De Ridder, Martine Fournier en Marius Meremans tot wijziging van artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van artikel 1 van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen, van artikel 16 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en van artikel 44 van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid
– 1156 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Marino Keulen, Bert Maertens, Jo Brouns, Annick De Ridder, Martine Fournier en Marius Meremans tot wijziging van artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van artikel 1 van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen, van

artikel 16 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en van artikel 44 van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Het feit dat ik als enige over dit punt tussenkom, bewijst vooral dat dit eigenlijk niet echt een politiek decreet is, maar wel een technisch voorstel van decreet. Het gaat om een aantal legistische probleempjes, waar het hoge rechtscollege dat de Raad van State is, ons attent op heeft gemaakt.

Het gaat eigenlijk over datgene, voorzitter, wat dit huis, dit parlement, misschien nog vaker moet doen. Er is vandaag trouwens al een paar keer verwezen naar wat dan heet 'wetsactueel'. Hoe kan de legistische kwaliteit van wat in dit huis wordt beslist op een hoger peil worden gebracht?

Er waren een aantal praktische legistische problemen, waar diezelfde Raad van State ons op geattendeerd heeft, zoals verduidelijking. Wie moet bijvoorbeeld instaan voor het plaatsen van haltepalen of het verstrekken van reizigersinformatie? Dat lijkt logischerwijs De Lijn te zijn, maar de Raad van State zegt dat dat eigenlijk vraagtekens zou kunnen oproepen bij diegenen die minder ingewijd zijn in het mobiliteitsbeleid van Vlaanderen. Het gaat ook om verduidelijkingen en aanvullingen wat betreft de verwerking van persoonsgegevens.

Met dit voorstel van decreet proberen wij een legistisch antwoord te geven op de opmerkingen van de Raad van State, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, voorzitter. Ik denk daarom ook dat het in de commissie op een kamerbreed akkoord kon rekenen. Ik hoop hier ook in de plenaire vergadering datzelfde brede akkoord te mogen vaststellen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1156/5)

– Artikel 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Tinne Rombouts, Gwenny De Vroe, Inez De Coninck, Stijn De Roo en Piet De Bruyn tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat vliegtuigexploitanten betreft – 1301 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Tinne Rombouts, Gwenny De Vroe, Inez De Coninck, Stijn De Roo

en Piet De Bruyn tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat vliegtuigexploitanten betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ook hier ben ik de enige spreker en de reden is dezelfde als bij de vorige spreker, denk ik: het gaat hier om een weinig politiek beladen dossier. Het gaat eerder om een technische aangelegenheid, zijnde de omzetting van Europese regelgeving, het in overeenstemming brengen van samenwerkingsakkoorden luchtvaart met de nieuwe regels. We hebben de bespreking in de commissie gehad en ik verwijs dan eigenlijk ook naar die documenten en het verslag van de bespreking in de commissie. Ik denk niet dat dit verdere toelichting behoeft.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1301/1)*

– Artikel 1 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET ALGEMEEN SECRETARIAAT

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel tot wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat.

U vindt het voorstel op het intranet bij de mededelingen aan de plenaire vergadering.

De bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat het voorstel tot wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat eenparig is aangenomen? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten.

ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen – 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Tom Ongena bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het ontwerp van decreet tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, u weet dat deze Vlaamse Regering de ambitie heeft om een eigen sterk Vlaams mensenrechteninstituut op te richten, dat staat ook heel duidelijk in het regeerakkoord. Daardoor is een samenwerking met Unia niet langer nodig. Ik vertel daarmee niets nieuws, dat staat in het regeerakkoord en we hebben er ook al vaak debatten over gevoerd, ook hier in de plenaire.

Nu, uitstappen uit Unia betekent dat we de samenwerkingsovereenkomst die daarvoor geldt, moeten opzeggen en dat moet gebeuren voor 15 september 2022, namelijk zes maanden voor het aflopen van die samenwerkingsovereenkomst, op 15 maart 2023. Uit een advies van de Raad van State ...

De voorzitter: U zou het hebben over de spoedbehandeling.

Tom Ongena (Open Vld): Ja, neen, er is een onderscheid tussen het ontwerp van oprichtingsdecreet en het ontwerp van machtigingsdecreet, dat nu voorlag.

De voorzitter: Oké, het zes maanden op voorhand opzeggen, dus op 15 september, in plaats van 15 maart. Dat verstaat toch iedereen?

Tom Ongena (Open Vld): Laat me nog één zin zeggen, voorzitter.

De voorzitter: Goed, één zin!

Tom Ongena (Open Vld): We moeten dus volgens de Raad van State een ontwerp van machtigingsdecreet het best vooraf goedkeuren. En aangezien we niet meer zoveel plenaire vergaderingen hebben voor 15 september, vragen wij om het ontwerp van machtigingsdecreet nu al met spoed te behandelen, maar nog niet het ontwerp van oprichtingsdecreet. Dat gaat naar de commissie, en het grote debat zullen we daar volledig kunnen voeren. *(Applaus bij Open Vld en cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Ik sluit me graag aan bij het voorstel van collega Ongena. Door het advies van de Raad van State is het raadzaam om de regering te machtigen om het samenwerkingsakkoord op te zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik wou ook collega Ongena in zijn vraag ondersteunen. Ik durf er niet veel woorden meer aan vuil maken. Maar ik wou nog zeggen, voorzitter, dat het advies van de Raad van State zegt dat het aangeraden is om het ontwerp van machtigingsdecreet toe te zeggen. Aangezien dat zes maanden op voorhand moet gebeuren, lijkt mij de hoogdringendheid bewezen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, wij stellen ons vragen over de spoedbehandeling. De zes maanden op voorhand waren op voorhand bekend. Dat traject is eigenlijk duidelijk. Het heeft gewoon te maken met – en de discussie over de controle van de laatste ministerraad hebben we gevoerd in het Uitgebreid Bureau – het feit dat dit huis geen plenaire vergadering meer organiseert voor 15 september. Dat is gewoon de reden van de spoedbehandeling. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Daarbij aansluitend: als de Raad van State zegt dat er een apart ontwerp van machtigingsdecreet voor moet worden goedgekeurd om de uitstap te doen, 'so be it'. Maar ik begrijp niet waarom dit niet de gewone parlementaire weg kan volgen. Waarom kan dit niet in de commissie om daarna te stemmen in de plenaire vergadering? Waarom moet dit ineens met spoed op de agenda worden gezet? Het is niet dat jullie niet allang weten dat jullie uit Unia willen stappen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met het voorstel tot spoedbehandeling? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het ontwerp van decreet onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Beste collega's, we hebben in dit parlement al heel vaak gediscussieerd over de zin en de onzin van Unia, en ik wil bij het begin van dit

debat heel duidelijk stellen dat wij vandaag opgetogen zijn dat wij de eerste stappen kunnen zetten voor de uittreding uit Unia.

Unia, beste collega's, is voor onze fractie geworden tot een activistisch instituut dat er een beetje zijn missie van gemaakt heeft ... *(Opmerkingen. Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

... dat er een beetje zijn missie van gemaakt heeft om ons allemaal duidelijk te maken dat onze structuren en onze samenleving structureel racistisch zijn, dat wij doordrongen zijn van discriminatie en dat zij degenen zijn die daartegen zullen strijden. Wel, collega's, met die houding is het voor ons, voor mij, onmogelijk om op een objectieve manier te gaan oordelen en beoordelen over individuele of collectieve zaken omtrent discriminatie.

Wij hebben ervoor geopteerd om een Vlaams mensenrechteninstituut op te richten dat staat voor neutraliteit, en dat echt zal gaan voor bemiddeling. In bepaalde gevallen zal die bemiddeling uiteraard niet volstaan, en dan zal het goed zijn dat er een onafhankelijke geschillenkamer zal zijn, die ook een onafhankelijk oordeel zal kunnen bieden. Stel dus dat iemand zich geschonden voelt in zijn of haar rechten, dan zal die persoon zich kunnen richten tot één loket. Dat is natuurlijk het grote voordeel van dat Vlaams Mensenrechteninstituut: één loket voor gelijk welke vorm van discriminatie. Er zal een bemiddeling volgen, en indien dat niet volstaat, dan zal er onafhankelijk oordeel volgen. Dat is een oordeel, collega's, dat uiteraard niet bindend is, maar dat wel heel veel zal betekenen voor degene die de klacht indient. Hij of zij kan daarmee, indien gewenst, naar de rechter stappen en daardoor ook veel steviger in zijn of haar schoenen staan. Wij zijn er dus van overtuigd dat het nieuwe Vlaamse Mensenrechteninstituut een veel betere zaak is.

Ik heb uiteraard in de commissies en in de wandelgangen al een aantal kritieken gehoord. Een van die kritieken is dat het nieuwe Mensenrechteninstituut niet in rechte zou kunnen optreden. Het nieuwe VMRI zal wel degelijk in rechte kunnen optreden, maar we moeten wel degelijk een verschil maken tussen een rechtszaak uit individueel belang en een uit collectief belang. Voor alle duidelijkheid: ik vind het heel goed dat zij dat zullen kunnen doen, maar laat ons wel wezen: zij kunnen dat enkel en alleen doen uit collectief belang. Dat is natuurlijk een groot verschil met wat Unia vandaag doet.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik snap het niet goed meer, voorzitter. We hebben daarnet naar de uitleg van de heer Ongena geluisterd, die zei dat we nu eigenlijk een formele maatregel moeten nemen, om nadien de discussie ten gronde te kunnen voeren. Maar ik heb de indruk dat de heer Ongena zich vergist heeft, ofwel mevrouw Sminate, want hier wordt nu toch een discussie ten gronde gevoerd? Ik snap niet hoe dit in lijn ligt met wat daarjuist door de collega is gezegd. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik dacht dat de tussenkomsten van de heer Ongena, mevrouw Partyka en mevrouw Sminate in aanvang gingen over de hoogdringendheid. Over die hoogdringendheid is gestemd. Nu gaat het over de inhoud van het ontwerp van decreet. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voor de goede orde en voor alle duidelijkheid: volgende week zullen we in commissie een eerste algemene bespreking houden van het ontwerp van decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut. Gelet

op het belang en de maatschappelijke relevantie ervan is het goed dat het parlement ook daar zijn tijd voor neemt. We zullen daar in september en misschien ook nog in oktober verder over vergaderen. Op dat moment zullen we discussiëren over de vorm en de inhoud van dat Vlaams Mensenrechteninstituut.

Wat vandaag voorligt, is een machtiging van het parlement aan de regering. Die machtiging vragen wij naar aanleiding van een advies van de Raad van State, dat zegt dat dit het best gebeurt via een machtiging van het parlement. Dat is de meest zuivere en de meest correcte weg. Daarom moeten we dat vandaag vragen. We hebben dat advies nog maar twee weken. Het enige dat jullie vandaag zullen doen – als jullie het goedkeuren –, is de regering de machtiging geven om voor 15 september aan Unia duidelijk te maken dat we uit die structuur stappen. Dat is een voorwaardelijke machtiging, die heel duidelijk bepaalt dat, indien er geen nieuw Vlaams mensenrechteninstituut is opgericht tegen 15 maart, die machtiging ook vervalt.

We moeten dat ook doen wegens Europeesrechtelijke regels die stellen dat een land een afdekking nodig heeft van de bescherming van zijn mensenrechten. Dat is wat vandaag op tafel ligt.

Ik doe er geen uitspraken over of parlementsleden verder op de inhoud willen ingaan, maar de vraag van dit ontwerp van decreet beperkt zich daar uitdrukkelijk toe, omdat ik het zelf als minister heel belangrijk vind en gelet op het thema, dat we met het parlement uitvoerig van gedachten kunnen wisselen over de inhoud en de structuur van het Vlaams Mensenrechteninstituut. We hebben daar in commissie al veel over vergaderd, terecht, want het is iets fundamenteels. We hebben ook al veel geluisterd. We hebben ook heel veel bijsturingen doorgevoerd in de schoot van de regering. We zullen dat debat ten gronde kunnen voeren in commissie, zoals het ook hoort. Vandaag ligt alleen de machtiging op tafel. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Vandaag gaat het inderdaad over de uitstap uit Unia. Die uitstap uit Unia is natuurlijk gekoppeld aan de oprichting van een nieuw Vlaams mensenrechteninstituut. Het is duidelijk ook door de minister gezegd: het een hangt af van het ander. Dus, als jullie het hier vandaag niet willen hebben over de kritiek die jullie vandaag al hebben op het nieuwe Vlaamse Mensenrechteninstituut, dan is dat voor mij geen enkel probleem. Dan herhaal ik mijn kritiek die ik vandaag op Unia heb.

De uitstap die wij vandaag zullen goedkeuren, is uiteraard gelinkt aan het feit dat wij vinden dat Unia vandaag een veel meer activistische rol opneemt dan de objectieve, neutrale rol die het vandaag zou moeten spelen. Dat is mijn kritiek, en dat is de reden waarom wij uit Unia stappen. Als dat voor jullie voldoende is en jullie vandaag de kritiek op het toekomstige Vlaamse Mensenrechteninstituut inslikken, dan is dat voor mij geen enkel probleem en is het duidelijk. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, dit is een historisch moment: de afschaffing van Unia. Ik heb ooit, een paar jaar geleden, een zeventigpuntenplan geschreven. Punt één van dat zeventigpuntenplan luidde: "Opdoeken van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding". En dat Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR) dat toen werd geleid door de fameuze pater Leman – een inquisitiepater, zo bleek ook gedurende de tijd dat hij het CGKR heeft geleid – was in feite de rechtsopvolger van het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid, toen geleid door

mevrouw Paula D'Hondt. De cd&v'ers in de zaal zullen zich mevrouw D'Hondt ongetwijfeld nog herinneren.

De rechtsopvolger van het CGKR werd Unia. Net zoals Unia de rechtsopvolger is van het CGKR is het Vlaams Belang de rechtsopvolger van het Vlaams Blok. Waarom pleitten wij eertijds met het Vlaams Blok voor het opdoeken van dat CGKR en dus logischerwijze tegen Unia? Ik zal citeren uit artikel 1 van het zeventigpuntenplan dat u zo dadelijk met zijn allen zult uitvoeren, beste meerderheid : "Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, de rechtsopvolger van het vroegere Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid, kan niet enkel voorstellen ter integratie van de vreemdelingen formuleren maar ook strafvorderingen opstarten tegen racistisch geachte personen of groeperingen én tegelijkertijd als benadeelde optreden. Het Centrum voert een eigen, autonome politiek, hierbij geïnspireerd door het onvoorwaardelijke geloof in een multiculturele maatschappij en is erop gericht "foute" meningen te bestraffen. De eigenlijke taak van het Centrum bestaat erin het Vlaams Blok te bestrijden en electoraal terug te dringen. Door een inquisitie te voeren" – via een activistisch beleid – "tegen alles en iedereen die pleit voor het behoud van onze volkse eigenheid en identiteit" – tegen iedereen die immigratie- en multicultuurkritisch is – "probeert men het massale protest tegen de vreemdelingeninvasie" – en het al te lakse vreemdelingenbeleid – "de kop in te drukken. De directeur van dit Centrum" – ik heb hem al genoemd, de fameuze pater – "Johan Leman gedraagt zich als de spreekbuis van de pro-immigratielobby in dit land. Aangezien het centrum zijn opdracht eenzijdig interpreteert, van zijn functie misbruik maakt om aan politiek te doen en weigert de belangen van het eigen volk te verdedigen, dient het centrum opgedoekt te worden."

Eindelijk, na meer dan twintig jaar, is het zover. Het CGKR en bij opvolging Unia, wordt opgedoekt. En daar zijn we zeer tevreden over.

Maar – er is natuurlijk een maar – het probleem is dat we vandaag dreigen te worden opgezadeld met een vergiftigd geschenk. In ons enthousiasme, minister, zouden we bijna dit voorstel willen goedkeuren. Maar in de tweede paragraaf van uw ontwerp van decreet lezen we, zoals u al zei: "De machtiging (...) houdt op werking te hebben indien het Vlaams Parlement uiterlijk op 1 maart 2023 geen autonome dienst met rechtspersoonlijkheid heeft opgericht die tot doel heeft om, overeenkomstig de Principes van Parijs," – over die principes zullen we het nog weleens hebben – "in een geest van samenwerking met de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen, de mensenrechten te beschermen en te bevorderen in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vallen."

Daar schuilt natuurlijk het addertje onder het gras. Want wordt de remedie die vandaag wordt voorgesteld ter vervanging van Unia, het CGKR, het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid, uiteindelijk niet erger dan de kwaal? En met minister Somers aan het hoofd van dit zogenaamde Vlaams Mensenrechteninstituut, als inspirator van dit alles, is de kans bijzonder groot dat dit Vlaams Mensenrechteninstituut nog een stapje verder zal gaan en nog extremere standpunten zal innemen, nog meer inquisitie zal voeren dan het CGKR en Unia ooit hebben gedaan.

Wat we zelf doen, doen we met deze Vlaamse Regering en met minister Somers zeker niet beter wanneer het gaat over dit soort van onderwerpen en aangelegenheden.

Minister, u vermeldt in dit korte ontwerp van decreet – het zijn maar enkele zinnen – uitdrukkelijk het fameuze akkoord omtrent de Principes van Parijs. Die Beginselen van Parijs, die in de jaren 90 werden goedgekeurd door de Verenigde

Naties, bepalen de werking van dit soort van mensenrechteninstututen. Maar wat zegt de Raad van State over die Beginselen van Parijs? Ik lees even voor, op pagina 185 van de bundel die we gisteren hebben ontvangen: "De 'Beginselen van Parijs' hebben geen bindende juridische waarde en kunnen worden ingedeeld bij wat de soft law wordt genoemd inzake mensenrechten. België is dus geenszins verplicht de aanbevelingen in die tekst te volgen."

Dat is de realiteit, collega's. Wij zijn tot niets verplicht. Wij kunnen Unia afschaffen en niets in de plaats stellen. Wij hoeven geen Vlaams mensenrechteninstituut op te richten om dat zogenaamde A-statuuat te verwerven. Er is geen enkele bindende wetgeving, Europees of elders, die ons daartoe verplicht. Wij kunnen ook eenvoudigweg tot de conclusie komen, zoals mevrouw Sminate terecht heeft gedaan, dat dit Unia-instituut uiteindelijk een activistische organisatie was met partijpolitieke bedoelingen en dat we dat afschaffen. Punt, aan de lijn. We hadden geen tweede alinea nodig in dit ontwerp van decreet, minister. De eerste alinea volstond meer dan voldoende.

Wij vrezen inderdaad dat het Vlaams Mensenrechteninstituut – en dat debat zullen we nog ten gronde voeren – een herhaling wordt van Unia, een herhaling van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, maar deze keer gefinancierd met Vlaams geld. We gaan daar meer dan 4 miljoen euro uit het budget van het Vlaams Parlement, dat ons welwillend door de regering ter beschikking zal worden gesteld, voor uittrekken om dit jaarlijks te financieren. Dit instituut komt onder de bevoegdheid van dit parlement, maar als parlement geven wij uiteindelijk een hele hoop bevoegdheden uit handen en zorgen wij ervoor dat er via dit soort van instituten een parallelle wetgeving zal ontstaan, de fameuze 'soft law', die alleen maar moet dienen om de opengrenzenpolitiek inzake immigratie te faciliteren, die alleen maar moet dienen om de bestaande wetgevingen omtrent immigratie uit te hollen, die alleen maar moet dienen om de pro-immigratielobby ter wille te zijn, net zoals dat nu al gebeurt met het fameuze Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg, net zoals dat nu al gebeurt via de Verenigde Naties, net zoals dat nu al gebeurt via allerlei Europese instellingen, de Raad van Europa enzovoort.

Het is juist die kritiek, dames en heren van de N-VA, mevrouw Sminate, die ook de basis vormde waarom u, overigens terecht, de vorige Federale Regering hebt laten vallen over het Marrakeshpact. Ik herinner mij de woorden van Theo Francken. Ik herinner mij de woorden van uw afwezige voorzitter hier in het Vlaams Parlement, Bart De Wever, die uitdrukkelijk pleitte tegen het Marrakeshpact, omdat het Marrakeshpact juist die 'soft law' ging installeren die ervoor zou zorgen dat nationale wetgevingen werden uitgehold, dat de soevereiniteit van parlementen uiteindelijk aan de kant werd geschoven en overruled zou worden door al die instellingen die geen democratische controle hebben en die boven de hoofden van de nationale parlementen en regeringen hun wil en die van de pro-immigratielobby en van de multikulorganisaties achter de schermen willen doordrukken.

Dát is nu juist de agenda van dat Vlaams Mensenrechteninstituut, en daarom kunnen wij onmogelijk, hoe enthousiast we ook zijn over de afschaffing van Unia, dit ontwerp van decreet goedkeuren.

Minister, collega's, we zullen ongetwijfeld nog wel enige discussies hebben over dat Vlaams Mensenrechteninstituut. Onze fractie zal zich in ieder geval met hand en tand verzetten tegen dat instituut, omdat het uiteindelijk een aanfluiting is van de democratie en een belediging is van ons parlement, omdat het een verkrachting is van onze nationale wetgeving. Het zal er opnieuw voor zorgen dat politiek benoemden in een instelling die uiteindelijk nauwelijks enige democratische controle zal kennen en haar eigen weg zal gaan, die eigen wetgeving zal creëren,

die fameuze 'soft law' tot stand zal brengen, het omgekeerde zullen doen van datgene wat de bevolking echt wil. De bevolking wil niet, onder het mom, met het fameuze zogenaamde alibi van de mensenrechten, want daar gaat het over, alsmaar laksere immigratie- en asielwetgeving en -regels. De bevolking wil een korter en strenger optreden ten aanzien van illegalen, ten aanzien van vreemdelingen, ten aanzien van immigranten en asielzoekers. Dát is de wil van het volk, en niet hetgeen wat u vandaag probeert erdoor te sluizen. Daarom zullen wij ons onthouden met betrekking tot dit ontwerp van decreet. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Voor de cd&v-fractie hebben twee sprekers het woord gevraagd, collega Partyka en collega Van de Wauwer. Collega Partyka, ik stel voor dat u eerst komt. Dan doen we alle fracties, en dan kan collega Van de Wauwer.

Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Als u dat goedvindt, zou ik dat graag vanop mijn plaats doen.

De voorzitter: Ik vind alles goed. Alles is veel gezegd, maar ... Daar kan ik mee leven.

Katrien Partyka (cd&v): Ik vind het belangrijk dat we dat debat sereen voeren. Zoals de minister heeft gezegd, het gaat om een advies van de Raad van State. De Raad van State zegt dat wegens het parallelisme der vormen de uitstap op dezelfde manier moet worden gedaan als de instap. Het is dus de regering die dat moet doen. Het is belangrijk dat de procedure correct kan verlopen. Zoals de minister zegt, wij beslissen vandaag niet over de uitstap. Wij beslissen vandaag om de regering te machtigen om dat te doen. We beslissen ook niet over de inhoud. Dat is ook heel duidelijk. Volgende week gaan we daar voldoende tijd voor maken. Onze commissievoorzitter heeft daar trouwens al een allusie op gemaakt. We weten ook dat de minister voldoende tijd zal geven aan het parlement om daar een intens parlementair debat over te voeren. Daarover gaat het vandaag dus niet.

Het gaat uiteraard wel over die machtiging aan de regering voor de uitstap uit Unia. Ik moet zeggen dat ik het negativisme van de vorige sprekers daarover niet deel. Het gaat om een positieve keuze, niet om een negatieve. Ik wil dan ook in naam van mijn fractie geen enkele afbreuk doen aan de verdiensten uit het verleden, want, zoals collega Dewinter zegt, de voorgeschiedenis is inderdaad lang, met Paula D'Hondt, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, het Interfederaal Gelijkekansencentrum en dan in 2016 Unia, waarbij de gewesten en de gemeenschappen eigenlijk hun bevoegdheid om discriminatie te bestrijden voor een stukje hebben gedelegeerd aan Unia. Wat we nu doen, is dat samenwerkingsakkoord niet verlengen. Daar valt veel voor te zeggen. Er wordt niks opgedoekt. Met het Vlaams Mensenrechteninstituut neemt Vlaanderen de bevoegdheid op zich die het eigenlijk altijd al had, namelijk racisme en discriminatie bestrijden binnen de eigen bevoegdheden. Daar is niks verkeerd mee, denken wij. Het feit dat er in 2021 meer dan 10.000 meldingen van discriminatie en haatspraak waren, waarbij toch meer dan 3500 meldingen van het Vlaamse grondgebied kwamen, een stijging over 5 jaar met meer dan 51 procent, geeft toch aan dat er meer dan ooit nood is aan een daadwerkelijke bestrijding van discriminatie en racisme. Het zal ook meer dan ooit nodig zijn voor Vlaanderen om daarover samen te werken. Gezien onze staatsorganisatie is dat zo. We kennen dat ook bij andere bevoegdheden. Ook binnen deze bevoegdheid zal het dus nodig zijn om een samenwerkingsakkoord te maken met de federale overheid rond discriminatie op het vlak van werk. Het zal nodig zijn om samen te werken met de andere gewesten en gemeenschappen in dit land rond die bevoegdheden om samen te streven naar het A-statuut om internationaal te worden erkend.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut zal die bevoegdheden op het Vlaamse grondgebied afdekken en we denken ook dat onze burgers daar meer dan recht op hebben. Ik begrijp ook niet goed wat hier gezegd wordt over die tweede paragraaf, namelijk de ontbindende voorwaarde en dat men er voorstander van zou zijn dat onze Vlaamse burgers geen beroep kunnen doen op zo'n instituut als ze gediscrimineerd worden vanwege hun handicap of gender. We denken dus dat het meer dan ooit nodig zal zijn om van dat Vlaams Mensenrechteninstituut een slagkrachtig en degelijk instrument te maken, om racisme en discriminatie te bestrijden. We zijn ervan overtuigd dat we daar via de bespreking in het parlement ook samen voor zullen zorgen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, waar we het nu over hebben, is over een decreet dat de machtiging gaat geven aan de Vlaamse Regering om uit Unia te treden, uit de samenwerkingsovereenkomst die daarover bestaat. Voor alle duidelijkheid, en laat daar geen misverstand over bestaan, die uittreding uit Unia betekent niet dat we de bescherming van mensenrechten of de strijd tegen discriminatie gaan afbouwen. Integendeel, die uittreding uit Unia is, wat ons betreft, de eerste stap om het volgende te doen, namelijk een eigen nieuw Vlaams mensenrechteninstituut op te richten. Dat is voor ons heel duidelijk en staat ook heel duidelijk in het ontwerp van decreet.

Dus, mijnheer Dewinter, is er inderdaad geen sprake van het opdoeken van een antidiscriminatiecentrum. Ik kan u ook geruststellen, mijnheer Dewinter – hoewel ik niet denk dat ik u daarmee zal geruststellen, integendeel –, het zal ook geen klein addertje zijn, het nieuwe Vlaamse Mensenrechteninstituut, het zal een dikke slang zijn. Een dikke slang met grote tanden en veel gif, een slang die in de plaats van elk slachtoffer van discriminatie in Vlaanderen zal optreden. We gaan dus wel degelijk voor een heel sterk Vlaams mensenrechteninstituut, dat heel laagdrempelig zal zijn voor de slachtoffers van discriminatie of andere schendingen van mensenrechten, dat alle expertise die we in Vlaanderen hebben, zal bundelen, dat ook een eigen geschillenkamer zal hebben en dat ook, onder bepaalde omstandigheden, in rechte zal kunnen optreden.

Wat we ook niet gaan doen, is bijvoorbeeld het Kinderrechtencommissariaat daar meteen in incorporeren. We laten het Kinderrechtencommissariaat, dat 25 jaar bestaat en grondig werk heeft gedaan, ook zo bestaan. Ik zeg dat omdat ik vandaag al een reactie heb gelezen van het middenveld, dat jammer genoeg al een reactie uitstuurt alvorens naar onze toelichtingen te luisteren. Ik lees daarin 3 kritieken. De eerste kritiek wil ik bij dezen meteen tegenspreken, namelijk dat wij niet geluisterd zouden hebben naar de negen adviezen die men gegeven heeft. Wij hebben wel degelijk geluisterd. Er zijn aanpassingen gebeurd aan het ontwerp van decreet voor het Vlaams Mensenrechteninstituut. Dat is al een eerste kritiek vanuit de middenveldorganisaties die onterecht is.

Ten tweede, we gaan het debat over dat nieuwe Vlaamse Mensenrechteninstituut nog volop en uitvoerig voeren in dit parlement. Dat lijkt mij ook niet meer dan logisch, dat is evident. Het gaat over de bescherming van mensenrechten. Het zou maar al te gek zijn dat wij dat bij hoogdringendheid op een drafje door dit parlement zouden willen voeren. Dat doen wij dus absoluut niet. We gaan een uitvoerig debat houden over het nieuwe Mensenrechteninstituut. In de commissie zal het volgende week al worden toegelicht en tijdens de eerste vergadering van september en oktober zullen we, wat mij betreft, een zeer uitgebreid en vooral – hopelijk – hoogstaand en boeiend debat over kunnen voeren. Bij dezen geef ik ook een antwoord op de tweede kritiek van het middenveld, namelijk dat we dit hier op een drafje zouden willen doorvoeren, dat we over het Mensenrechteninstituut geen debat willen voeren. Compleet onjuist.

Ten derde lees ik dat het een schande is dat we uit Unia zouden stappen en we nog geen zekerheid hebben dat er iets in de plaats komt. Dat is dus ook niet juist. Ik zou de middenveldorganisaties aanraden om het ontwerpdecreet dat hier nu voorligt, het machtigingsdecreet, eens goed te lezen. Collega's hebben er al naar verwezen, namelijk dat daar een heel duidelijke ontbindende voorwaarde in staat. Als er op 1 maart volgend jaar geen Vlaams mensenrechteninstituut bestaat, dan zal de uittreding uit Unia niet plaatsvinden. Dan kunt u zeggen, mijnheer Dewinter, dat de Principes van Parijs dat allemaal niet verplichten. Dat kan mij eigenlijk allemaal worst wezen. Ik zou niet in een land willen leven waarin er geen mensenrechteninstituut of instelling bestaat, waar slachtoffers van discriminatie terecht kunnen om hun rechten te beschermen.

Dus wat mij betreft, is dat heel duidelijk. Als er op 1 maart geen mensenrechteninstituut is, dan blijven we bij Unia en blijft de samenwerkingsovereenkomst. Dat staat dus ook letterlijk en met zoveel woorden in het ontwerpdecreet dat hier nu voorligt. Kortom: één, we luisteren wel degelijk. We hebben geluisterd naar de kritieken en de opmerkingen vanuit middenveldorganisaties. Twee, we gaan een uitvoerig debat voeren over dat Mensenrechteninstituut. Drie, er is een heel duidelijke voorwaarde dat de samenwerking met Unia maar stopgezet wordt als er iets degelijks in de plaats staat. Door die drie argumenten, die een heel duidelijk antwoord zijn op de onterechte kritiek die ik vandaag moet lezen, zullen wij alvast met heel veel vertrouwen dit ontwerpdecreet goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Daarnet ging het eerst over slagkracht bij deze uitstap en dan over de geschillenkamer. We hebben nog net niet gehoord: 'Wat we zelf doen, doen we beter.' Maar het eerste woord dat hier vooraan wel viel, is activisme. Tja, en daar wordt inderdaad 'ja' op gezegd. En dan horen we de tussenkomsten en horen we daar toch nog heel veel verschil in. Het moet slagkrachtig zijn, het moet vooral niet slagkrachtig zijn. Tot nu toe is er een goed beleid gevoerd, tot nu toe is er geen goed beleid gevoerd. Het wordt een instelling met veel tanden, of niet. Het is allemaal onzeker. Wat zeker is, is dat u hier vandaag over een uitstap gaat beslissen en dat er gezegd wordt: 'Als er niks in de plaats ligt, dan gaan we weer naar Unia.'

Maar een paar dingen zijn wel zeker. Als u dit akkoord mee ondersteunt, dan gaat u wel in tegen de vele negatieve adviezen van het middenveld. En ja, er wordt hier inderdaad gegrinnikt. Het middenveld is tegenwoordig links? Oké, dat is inderdaad ook heel goede voeding. Het middenveld is tegenwoordig goed als het de rechterkant niet dient. Voilà, dat is inderdaad de samenvatting daarvan. Het middenveld is handig als het zegt wat u wilt en anders niet. Oké, laat ik een individueel geval van een rechtszaak bij Unia aanhalen. Iemand wordt ontslagen bij zijn werkgever omdat hij rechtse standpunten heeft, collega. Is dat activisme van de linkerkant? Bent u daartegen? Bent u ertegen dat Unia dat verdedigt? Zegt u het maar. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Ah, dan moet u eens naar de hoorzittingen van Unia komen, want dat zijn de gevallen die daar voorliggen. Dan kunt u misschien eens op de inhoud ingaan. Want daar gaat het hier over: het verdedigen van rechten van mensen.

Collega's, als u het woord wenst, kunt u het vragen.

De voorzitter: Collega's, mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): En het middenveld gaat inderdaad wel op die inhoud in. Het heeft negatief advies na negatief advies geregend over deze uitstap, en er wordt doorgezet. Sommige adviesraden hebben zelfs in februari nog opgeroepen om de terugtrekking uit Unia ongedaan te maken. Dat wordt links gelegd, links.

Geen enkel van de adviezen die verzameld waren, was positief over de uitstap uit Unia. Dat zijn de feiten als het geroep over activisme neergelegd wordt. En zelfs als we naar de feiten over activisme gaan kijken ... Ik zal een paar voorbeelden geven van rechtszaken. Een slechthorende heeft een begeleider in een instelling nodig. Die begeleider wordt geweigerd omdat er op dat moment – niet slecht bedoeld – maatregelen zijn, en er wordt in rechte opgetreden. Er wordt ingezien: ah, inderdaad, dat moet teruggedraaid worden. Is dat opengrenzenbeleid? Is dat wat u allemaal in uw slogans vervat? Gaat u die slechthorende vertellen dat die niet verdedigd moet worden?

De voorzitter: Collega Groothedde, mag collega Van Rooy u onderbreken?

Celia Groothedde (Groen): Dat hangt ervan af. Gaat hij de geschiedenis van Syrië aanhalen?

De voorzitter: Dat weet ik niet op voorhand.

De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mevrouw Groothedde, ik weet niet wat zich allemaal in uw hoofd afspeelt maar ik zal gewoon ingaan op iets wat u hebt gezegd. Ik ben namelijk een ervaringsdeskundige en ik heb in de recente geschiedenis op een gegeven moment Unia getest. Waarom? Zoals u misschien weet, heb ik voor Geert Wilders in Nederland gewerkt en heb ik dan nadien in Vlaanderen gesolliciteerd om opnieuw als ingenieur te kunnen gaan werken. Zoals u weet, is er een groot tekort aan ingenieurs, aan ingenieurs bouwkunde. Ik ben een aantal keren geweigerd op basis van mijn politieke ideologie en mijn werkervaring bij Geert Wilders in Nederland en ik ben zelfs, na kortstondig te zijn aangeworven door een overheidsbedrijf, buitengegoid toen de socialistische vakbond erachter was gekomen wie ik ben en dat ik voor Geert Wilders had gewerkt. Ik heb toen een klacht ingediend, een melding gemaakt bij Unia en weet u wat zij voor mij hebben gedaan? Niets. Ik zal het u zeggen: niets. Unia is waardeloos voor mensen zoals wij, Unia is inderdaad een links activistisch centrum dat mensen die een rechtse visie hebben, mensen die een niet politiek correcte opvatting hebben, in de kou laat staan. En daarom zijn wij zo blij dat Unia wordt opgedoekt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik noteer dat uw persoonlijk belang heel erg belangrijk is maar dat de twee rechtszaken die ik voor u heb aangehaald opzij worden gelegd.

Er is zo vaak gezegd dat er meer aan de Geschillenkamer moet worden gewerkt. Die kandidaat-huurder heeft wel een vast inkomen maar kan geen werknemerscontract voorleggen en klopt aan bij Unia. Dan wordt er bemiddeld. Het verhuurkantoor excuseert zich en volgt zelfs een korte opleiding bij Unia want ook dat kan Unia verstrekken. En uiteindelijk wordt in der minne een heel goede regeling getroffen maar van dat soort regelingen wilt u nu afstappen.

Collega's, wat de toekomst zal brengen, is tot nu toe alleen nog maar een afspiegeling. Collega Ongena heeft inderdaad heel terecht gezegd dat wanneer er volgend jaar niets ligt ... En de modaliteiten moeten nog gedeeltelijk worden bekeken. Er liggen allerlei plannen maar laten we wel heel duidelijk zijn. U zult niet alleen de slagkracht verliezen maar u zult ook winnen aan complexiteit. Dat is zelfs absoluut zeker.

Ik sta hier als Brusselaar in het Vlaams Parlement en het zal vooral in Brussel gebeuren. Wanneer ouders twee kinderen hebben die worden gediscrimineerd, en

de ene zit op een Franstalige school en de andere op een Nederlandse school, dan zullen zij in een wirwar van instituten hun weg moeten vinden. U hebt het over een vereenvoudiging maar dat is het helemaal niet. U hebt het over een uniek loket maar vandaag bestaat er een uniek loket tussen Unia en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, nog zo'n instituut dat de laatste tijd onder vuur ligt.

Mensenrechten verdedigen is niet altijd prettig voor iedereen, dat klopt. En juist daarom moet de politiek daar niet alles in te zeggen hebben. Juist daarom is er een sterk middenveld nodig. En als u zegt dat het tanden zal hebben, dan wil ik u erop wijzen dat Unia vandaag tanden heeft. Er is een eengemaakt loket, er wordt aan bemiddeling gedaan en er worden opleidingen gegeven. En uiteindelijk wordt er beslist dat er 5 miljoen euro extra wordt uitgegeven. De rechterkant is er vast heel erg blij mee dat u meer geld zult uitgeven aan mensenrechten voor een complexere vorm, want welke vorm het ook wordt, het wordt complexer.

Bovendien blijft Unia bestaan, gelukkig maar. Gelukkig zal Unia ook in Vlaanderen nog altijd het een en ander te zeggen hebben over de federale bevoegdheden, maar dat betekent alleen maar dat een kat haar jongen hier niet meer in zal terugvinden. Dat is de grote samenvatting.

Wat kunnen we inderdaad anders besluiten dan dat het terecht was dat al die middenveldorganisaties hebben gezegd dat het problematisch wordt? U doet zichzelf de duvel aan. En wat kunnen we anders besluiten dan dat u naar de rechterkant hebt gekeken en inderdaad vandaag gewoon het eerste punt van het zeventigpuntenprogramma uitvoert? 'Ja' wordt er hier eenparig gezegd. Zult u dan toch deze feitenvrije beslissing nemen?

'Ja', wordt er gezegd aan de rechterkant. Voilà. Maar blijf gerust beamen wat ik zeg, want u bewijst effectief dat dat klopt. Slechthorende kandidaat-huurders die geen werknemerscontract hebben maar wel een vast inkomen, discrimineren? Ik zal nog een voorbeeld geven. U bent zogezegd altijd zo voor lgbtq-rechten. Oké. Twee vrouwen lopen in een station en kussen elkaar. Iemand komt voorbij en beschimpt hen. En die vrouwen... *(Opmerkingen van Sam Van Rooy en Johan Deckmyn)*

Collega, ik ben aan het woord.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Voilà, misschien kunt u vervolgens ook oproepen om de voorzitter af te schaffen, dan hebt u daar ook geen tegenspraak meer. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik denk dat u goed begrijpt dat ik u aan het verdedigen was, voorzitter, net zoals ik u nu aan het verdedigen ben. *(Opmerkingen. Rumoer)*

Het zou een mooie wereld zijn als er wat dat betreft één front was van wat minister Somers daarnet heeft gezegd. Maar goed, twee vrouwen kussen elkaar in een station en worden daar door iemand beschimpt. Een van die vrouwen wordt daarna ook nog zwaar aangerand. Ik ga het oordeel er even bijnemen. Ik wil zeker zijn dat ik het juist heb. Die vrouwen doen daarna inderdaad aangifte, en de rechtbank oordeelt dat ze niet gevisieerd waren vanwege hun seksuele geaardheid. Dat geeft zelfs een lacune in de wet aan. Dat geeft inderdaad de hatespeech en de hatecrime aan, waar zo tegen opgetreden is, zoveel stemming tegen is gemaakt vanuit dit parlement. Het geeft aan dat het nodig is om dat te versterken, en dat is waar Unia om vraagt. Wat u zou moeten doen, is niet eruit stappen, maar ervoor zorgen dat ze slagkracht hebben in dit soort instanties, zodat zij verder kunnen gaan dan vandaag. Dan zorgt u ervoor dat mensenrechten echt worden verdedigd.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Mevrouw, u bent een jong parlementslid.

Celia Groothedde (Groen): Ik zal dat als een compliment opvatten.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Maar u houdt hier nu als jong parlementslid een pleidooi voor het uithollen van de soevereine macht van ons parlement. Voor alle voorbeelden die u geeft, kunnen al die slachtoffers zich wenden tot de rechtbank. Wij leven in een democratische rechtsstaat. Dat betekent dat er een wetgevende macht is. Dat zijn wij. Wij stemmen de wetten. En als u wetten wilt veranderen, dan moet u een wetsvoorstel of een voorstel van decreet indienen, en dan kunt u dat doen. En dan is er de uitvoerende macht, de regering, die die wetten uiteindelijk in beleid omzet. En als dat niet gebeurt en een burger wenst zich op die wet te beroepen wanneer hij zich misdeeld, gediscrimineerd of benadeeld voelt, dan kan hij daarvoor naar de rechtbank stappen. Dat is de rechtsstaat, zo werkt de democratie.

U zit hier nu allerlei voorbeelden te geven waarom Unia of god weet welk ander instituut dat dan mensenrechten of andere dingen moet gaan beschermen en regelen, uiteindelijk naast de rechtsstaat zijn eigen wetgeving, die fameuze 'soft law' kan ontwikkelen, en de dingen moet doen die de rechterlijke macht blijkbaar niet doet. Als de rechterlijke macht zijn ding niet doet, zijn verantwoordelijkheid niet neemt, dan is het aan u als volksvertegenwoordiger en aan ons als parlement om op te treden, wetten aan te passen en te zorgen dat die rechterlijke macht dat wel doet. Dat is uiteindelijk onze functie, onze verantwoordelijkheid en onze taak.

Maar men houdt hier continu, en u in eerste instantie, pleidooien om naast die rechterlijke macht allerlei instituten te gaan oprichten die die rechterlijke macht uithollen, die onze macht uithollen, die de democratie uithollen, en daarnaast een soort van parallelle structuur met een parallelle wetgeving creëren, omdat wat wij doen of wat de meerderheid in dit land wil, blijkbaar niet kan worden gedaan via dit parlement. En dat is juist wat wij aanklagen. De enige echte democraten in dit halfroond, dat zijn wij. Dat zijn diegenen die pleiten om ons te houden aan de instellingen, aan de instituties, aan de Grondwet, en aan de wetten en decreten van dit land. Laten we dat doen, in plaats van uw discours hier te houden om onszelf af te schaffen. Want dat is waar u feitelijk mee bezig bent.

Als ik dan nog één woord mag zeggen aan de heer Ongena.

De voorzitter: Heel kort, alstublieft.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik wou er toch even op repliceren.

Celia Groothedde (Groen): Hij staat daar niet vooraan. Ik dacht dat u mij ging antwoorden.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord. Heel kort, alstublieft.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik neem aan dat de minister met toch wel wat pijnlijke bedenkingen kennis heeft genomen van het citaat van de heer Ongena. Het Mensenrechteninstituut wordt een dikke slang met grote tanden en veel gif. Misschien kunt u dat gebruiken als ondertitel bij het Vlaams Mensenrechteninstituut hier aan de overkant, in het Huis der Volksvertegenwoordigers: een dikke slang met grote tanden en veel gif. Dat is een prima slogan. Het illustreert, mijnheer Ongena, perfect waar het over gaat. Een dikke slang van de multicultuur en de pro-immigratielobby, die inderdaad met grote tanden, zoals u dat heet, het repressie- en inquisitieapparaat dat u gaat oprichten naast de democratische instellingen veel gif zal doen spuiten in onze samenleving. Dat is inderdaad meer

dan juist. Het is een schitterend citaat, mijnheer Ongena. We gaan dat nog heel dikwijls gebruiken. (*Applaus bij het Vlaams Belang. Opmerkingen van Tom Ongena*)

Ik kom tot mijn laatste opmerking. Ik hoor hier altijd maar praten over het middenveld. Het middenveld, wat is dat feitelijk? Ik speel niet voor het middenveld. Ik speel voor de tribune, dat zijn de kiezers. Het middenveld, dat is de ploeg die op het plein staat. Wij zijn verantwoording verschuldigd, niet aan het middenveld, maar aan de tribune. Dat zijn de kiezers. Zo werkt het in een democratie. Respecteer de instellingen, respecteer de Grondwet, respecteer de kiezers. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord over de dikke slang.

Tom Ongena (Open Vld): Mijnheer Dewinter, hoe meer u fulmineert tegen het nieuwe Mensenrechteninstituut dat er komt, en vooral tegen het feit dat dat het een sterk mensenrechteninstituut zal zijn, dat aan de kant zal staan van de slachtoffers ... (*Opmerkingen van Filip Dewinter*)

De voorzitter: Collega Dewinter, kunt u uw micro uitzetten, alstublieft?

Tom Ongena (Open Vld): Hoe meer u daartegen van leer trekt, hoe meer u mij overtuigt dat we de juiste keuze aan het maken zijn en dat we inderdaad een sterk mensenrechteninstituut gaan hebben, dat wel degelijk aan de kant zal staan van zij die er nood aan hebben. (*Opmerkingen bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Het middenveld, dat is grip, dat opkomt voor mensen in een rolstoel of voor mensen die zichzelf niet goed kunnen uitdrukken of die het moeilijk hebben in deze samenleving en die hun stem niet durven laten horen. Dat is de stem van een tiener die heeft ontdekt: 'Ik ben gay, ik ben bi, maar ik durf het eigenlijk niet te zeggen.' Of: 'Ik word gepest en ik weet niet waar ik terecht kan.' En vandaag hebben wij inderdaad zulke instellingen. We hebben sterke instellingen wat dat betreft, dat klopt. Wilt u die mensen niet meer verdedigen? Dat zijn uw burgers. Dat zijn uw kiezers! (*Applaus bij Groen*)

Dat is het middenveld, collega. Wilt u dat die mensen geen verdediging meer hebben? Schaf het middenveld gerust af. En zorg maar dat u het recht van de sterkste invoert. Want dat is waarvoor u hier aan het pleiten bent: een instituut met tanden! Die mensen gaan straks hun weg moeten zoeken in uw nest van mensenrechteninstellingen die u hier aan het maken bent. Want, effectief, voor de federale bevoegdheden in Vlaanderen blijft Unia ook nog vertegenwoordigd. U wilt de stem van Vlaanderen luider laten klinken? Weet u wat u doet? U bent in de raad van bestuur van Unia aan het zorgen dat er nu meer Franstalige afgevaardigden gaan zitten in de raad van bestuur dan Nederlandstalige. Daar bent u voor aan het zorgen. In een instituut dat nog altijd bevoegd is in Vlaanderen, bent u ervoor aan het zorgen dat u uw eigen meerderheid kwijt bent. En wat gaat u straks doen? Van leer trekken omdat er een meerderheid is? U hebt het zelf georganiseerd.

En u wilt ervoor zorgen dat er straks een geschillenkamer is die zagezegd met meer autoriteit gaat optreden? In 2020 sprak dat college in Nederland 124 oordelen uit. In 2020 heeft Unia 287 onderhandelde oplossingen bereikt. In 2021 heeft dat college 196 oordelen uitgesproken. In 2021 heeft Unia 515 onderhandelde oplossingen gegeven en 186 uitgebreide adviezen die ervoor zorgen dat je een basis hebt van waaruit je moet vertrekken en dat je niet elke keer moet herbeginnen. Dat bent u op de schop aan het zetten. U moet zich daar wel heel goed bewust van zijn. Dat is waar u straks voor gaat stemmen: voor minder Nederlandstalige vertegenwoordiging, voor het feit dat de Nederlandstaligen in

Brussel straks in een situatie van verdrukking hun weg niet meer gaan kunnen vinden. Dat bent u hier vandaag aan het verdedigen. Besef het maar heel goed. Dat er koterijen worden opgericht waar de Nederlandstaligen in Brussel hun weg niet meer in gaan vinden, laat staan mensen die bijvoorbeeld een Europese nationaliteit hebben en die in Brussel gediscrimineerd worden.

Mensen met een handicap van Europese afkomst die in Brussel gediscrimineerd worden, moeten dan hun weg vinden in deze instellingen? Ik maakte gewoon mijn zin af, collega Sminate, ik heb u dat daarnet ook laten doen. *(Opmerkingen van Nadia Sminate. Opmerkingen. Rumor.)*

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Dat is nu net de reden waarom ik wilde tussenkomen. Uw collega Bex heeft mij onderbroken door te zeggen dat we het vandaag niet moeten hebben over het toekomstige decreet. *(Applaus bij de N-VA)*

En wat bent u nu aan het doen? Wat bent u nu aan het doen, mevrouw Groothedde?

Celia Groothedde (Groen): Ik ben aan het zeggen wat u aan het weggooien bent.

Nadia Sminate (N-VA): Nee, mevrouw Groothedde, u hebt het hier nu over het feit dat u denkt dat het in de toekomst te verwarrend zou zijn. Wel, ik spreek dat tegen. Ik begrijp die kritiek absoluut niet. In Vlaanderen zal er voortaan één loket komen, waar men terecht kan voor alle mensenrechtenschendingen en alle vormen van discriminatie. Dat is vandaag net niet het geval bij Unia, dus het zal eenvoudiger worden. Ook de Raad van State is ons gevolgd en heeft hetzelfde advies gegeven. Ze hebben gezegd dat het duidelijker zal worden en dat er geen schending is van het recht op juridische bijstand. Alles wat u nu komt verkondigen, namelijk dat het in de toekomst verwarrend zal zijn, klopt dus niet. En dat naast het gegeven dat uw fractie mij heeft gezegd dat we het daar vandaag niet over zouden hebben. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Waar we het niet over zouden hebben, is wat u als luchtkastelen voorspiegelt. Want dat zijn het vandaag: pure luchtkastelen. U hebt nog geen idee wat er gaat komen, u bent er nog altijd onderling over aan het praten. We zien ook dat die beslissing steeds opnieuw zagezegd wordt genomen en daar wordt dan steeds opnieuw over gepraat, bijvoorbeeld of er al dan niet paraparlementaire instellingen (PPI's) in zullen worden opgenomen. Die zitten al tijdenlang met schrik.

De voorzitter: Wat de PPI's betreft, wil ik wel zeggen dat wij zelf, als parlement, en ik, als voorzitter, met de griffier en mijn staf heel veel werk hebben verricht. Minister Somers zal het kunnen beamen: die worden niet ingekanteld. Dat is heel duidelijk.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Heel kort, collega Groothedde, u zegt dat we nog niet weten wat er zal komen, dat we nog plannen aan het maken zijn en erover aan het praten zijn. Collega Groothedde, er is een ontwerpdecreet ingediend, een bundel van meer dan tweehonderd bladzijden. Het is een heel duidelijk ontwerp van decreet, een oprichtingsdecreet, over hoe wij op dit moment zien hoe het Mensenrechteninstituut vorm zal krijgen, met alle bevoegdheden en alles erop en eraan. Ik vind het dus niet correct van u dat u zegt dat we nog niet zeker zijn en nog niet weten wat we gaan doen. Het klopt, we moeten het ontwerp van decreet

nog bespreken en we moeten het zeker nog stemmen, maar hier een beeld ophangen alsof we luchtkastelen aan het bouwen zijn en nog niet weten waar naartoe? Met alle sympathie, maar dat is gewoon niet correct. Er is een ontwerpdecreet ingediend, de tekst ligt er. *(Applaus bij Open Vld en cd&v)*

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): In dezelfde lijn wil ik duidelijk maken dat wij gisteren op het einde van de zitting van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering een timing hebben afgesproken. We krijgen inderdaad volgende week de inleiding van dat ontwerp van decreet, dat door eenieder raadpleegbaar is. We nemen onze tijd: gisteren heb ik alle fracties uitgenodigd om in september – we zullen de timing nog geven – namen voor te stellen indien er behoefte is aan hoorzittingen, en ik voel wel aan dat het zo zal zijn. Wij zullen onze tijd nemen, dat zullen we doen. U zult ook echt wel de tijd hebben: u zult de rest van juli, heel augustus en een stukje van september hebben om goed te lezen, u goed voor te bereiden en namen voor te stellen ter zake. *(Applaus bij de N-VA en cd&v)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Zeer kort, voorzitter: als mevrouw Sminate het advies van de Raad van State citeert, stel ik voor dat ze het correct citeert. Voor de volledigheid, de Raad van State zegt: "Luidens de memorie van toelichting is het de bedoeling van de stellers van het voorontwerp op lange termijn het landschap in Vlaanderen te vereenvoudigen, dit neemt echter niet weg dat op korte termijn door de oprichting van een afzonderlijk mensenrechteninstituut het landschap van de mensenrechtenbescherming complexer wordt."

Over de rechtsbescherming zegt de Raad van State dat het mogelijk een schending inhoudt van het standstillprincipe van artikel 23 van de Grondwet. Mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Dat was wat ik u ook wou antwoorden. Het is ... *(Rumoer)*

Collega's, alstublieft, als er vier tussenkomsten zijn ...

Maar het is inderdaad constant een selectieve lezing, niet alleen van de Raad van State maar van alles wat gezegd wordt over deze uitstap. U moet dat doen, want er is nog geen advies geweest dat onverdeeld zei; 'Dit is nu eens een ontzettend goed idee.'

Inderdaad, het middenveld is onverdeeld ongerust. Het middenveld was inderdaad – dat klopt, collega – ontzettend ongerust over vandaag en over de stemming die u hier via hoogdringendheid toch nog de agenda insluit. Dan wordt er aan de ene kant gezegd dat er nog hoorzittingen komen en dat alles nog beslist kan worden. Maar aan de andere kant is de hele timing al uitgetekend, alles is al in kannen en kruiken. Waarvoor dienen die hoorzittingen dan nog? Voor de vorm? Wat wel al zeker is – en dat is in elk advies een constante – is dat uw uitleg dat het simpeler zou worden, niet klopt.

Ja, inderdaad, het mensenrechtenlandschap in België mag gesimplificeerd worden, maar dat bent u absoluut niet aan het doen. Hoe een Nederlandstalige Brusselaar aan deze 'nest' nog uit kan, of iemand die in Brussel wordt gediscrimineerd: het is een raadsel. Hoe een expat met een handicap die door een Franstalige wordt gediscrimineerd op een bus van De Lijn die door Brussel rijdt: u mag een paar weken uittrekken om te zoeken waar die terecht kan. Voor uw geschillenkamer,

zoals ze nu is gepland, moet die persoon zelf een dossier op-maken, helemaal alleen. Dat is wat u voorbereidt. Terwijl Unia slachtoffers bijstaat. Dat is exact het commentaar op dat A-statuuat.

De voorzitter: Mogen de heer Van Dijck en minister Somers u onderbreken? U spreekt zeer snel.

Celia Groothedde (Groen): Mag ik mijn redenering afmaken? Als u geen betere bescherming biedt aan slachtoffers – en dat is net wat Unia doet –, is die A-staat een luchtkasteel.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wou nog even tussenkomen over de kritiek die u hebt op de werking van het parlement en de commissie. U doet het af alsof hoorzittingen na de indiening van een ontwerp van decreet – zo heb ik het begrepen – een prullerij zijn. Ik verzet me daar formeel tegen. Het is toch logisch dat je eerst een document hebt, om vervolgens het debat en hoorzittingen daaraan te koppelen? Je gaat toch niet in het luchtledige hoorzittingen houden zonder dat er teksten zijn? Dat doe je toch niet? Ofwel is er een conceptnota, ofwel een voorstel van resolutie of een ontwerp van decreet, en daarover organiseren we hoorzittingen. Ik nodig jullie allemaal uit om daar heel actief aan te participeren, en niet alleen binnen een paar maanden. Dat is de werkzaamheid hier geweest de laatste jaren, mevrouw Groothedde. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik sluit me daarbij echt graag aan. Ik kan begrijpen, mevrouw Groothedde, dat er kritiek is en een verschil van mening over een Vlaams mensenrechteninstituut, of het verstandig is of niet om uit Unia te treden. Daar heb ik allemaal begrip voor. Maar wat u daarjuist deed, is een regelrechte aanval op de parlementaire werkzaamheid als dusdanig. De regering heeft aan het parlement voorgesteld om daar ruim de tijd voor te nemen. Alle instrumenten die het parlement heeft, kunnen worden ingezet om het ontwerp van decreet op een ernstige manier te bespreken, hoorzittingen inclusief indien dat gevraagd wordt. Als u dan zegt dat dit allemaal geen betekenis meer heeft, dan kunt u gewoon met het parlement stoppen. Dat versta ik niet. Ik vind dat eigenlijk een tamelijk antidemocratische kritiek.

Voor de rest hebt u natuurlijk alle vrijheid om uw commentaar te geven op de inhoud van zo'n document en op de ambities van de regering. Maar de procedure die in het parlement is afgesproken – niet door mij, door het parlement –, op die manier opzijschuiven, dat is eigenlijk zeggen dat men het parlement beter kan afschaffen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Dat zeg ik helemaal niet. Ik zeg dat u zelf moet beslissen of die hoorzittingen nog van tel zijn, omdat u het hele traject al hebt uitgetekend en weet hoe het gaat lopen. Dat is het punt waarover u blijkbaar nog altijd van mening verschilt. Dat punt is: telt het middenveld in Vlaanderen en in de Vlaamse Gemeenschap voor u of niet?

Telt de bescherming van slachtoffers voor u, of telt die niet? En op de vraag of het eenvoudiger gaat worden, al was het alleen nog maar voor de Nederlandstalige Brusselaar, hebt u na twee en een half jaar nog altijd geen antwoord.

Wat u inderdaad wel hebt, dat is dat u het eerste punt van het zeventigpuntenplan van het Vlaams Belang waarmaakt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Voilà, u gaat het inderdaad moeten doen met het geklap van het Vlaams Belang voor die beslissing. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Nee, ik moet daar helemaal niet mee stoppen. Dat is ook deel van dit parlement. Als u op het punt staat om een zeer slechte beslissing te nemen en als u daar-mee het belang van de Nederlandstalige Brusselaars ontzettend onderuithaalt, dan is het helemaal niet de bedoeling om daarmee te stoppen.

Wat ik ook vaststel is dat u eigenlijk inhoudelijk zeer weinig weerwoord hebt.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Mevrouw Groothedde, we zeggen hier net dat het nu niet over de inhoud gaat. Samen met de voorzitter van de commissie, en met de minister, moet ik u zeggen dat we toch wel een traditie hebben – zeker in de commissie Binnenland – dat er wel degelijk kan worden geamendeerd. Er worden ernstige besprekingen gehouden, en hoorzittingen. We hebben in het verleden bewezen dat er aanpassingen kunnen gebeuren. Ik zou zeggen: 'hold your horses' tot dan, en dan zullen we zien. Het feit of het middenveld er al dan niet toe doet, doet er hier onder deze koepel eigenlijk niet meer toe. Wij zijn verkozen. Het is het parlementaire recht en de plicht om die besprekingen te voeren. Het doet dus eigenlijk niet ter zake of het middenveld hier al dan niet gehoord wordt. Dat kan worden gehoord als we hoorzittingen organiseren, in de parlementaire traditie en volgens de parlementaire geplogenheden. Niet meer of niet minder.

Wat u zegt over Brussel, daar kan ik ook goed inkomen, en dat kunnen we zeker aan bod laten komen. Dat is nu eenmaal onze staatstructuur.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): De reactie van het middenveld vandaag? Ik denk dat zij een karikatuur hebben gemaakt van de debatten die wij moeten voeren en van wat er hier vandaag voorligt. Vandaag is het puur het ontwerp van decreet tot machtiging om uit Unia te stappen. De parlementaire behandeling over dat oprichtingsdecreet zal heel uitgebreid plaatsvinden.

Anderzijds, collega Groothedde, maakt u ook een karikatuur van de adviezen die de middenveldorganisaties gegeven hebben. Acht middenveldorganisaties hebben er een gegeven, en het klopt dat de meeste van hen hadden aangegeven dat zij geen vragende partij waren om uit Unia te stappen. Zij vroegen om dat te heroverwegen. Maar ik wil ze erbij nemen. Daarnaast heeft de SERV gevraagd om snel duidelijkheid te verschaffen over de inkanteling van de sectorale mensenrechteninstituten. Wat is er gebeurd? Daar is nu duidelijkheid over. Waarom? Omdat dit onder andere uit het advies van het middenveld kwam. Er waren garanties nodig over de onafhankelijkheid van het instituut. Dat is opgenomen in het ontwerp van decreet, dat we dus zullen behandelen vanaf volgende week dinsdag. Zij vroegen naar de mogelijkheid van het instituut om met rechte op te treden. Dat is ondertussen ook voorzien, dat er collectief in rechte zal kunnen worden opgetreden. Gegarandeerde klachtenmechanismen voor alle mensen op alle Vlaamse bevoegdheden: dat is allemaal mee voorzien in het ontwerp van decreet. De vraag van de Vlaamse adviesraad handicap om een eenloketfunctie via een samenwerkingsakkoord te organiseren is ook voorzien. Rond die samenwerkingsakkoorden zal worden gewerkt.

Ik kan zo elk advies van de acht middenveldorganisaties overlopen, om aan te tonen hoe serieus de minister en wij, in onze contacten, die adviezen ter harte hebben genomen. Laat ons dan nu vandaag alstublieft de discussie voeren over het machtigingsdecreet dat vandaag voorligt, en heel uitgebreid de tijd nemen in de normale parlementaire behandeling – die de commissievoorzitter zojuist

geschetst heeft – om dit oprichtingsdecreet ten gronde te bediscussiëren. Daar ben ik vragende partij voor, en daar is heel veel tijd voor voorzien. Maar om hier nu te doen alsof wij totaal geen respect hebben voor het middenveld ... We zullen hen horen in de hoorzittingen, maar ook vandaag zijn er heel veel opmerkingen die zij de afgelopen maanden hebben meegegeven al mee verwerkt in de ontwerptekst van het ontwerp van decreet. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ten gronde kunt u de vele kritiek gewoon niet weerleggen. *(Opmerkingen)*

Uit de adviezen bent u aan het cherrypicken ...

De voorzitter: Collega Groothedde heeft het woord. Als u het vraagt, krijgt u het ook.

Celia Groothedde (Groen): Uit de adviezen bent u aan het cherrypicken tot u hoopt dat u gelijk hebt, maar dat is niet de manier waarop je mensenrechten verdedigt.

Kunnen we nog bespreken of de Nederlandstalige Brusselaars het simpeler hebben? We bespreken het al drie jaar. Kunnen we bespreken met het middenveld of het een goed idee is om uit te stappen? Ze zeggen al drie jaar dat het geen goed idee is. Wat u gaat opbouwen en of dat enigermate gaat functioneren, is onduidelijk. Wat wel duidelijk is, is dat u iets goeds weggooit, dat u het complexer maakt, en dat u het een heel stuk duurder maakt om mensenrechten te verdedigen. Dat, collega's, is de basis van wat u hier vandaag doet: iets heel triest, voor heel veel mensen die bijzonder kwetsbaar zijn.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, wat hier vandaag voorligt, is inderdaad een ontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering het mandaat geeft om uit te stappen uit Unia. Die uitstap uit Unia – ik heb het vaker gezegd en ik zal het blijven zeggen – is natuurlijk vooral een politieke afrekening, is een doorzichtige en, wat mij betreft, een wat trieste poging van de N-VA om het Vlaams Belangelectoraat te charmeren. *(Opmerkingen bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

Het is vooral een duur symbooldossier, dat de strijd tegen discriminatie op geen enkele manier ten goede zal komen. Dat zeggen wij niet alleen, dat zeggen inderdaad ook alle organisaties die een advies hebben uitgebracht, terwijl, collega's, het daarover zou moeten gaan, de strijd tegen discriminatie. Wat vandaag gebeurt, zal die niet ten goede komen. De uitstap uit Unia en de oprichting van zo'n Vlaams mensenrechteninstituut zal de zaken vooral nodeloos complex maken, nodeloos. Hoe moet een burger straks nog weten waar hij klacht moet indienen als hij gediscrimineerd wordt op de woonmarkt, op de arbeidsmarkt?

Neem nu wonen, dat is een Vlaamse bevoegdheid. Duidelijk, dat zal in de toekomst bij het Vlaams Mensenrechteninstituut moeten. Neem nu werken, maar dan hangt het er al van af. Als je een werknemer bent en je wordt bijvoorbeeld gediscrimineerd of ontslagen omdat je ziek bent, onterecht, dan moet je klacht indienen bij Unia in de toekomst. Maar als je bijvoorbeeld een stage doet in het kader van een beroepscontract, dan is dat Vlaams, dan is het bij het Vlaams Mensenrechteninstituut. Dan zwijg ik inderdaad nog over de Brusselaars, die straks op een andere plaats terecht zullen moeten kunnen om hun klacht in te dienen. Of het nu over een gewest- of gemeenschapsbevoegdheid gaat, wie weet dat, collega's? Dan hoor ik de hele tijd: 'Ja, neen, ho, geen paniek, er komt een eenheidsloket.' Ja, het zou er nog aan mankeren. Het zou er nog aan mankeren!

Ik heb het gehad met de hele gewoonte in dit land om eerst de zaken zonder na te denken op te splitsen, om dan te zeggen: 'Geen paniek, we zullen samenwerkingsakkoorden afsluiten.' Ik vind dat geen goed bestuur, collega's.

Wat me mateloos stoort, is dat deze Vlaamse Regering zagezegd voor niets geld heeft – we hebben het daarnet nog over gehad en 'neen, mevrouw Goeman, de begroting, neen, mevrouw Goeman, we mogen de toekomst van onze kinderen niet hypothekeren' –, maar als het dan gaat over dit soort Vlaams-nationalistische 'pet projects' van de Canon tot dit Vlaams Mensenrechteninstituut, dan is er plots wel geld. Dan kan het niet op. 5 miljoen euro. Daar stoor ik mij mateloos aan. Dat is geen goed bestuur. Dus, collega's, het zal jullie niet verbazen dat wij straks ... *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik protesteer formeel tegen de wijze waarop u mensenrechten tegenover het Vlaams- nationalisme afzet. Ik protesteer daar formeel tegen. *(Applaus bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

Hannelore Goeman (Vooruit): Dat laat ik voor uw rekening, mijnheer Van Dijck. Ik heb gezegd wat ik heb gezegd, en een goed luisteraar heeft heel goed begrepen wat ik bedoel. *(Opmerkingen bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

Dus, ik herhaal dat we straks zullen tegenstemmen. Dat neemt niet weg, minister Somers, ... *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Dat neemt niet weg, minister Somers, dat we natuurlijk een heel aantal bijzonder kritische bedenkingen en vragen hebben bij de werking van het Vlaams Mensenrechteninstituut, dat we heel grote twijfels hebben bij de slagkracht, bij de manier waarop dat georganiseerd zal worden.

Maar, collega's, inderdaad, dat houden we voor de bespreking in commissie. Maar laat het heel duidelijk zijn: de eerste stap die vandaag wordt gezet, waarbij er meer geld gaat naar minder efficiëntie in de strijd tegen die discriminatie, daar passen we voor. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, Open Vld, cd&v en de N-VA beslissen vandaag om uit Unia te stappen. Dat kan uiteraard op heel veel applaus rekenen aan de extreemrechtzijdige. Het applaus en de stemming zo dadelijk en de stemming die we al hebben gehad over de spoedbehandeling maken duidelijk dat deze meerderheid op een stevige bondgenoot kan rekenen bij het Vlaams Belang om een stap terug te zetten in de bescherming van slachtoffers van discriminatie. Of misschien moet ik het omgekeerd zeggen en is het eerder het Vlaams Belang dat hier een bondgenoot vindt in de meerderheidspartijen. Want eerlijk is eerlijk, beste collega's: zij waren eerst. Zij waren eerst. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Punt één van het zeventigpuntenprogramma van het Vlaams Belang: gerealiseerd door deze Vlaamse Regering. En we kunnen allemaal lachen met het zeventigpuntenplan. Het zeventigpuntenplan is een degoutante catalogus die mensen opdeelde in hokjes, waar het Vlaams Belang voor veroordeeld is geweest wegens racisme. En dat voert deze regering vandaag uit! En niet een beetje friemelend op de stoel, niet met schroom, niet met tegenzin, maar vol enthousiasme de taal overnemend van het Vlaams Belang.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega, misschien moet u het beeld op YouTube nog eens herbekijken. Maar ik heb ook aandachtig geluisterd naar collega Dewinter – zoals altijd trouwens, naar iedereen. Hij begon zijn tussenkomst inderdaad met veel hoera's, maar zei dan toch ook meteen dat er een addertje onder het gras was: 'Hola, ge gaat wel iets anders in de plaats oprichten. Ja maar, dat wilden we niet. Dat staat niet in het zeventigpuntenplan' – enfin, ik ken dat niet uit het hoofd – 'want daar gaan we niet mee akkoord. Daarom zullen we ons straks ook onthouden.' Zo had ik het alleszins toch begrepen.

Dus wanneer u nu hier zegt dat wij heel hun programma uitvoeren, dan is dat toch in contrast met wat collega Dewinter daarnet heeft gezegd. Ik heb heel goed geluisterd. Hij heeft inderdaad eerst hoera geroepen, maar nadien heeft hij toch gezegd dat het niet goed is dat we iets anders in de plaats zullen zetten. En dat heb ik ook bevestigd: we doeken niet alle mensenrechteninstututen op, we gaan er net een nieuw, een veel sterker en groter installeren. En daar was collega Dewinter duidelijk niet mee opgezet. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Ongena, ik dacht dat we het hadden over het decreet over de uitstap uit Unia. En als ik me niet heb vergist, mijnheer Ongena, dan was het Vlaams Belang daar laaiend enthousiast over. U zegt zonet zelfs dat er niet wordt beslist tot de uitstap. Ik denk het wel, ik denk het wel.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Waarover we vandaag stemmen ...

Jos D'Haese (PVDA): Ik merk wel een zekere zenuwachtigheid.

Kris Van Dijck (N-VA): Ja, ik ben heel zenuwachtig. Ik ben onderwijzer van opleiding en ik heb het gevoel dat ik u nog wat les moet geven. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Ja, maar blijkbaar is het nodig. Minister Crevits heeft dat ook moeten aanhalen. Ja, ja, ik heb dat gehoord.

Nu stemmen we over twee artikelen. En in artikel 2 staat heel duidelijk dat we uit Unia stappen en paragraaf 2 in artikel 2 stelt als opschortende voorwaarde wanneer er geen nieuw en – ik citeer letterlijk – 'Vlaams mensenrechteninstituut' – ménsenréchteninstituut, mijnheer D'Haese – is. Ja? Dan gaat die uitstap niet meer door.

Maar wij maken ons hard, mijnheer D'Haese – en daar is de heer Dewinter het wellicht niet mee eens, dat is niet zijn programma, maar wel het onze – dat er straks een deftig ménsenréchteninstituut zal zijn. Alstublieft. *(Applaus)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord. *(Jos D'Haese neemt het woord, maar zijn microfoon staat niet aan.)*

Sorry, ik had net uw microfoon uitgezet.

Jos D'Haese (PVDA): ... maar ook het begrijpend lezen. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Maar laat mij nu eens een zin afmaken vooraleer u mij onderbreekt. Daarnet heeft minister Crevits mij dat verweten en u hebt daar hard voor geapplaudisseerd, maar misschien moet u zelf eens proberen om iemand zijn redenering te laten afmaken. *(Rumoer)*

Wat hier vandaag voorligt, is de uitstap uit Unia. De opschortende voorwaarde is: als er niets anders is opgericht. Wat dat andere zal zijn, daarover zullen wij de discussie nog voeren. En als u het mij vraagt, komen jullie daar heel ver tegemoet aan de wensen van het Vlaams Belang. Uiteraard zullen ze dat niet zeggen. Het Vlaams Belang zal altijd tegen alles wat er gebeurt tegen discriminatie zijn, tegen iedere stap die er wordt genomen om ervoor te zorgen dat mensen niet op hun huidskleur, op hun afkomst of weet ik wat worden beoordeeld. Maar dat jullie daar trots op zijn, dat zal ik nooit begrijpen.

En als we hier vandaag over een ontwerp van decreet stemmen over de uittreding van Unia, het Vlaams Belang laaiend enthousiast is en vol nostalgie terugkijkt op zijn zeventigpuntenplan, voor jullie applaudisseert en ervoor zorgt dat jullie de spoedbehandeling hier goedgekeurd krijgen, dan zou ik mij als democratische partijen bijzonder grote zorgen beginnen te maken over waar jullie eigenlijk mee bezig zijn. (*Applaus van Kim De Witte, Stijn Bex en Bruno Tobback*)

Wij zullen uiteraard, dat spreekt voor zich, tegen dit ontwerp van decreet stemmen, tegen de uitstap uit Unia. Het is onbegrijpelijk, maar jammer genoeg niet de eerste keer, dat deze regering doorzet met dit plan, ondanks alle negatieve adviezen van alle adviesorganen.

Er is hier daarnet gesproken over het linkse middenveld. Waarover gaat dat linkse middenveld? Dat gaat over de Vlaamse Onderwijsraad, over de Vlaamse adviesraad handicap, de Vlaamse Ouderenraad, de Vlaamse Jeugdraad: volgens rechts blijkbaar allemaal links middenveld.

En dat er een aantal zaken zijn meegenomen uit de adviezen, des te beter. Maar ik zal er één uit halen: de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), echt een links middenveld, vakbonden en werkgevers. U kent de eerste zin van het advies van de SERV wellicht uit uw hoofd, mijnheer Van de Wauwer: 'Heroverweeg de terugtrekking van Vlaanderen uit Unia.' Duidelijker kan het niet.

En dat staat in alle gradaties die u maar wilt in al die verschillende adviezen van de verschillende adviesorganen. En dan kunt u zeggen dat u er daar iets uithaalt en dat doet. Dat is allemaal zeer goed. Daar heb ik niets op tegen. De fond is dat al die organen vernietigend zijn voor de keuze van deze regering om uit Unia te stappen en dat jullie daar gewoon mee doordoen.

Minister Somers zegt dan in de commissie dat dat komt door – en ik citeer, om geen verkeerde woorden in de mond te leggen – 'ingebakken conservatisme', ingebakken conservatisme bij al die organisaties die dagelijks met hun voeten in de grond staan. Een minister uit Brussel zal aan de mensen vol ingebakken conservatisme, die iedere dag met hun voeten in de realiteit staan, zeggen hoe het eigenlijk wel moet, discriminatie aanpakken. U kunt zich daar van proberen te overtuigen, minister. U kunt daar misschien beter van slapen, maar ik denk niet dat u al die mensen die de strijd tegen discriminatie serieus nemen, daarmee zult overtuigen.

Blijkbaar moet de strijd tegen discriminatie wijken voor een nationalistisch idee van een eigen Vlaams instituut. Een Vlaams instituut, mevrouw Sminate, alsof de mensenrechten afhankelijk zijn van de taal die iemand spreekt. De strijd tegen discriminatie van mensen met een migratieachtergrond (*Axel Ronse vraagt het woord*)

Ik laat u meteen aan het woord.

De voorzitter: Ik laat hem zo meteen aan het woord. Heeft er nog iemand ambities om voorzitter te worden? Het zijn er nogal veel vandaag, vind ik.

Jos D'Haese (PVDA): Mag ik mijn zin afmaken, voorzitter?

De voorzitter: U mag uw zin afmaken.

Jos D'Haese (PVDA): Dank u wel, voorzitter. En dan laat ik het aan u om het woord te verdelen. *(Opmerkingen)*

Wat ik wilde zeggen, is dat de strijd tegen discriminatie van mensen met een migratieachtergrond, ouderen, mensen met een beperking, beter verdient dan dit communautaire steekspel.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is niet mijn dossier, dus ik ga voor de rest van het debat mijn kwek houden. Ik vind trouwens dat collega Sminate het ook voortreffelijk doet. Maar misschien toch het volgende, collega D'Haese: wat ik echt niet pik, is dat u mijn fractie, maar ook de coalitiepartners, lesjes geeft over mensenrechten. Uw eigen partij weigert de afslachting die op dit moment gebeurt op Oeigoeren, te erkennen. U weigert dat te veroordelen. Uw eigen partij weigert te zeggen dat Stalin een genocide heeft gepleegd en een oorlogsmisdadiger was. Dus houd alstublieft op met uw lesjes ten aanzien van ons over mensenrechten. U hebt ons die niet te geven. *(Applaus bij de meerderheid en van minister Matthias Diependaele)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): We zijn in het stadium aangekomen dat er geen inhoudelijke argumenten meer zijn, hoor ik van de heer Ronse. Ik vraag mij af of mensen die slachtoffer zijn van discriminatie, binnenkort eerst zullen moeten uitzoeken binnen welke bevoegdheid ze gediscrimineerd worden, voordat ze weten bij welk instituut ze zullen moeten aankloppen. Dat lijkt mij redelijk absurd.

Door uit Unia te stappen, worden juridische instrumenten sterk ingeperkt. Je kunt ervoor zijn, je kunt ertegen zijn, maar dat is de realiteit. Juridische instrumenten worden sterk ingeperkt. Unia trekt vandaag effectief niet vaak naar de rechtbank, maar iedereen die het terrein kent, geeft aan dat die mogelijkheid om in individuele gevallen naar een rechtbank te kunnen trekken, een belangrijke stok achter de deur is om tot oplossingen te kunnen komen, ook als er niet naar de rechtbank wordt gegaan. Dat optreden voor een individueel slachtoffer, dat zal niet kunnen gebeuren met het nieuw op te richten Vlaams Mensenrechteninstituut.

Beste collega's, vandaag is een zwarte dag – en ik gebruik het woord 'zwart' heel bewust – voor de strijd tegen discriminatie, een zwarte dag voor de mensenrechten. Ik hoop werkelijk dat men hier binnen de meerderheid nog eens heel goed over gaat nadenken. *(Applaus van Kim De Witte)*

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Collega D'Haese, ik maak me nooit zorgen als er een populistische, extremistische partij, of het nu aan de rechterzijde of de linkerzijde is, ons een bepaald gevoel probeert aan te praten. Dat is dus in dezen ook zeker niet zo. Collega Ongena heeft heel duidelijk gesteld waarom wij ons niet aangesproken voelen wanneer u het hebt over de uitvoering van het eerste punt uit het zeventigpuntenplan, want we willen net voor een versterkt Vlaams mensenrechteninstituut gaan.

Ik denk dat ik mag concluderen, voorzitter, dat we het hier eigenlijk alleen maar gingen hebben over de grond van dit ontwerp van decreet, dat een machtigingsdecreet is. Even ter herinnering: het samenwerkingsakkoord dat gesloten is bij de

oprichting van Unia, een akkoord dat telkens voor drie jaar wordt gesloten en dat stilzwijgend wordt verlengd, bepaalt dat elke partner, elk gewest- of gemeenschapsparlement en federaal parlement dat mee betrokken is, zes maanden voor de verlenging van die drie jaar, kan aangeven dat het de ontbinding van Unia wil. Dat is al gebeurd, alleen heeft de Raad van State gesteld dat wij daar dus een decretale grondslag voor nodig hebben. Dat is het enige wat hier vandaag voorligt.

Uiteindelijk hebben we heel lang gedebatteerd over het Vlaams Mensenrechteninstituut. Ik zei al dat ik het jammer vond hoe het middenveld vandaag gereageerd heeft en dat ze er een beetje een karikatuur van maakten, alsof we hier op een drafje onze uittreding bij Unia en het nieuwe Mensenrechteninstituut door het parlement wilden jagen, zonder uitgebreid debat. Ik denk dat we uiteindelijk toch een heel boeiend en uitgebreid debat hebben gehad vandaag. Maar ik heb eens gekeken: we hebben er al elf keer over gedebatteerd in de commissie Binnenlands Bestuur en al verschillende keren hier in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Ik denk dus niet dat dat opgaat. Maar we hebben vandaag dus enkel die decretale basis die we nodig hebben om uit te treden.

Het is al gesteld: dat is een heel voorwaardelijke zaak. Indien dat nieuwe instituut er per 1 maart niet staat, dan gaat die uitstap niet door. Dit is dus louter iets procedureels, iets technisch. Daarom zal mijn partij dit uiteraard mee goedkeuren. Ik zeg er wel bij dat dat niet uit overtuiging is. Het is immers geen geheim dat wij initieel geen vragende partij waren voor de uitstap uit Unia. We delen dan ook de kritiek niet die collega Sminate hier bij het begin van het debat heeft gegeven. Dat wil ik heel expliciet zeggen. Wij beschouwen Unia niet als een links, activistisch orgaan, maar wij hebben ook voor Vlaanderen wel een gelijkkansencentrum nodig. Wij keuren dit ontwerp van decreet wel goed vol vertrouwen, zij het dus niet vol overtuiging. We vertrouwen erop dat we naar een nieuw en heel sterk gelijkkansencentrum, naar een heel sterk Vlaams mensen-rechteninstituut zullen gaan. Daarover zullen we de komende maanden samen debatteren, ook in gesprek met het middenveld, ook luisterend naar hun adviezen.

Collega D'Haese, nogmaals, ik deed dat niet om aan cherrypicking te doen. Ik wou net doorprikken wat collega Groothedde en u hier zeiden, alsof al die organisaties alleen maar zouden hebben gevraagd om die uittreding te heroverwegen. Een aantal organisaties waren er ook wel iets genuanceerder in. Ze hebben daarnaast ook diverse inhoudelijke opmerkingen meegegeven, waarvan er heel veel mee zijn opgenomen. Ik ben eigenlijk heel benieuwd wat die organisaties te zeggen hebben over het ontwerp van decreet dat we in de toekomst zullen bediscussiëren. Ik denk dat de meningen daarover dan ook al zullen zijn bijgesteld.

Wij zullen dit ontwerp goedkeuren, vol vertrouwen in het Vlaams Mensenrechteninstituut dat wij zullen oprichten. Dat is voor ons immers het belangrijkste: een sterk instituut dat nog meer kan werken rond die gelijke kansen voor iedereen, voor alle minderheden, en dat kan strijden tegen elke mogelijke vorm van discriminatie wat die Vlaamse bevoegdheden betreft. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Collega Van de Wauwer, ik wil u wel geloven, maar u tekent vandaag iets zonder in de toekomst te kijken. Wat gaat u doen als uw vertrouwen ongegrond blijkt, als deze instelling die u opricht, niet zo sterk is? Welke actie gaat u dan ondernemen?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Collega Groothedde, wij hebben er alle vertrouwen in dat wij met de parlementaire behandeling die volgt en de ontwerp-tekst

die klaarligt, wél een sterk Vlaams mensenrechteninstituut zullen oprichten. Als dat instituut er toch niet komt, dan vervalt de uittreding uit Unia. Ik denk dus wat we gerust kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Voorzitter, u weet dat het Vlaams Belang een partij is die wil verbinden. *(Gelach)*

En die zeker in dit dossier naar een consensus wil streven. Daarom heb ik zopas een amendement ingediend. Ik voel immers dat er niet alleen tussen partijen, maar ook binnen de meerderheid veel verdeeldheid bestaat over dit ontwerp van decreet, en zeker over de oprichting van dat Vlaams Mensenrechteninstituut. Ik heb de indruk dat het nog niet voldragen is, dat het ook niet duidelijk is wat het moet worden, dat er nog heel veel debat komt, ook met dat fameuze middenveld dat hier al vijfhonderd keer is geciteerd en dat blijkbaar de leidraad vormt voor de helft van de parlementsleden in dit halfroond. Wie zijn wij dus om daaraan te verzaken?

Daarom denk ik dat een amendement door iedereen kan worden goedgekeurd waardoor het tweede lid van artikel 2 wordt geschrapt. Dat betekent dat we doen wat we nu kunnen doen, namelijk Unia afschaffen. Daar is een kamerbrede meerderheid voor, van Open Vld, cd&v, N-VA en uiteraard Vlaams Belang. Wij nemen graag de leiding in dit initiatief. We doen dat al dertig jaar met het zeventigpuntenplan. Dat hebt u terecht opgemerkt. Dat willen we vandaag ook doen. Laten we dus gewoon uit Unia stappen. Daar zijn we het allemaal over eens, met uitzondering van kleinlinks daar achteraan in de hoek. Voor het overige zouden we dan wachten tot er een beter idee komt rond dat Vlaams Mensenrechteninstituut, wat dat dan ook moge zijn. Misschien is dat gewoon het versterken van de parlementaire instelling tout court, en doen wat we moeten doen: decreten goedkeuren, ervoor zorgen dat we de wetgeving aanpassen, ervoor zorgen dat de controlemechanismen beter zijn, in plaats van instituten naast het parlement op te richten die onze bevoegdheden uithollen.

Daarom denk ik dat het in de huidige context goed is dat we stemmen voor het feit dat we uit Unia stappen en ons daartoe beperken, en dan nadien zien wat er eventueel nog kan gebeuren. De meningen daarover zijn verdeeld, maar ik denk dat we het zeker eens kunnen zijn wat de uitstap uit Unia betreft, en daarom is er ook ons amendement. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, eerst en vooral zou ik willen beginnen met de vele sprekers te bedanken en vast te stellen dat het parlement terecht veel tijd besteedt aan een mensenrechteninstituut en het debat erover, en het debat over mensenrechten ten gronde wil voeren.

Wat er vandaag voorligt, is eigenlijk iets heel beperkts, maar tegelijkertijd ook ingrijpend. Het hangt samen met een debat dat we in de commissie nog moeten voeren, namelijk over het uittreden uit Unia en dat tegelijkertijd verbinden met de oprichting van een nieuw Vlaams mensenrechteninstituut. Dat is ook de weerspiegeling van het regeerakkoord waarin die twee zaken onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, langs de ene kant de bevoegdheden in eigen Vlaamse handen nemen – daar waar we bevoegdheid hebben –, maar er langs de andere kant over waken dat de mensenrechten in Vlaanderen nog beter beschermd worden dan vandaag. Het is ook mijn absolute ambitie om, in een samenleving waar mensenrechten vaak onder druk staan, ervoor te zorgen en er mee over te waken dat de mensenrechten in Vlaanderen op een performante en duurzame manier verankerd en verdedigd kunnen worden.

Het is normaal dat daar in een parlement als dit veel over gepraat wordt, want de meeste van onze politieke bewegingen zijn ontstaan uit een verontwaardiging over het niet respecteren van de gelijkheid van mensen, of het niet respecteren van vrijheden. De verschillende belangrijke politieke tradities die hier aanwezig zijn – of de meeste daarvan – hebben die mensenrechten steeds, elk op hun manier, centraal gezet. Ook in mijn engagement staan mensenrechten centraal. Ik zal dus nooit de minister zijn die mensenrechten en de bescherming ervan afbouwt, wel integendeel. Ik zie deze operatie als een hefboom om de bescherming van de mensenrechten in Vlaanderen te versterken. Dus wanneer extreme partijen in dit halfroond het hier moeilijk mee hebben en mij, mijnheer Dewinter, verwijten maken, dan voel ik mij gesterkt. Gesterkt in het geloof dat de weg die we bewandelen de juiste weg is; het uitbouwen van een performant Vlaams mensenrechteninstituut dat voor mensenrechten een volledige bevoegdheid zal hebben. Ik denk dus, mijnheer Dewinter, als u de illusie hebt dat we hier een deel van uw vermaledijde partijprogramma gaan realiseren, dat ik u dan spijtig genoeg moet teleurstellen. Wij stappen uit Unia, maar wij zullen nooit uit de mensenrechten stappen. Integendeel, we gaan die mensenrechten beter verdedigen.

Wij gaan dat doen omdat we dat ook Europeesrechtelijk moeten doen. Wij moeten een gelijkekanseninstelling uitbouwen. We hebben gezegd: laten we van die gelijkekanseninstelling een volwaardig mensenrechteninstituut maken, zoals in verschillende Noord-Europese landen, waar wij als regering ook onze inspiratie halen.

Wij hebben dat ook nodig omdat wij vandaag weliswaar belangrijke instellingen hebben, maar er ook kritiek is op de manier waarop wij in ons land mensenrechten verdedigen. Er is onlangs nog een 'Universal Periodic Review' van de Verenigde Naties bekendgemaakt, waaruit blijkt dat wij tot een minderheid van EU-landen behoren die geen instelling hebben die bevoegd is voor alle mensenrechten. Wij hebben dat vandaag niet. Wij worden daarvoor door de Verenigde Naties op de vingers getikt. Wel, Vlaanderen zal zo'n instelling uitbouwen.

Twee, in haar doctoraatsstudie heeft Sarah Lambrecht, referendaris bij het Grondwettelijk Hof, onderzocht waar wij staan tussen de 47 landen van de Raad van Europa. We staan daar op de elfde plaats. Dat is niet slecht als land, maar het kan beter. Er zijn mogelijkheden om dat te verbeteren en die mogelijkheden gaan we bij het debat ten gronde met twee handen grijpen.

Drie, waarom is zo'n Vlaams mensenrechteninstituut belangrijk? De heer Dewinter herleidt mensenrechtenbescherming tot een debat over etnisch-culturele minderheden of discussies over diversiteit. Vandaag heeft bij Unia 32,4 procent van de casussen die daar behandeld worden – Unia gaat trouwens niet verdwijnen, wij stappen eruit, maar dat zal blijven bestaan – te maken met racisme en discriminatie op etnisch-culturele basis. Dat wil dus zeggen dat 67,6 procent met andere zaken te maken heeft.

Dat Vlaams Mensenrechteninstituut is cruciaal om een rechtvaardig en solidair Vlaanderen te maken. Want wat gaat dat Mensenrechteninstituut doen? Dat gaat een thuishaven en een plek zijn waar de oudere uit een woonzorgcentrum die klaagt en vindt dat hij geen menswaardig bestaan kan leiden, terecht kan. Of bijvoorbeeld een homokoppel dat vandaag de dag – en in sommige rustoorden is dat nog het geval – niet kan samenleven in een rustoord, niet op dezelfde kamer kan verblijven, zal naar zo'n mensenrechteninstituut kunnen gaan om daar bemiddeling of zorg te vragen voor zijn discriminatie. Of een persoon met een handicap die op de woningmarkt gediscrimineerd wordt, kan er terecht. Want uit alle onderzoeken die we tot nu toe gedaan hebben over de woningmarkt en de discriminatie op de woningmarkt blijkt dat de groep die het meest gediscrimineerd wordt, mensen met een beperking of een handicap zijn. Wel, die gaan bij dat

Vlaams Mensenrechteninstituut terechtkunnen. Dat gaat over de vrijheid van meningsuiting van werknemers die soms beknot wordt. Dat gaat over het recht op een gezinsleven voor mentaal kwetsbare gezinnen in een zorgvoorziening. Of dat gaat over een dame die bij een uitzendkantoor terechtkomt en waar het uitzendkantoor vraagt of ze van plan is om op korte termijn zwanger te worden of hoeveel kinderen ze heeft en dat men daaruit gaat afleiden of die dame al dan niet voldoende actief kan zijn op de arbeidsmarkt. Die wordt dus gediscrimineerd. Die gaat daar terechtkunnen.

Ik geef een aantal voorbeelden en er zijn er nog veel meer waardoor u zeer snel ziet dat het overgrote deel van de Vlamingen rechten heeft die daar verdedigd kunnen worden. Om de PVDA helemaal gerust te stellen: ook het recht van eigendom zal verdedigd worden door het Vlaams Mensenrechteninstituut want dat is artikel 1 van het eerste protocol toegevoegd aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Mijnheer D'Haese, het recht op eigendom is voor mij als liberaal ook de moeite waard om verdedigd te zien.

Nu, er zijn een aantal opmerkingen gemaakt over de weg die we willen bewandelen. Het is evident dat ik die nu niet ten gronde ga behandelen, maar ik wil toch een aantal zaken meegeven. Eerst en vooral stoor ik mij aan het feit dat men zegt dat die hoorzittingen geen verschil gaan maken. Tot nu toe hebben we in onze commissie en onder mijn bevoegdheid al drie belangrijke decreten gemaakt. We gaan nu het derde maken. Voor het decreet over de geloofsgemeenschappen zijn er hoorzittingen geweest. Op basis van die hoorzittingen is dat ontwerpdecreet grondig bijgestuurd. Het inburgeringsdecreet: middenveld en hoorzittingen, grondig bijgestuurd en de meest fundamentele kritiek was namelijk dat je mensen die vrijwillig zo'n inburgeringstraject volgen, toch niet gaat laten betalen want dan gaan die afhaken en niet meer naar de Nederlandse les komen. De meerderheid heeft op basis van die hoorzittingen daar naar geluisterd en dat op dat punt bijgestuurd. Ook in dit decreet, het ontwerp van decreet dat er in september komt, is er al uitvoerig geluisterd naar het middenveld. We zullen dat in de hoorzittingen opnieuw doen. Bijvoorbeeld de discussie over in rechte optreden. Dit instituut zal in de toekomst evenzeer in rechte kunnen optreden als Unia vandaag. Maar het zal een aantal dingen beter doen. Wat zal het bijvoorbeeld beter doen? Op vraag van het middenveld zal er meer inspectie zijn dan dat er vandaag inspectie is, en gefinancierd worden.

Ik heb van de Vooruitfractie gehoord dat we te veel geld uitgeven aan mensenrechten. Dat heeft me enorm gestoord. Hoe kun je nu te veel geld uitgeven aan het beschermen van mensenrechten? Waar we nu 870.000 euro uitgeven, zal Vlaanderen in de toekomst vijf keer zoveel middelen inzetten voor het beschermen van de mensenrechten. *(Applaus bij de meerderheid)*

Mevrouw Groothedde, bemiddeling zal dat Vlaams Mensenrechteninstituut evenzeer kunnen als Unia. Maar wat is het probleem? Wanneer de bemiddeling mislukt, staan mensen vandaag in de kou. Unia is vier keer naar de rechtbank gestapt. In Nederland heeft men een systeem dat we hebben gevolgd op basis van zowat elke grondwetspecialist en mensenrechtenspecialist: Sottiaux, Vrielink, Cloots.

Wij zullen een geschillenkamer oprichten. In Nederland wordt jaarlijks over 160 geschillen een uitspraak gedaan door mensen met een rechterlijke achtergrond. 88 procent van die uitspraken wordt gevolgd. Die mensen worden daar niet in de steek gelaten. We versterken dus de bescherming van de mensenrechten, en dat is voor mij ook fundamenteel.

En dan is er de terechte opmerking of we dit niet allemaal complex maken. We leven in een complex land. Maar laten we duidelijk zijn: uit rechtsvergelijkend onderzoek blijkt dat in de meeste federale landen deelstaten over hun eigen

gelijkekansen- of mensenrechteninstituut beschikken en dat zij vaak performanter werken. En dat moet ook de ambitie zijn van het Vlaams Mensenrechteninstituut: om beter te doen dan in het verleden. Het is evident dat dit voor complexe situaties zal zorgen maar vandaag is de situatie ook complex. Vandaag bestaan de Genderkamer, Unia en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Waar moet de vrouw naartoe die vandaag wordt gediscrimineerd? Naar Unia, naar de Genderkamer of naar het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen? Waar moeten holebi's naartoe bij discriminatie bij huisvesting? Naar de Genderkamer vanwege de genderexpressie, of naar Unia vanwege de geaardheid?

Ook vandaag zijn die problemen en discussies er, maar wij zullen ervoor zorgen dat er één aanspreekpunt is in Vlaanderen en dat we op een volwassen manier zullen doorverwijzen. In ons regeerakkoord staat en ook in het ontwerp van decreet zal staan dat we samenwerking zullen zoeken en samenwerkingsovereenkomsten zullen sluiten. Dat zal een onderdeel zijn van het debat dat we voeren of we dit al dan niet op een goede manier kunnen doen. Het is immers evident dat rechtsonderhorigen een eenvoudige procedure moeten hebben, waarbij zij niet moeten uitzoeken waar zij terecht komen maar waarbij de overheid ervoor moet zorgen dat de personen op de juiste plaats geraken wanneer ze worden geconfronteerd met discriminatie of achterstelling.

Tot slot – en dat is eigenlijk de essentie van vandaag – is wat voorligt heel helder. Wij stappen vandaag niet uit Unia. Wij machtigen de regering om die aanzegging op tijd te kunnen doen, namelijk voor 15 september. En artikel 2 is daarin cruciaal, niet alleen omdat Europa zegt dat men een gelijkekanseninstelling nodig heeft en daar democratisch en juridisch toe verplicht is, maar ook omdat we zelf heel belangrijk vinden dat de Vlamingen geen dag, geen uur zonder mensenrechteninstituut zouden zitten. Mensenrechten zijn fundamentele bouwstenen – en daar verschillen we grondig van mening met de collega's van het Vlaams Belang – in een democratische en humane samenleving. Daar zullen we samen over blijven waken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): De vraag of Unia al dan niet voldoende te rechte treedt, is bijzonder. Viermaal te rechte treden is dan ook wel altijd bijzonder, omdat ik het daarnet heb gezegd, minister Somers. Unia heeft inderdaad bijvoorbeeld in 2021, 515 onderhandelde oplossingen bereikt, terwijl het college in Nederland waar u zo graag naar verwijst 156 oordelen heeft uitgesproken. Wilt u echt slachtoffers naar een rechtbank sturen? Want bij uw college zullen ze daar alleen staan. Ze zullen minder bijstand hebben. Dat is de internationale kritiek.

Maar eigenlijk had ik mijn hand opgestoken om een andere reden. U zei namelijk dat er vandaag geen mensenrechteninstituut is. Ik ben toch wel benieuwd, want in het federaal regeerakkoord staat dat er een performant mensenrechten-instituut wordt opgericht, het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM). En dan ben ik ook wel heel benieuwd wat cd&v daarvan vindt. Daar wordt van gehoopt – en ik paraphraseer – dat het zeer performant is, dat het een internationale A-status krijgt, dat het deze legislatuur vorm krijgt en dat het landschap wordt geëvalueerd – en naar ik hoop wordt gesimplificeerd. De nodige maatregelen worden genomen om de samenwerking en efficiëntie te versterken.

Dus ik vraag mij af over welke afwezigheid van mensenrechteninstituut de minister het dan heeft.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik heb een korte reactie op collega Dewinter, over zijn opmerking over verbinden. Collega Dewinter, voor mij is verbinden niet hetzelfde

als je eigen mening opdringen aan anderen die dat niet willen. Er is namelijk geen enkele discussie binnen de meerderheid over het al dan niet uitstappen uit Unia. Er is ook, en daar gaat uw amendement over, geen enkele discussie over de oprichting van een nieuw mensenrechteninstituut. Er is een tweehonderd pagina's tellend decreet dat goedgekeurd is in de Vlaamse Regering. Binnen de regering is daar heel hard aan gewerkt, en er is ook gewerkt om tegemoet te komen aan de initiële kritieken die er geweest zijn. Een daarvan is hier al heel vaak geciteerd: het in rechte optreden. Zij zullen dat kunnen doen, maar zij zullen dat enkel vanuit collectief belang kunnen doen. En dat is natuurlijk een groot verschil met wat Unia vandaag doet. Zij kunnen dat namelijk vanuit individueel belang doen. Dat maakt dat zij zowel rechter als partij zijn, en dat is toch wel een groot verschil, minister Somers, dat we er ook moeten bij zeggen.

Dan is er een tweede kritiek. Er is kritiek geweest over de inkanteling van die PPI's. Daar zijn studies over geweest, daar zijn aanbevelingen over geweest, en we hebben die gevolgd. Dus we zijn wel degelijk tegemoetgekomen aan de kritieken die er geweest zijn, waardoor dit ontwerp van decreet wel gedragen wordt binnen de meerderheid, en waardoor er vertrouwen is, zoals collega Van de Wauwer heeft gezegd. Er is vertrouwen in de toekomst dat er wel degelijk een degelijk werkend Vlaams mensenrechteninstituut zal komen.

Collega Dewinter, wij stemmen dus met overtuiging tegen uw amendement, omdat het duidelijk maakt wat het verschil is tussen uw partij en de onze. Bedankt. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zou twee opmerkingen willen maken. Eerst en vooral moet ik zeggen dat ik als minister zeer verheugd ben met het werk dat in de schoot van de Vlaamse Regering is gebeurd: drie partijen die elk vanuit een andere gevoeligheid over zoiets fundamenteels, dat het best zo breed mogelijk gedragen wordt, een stevig ontwerp van decreet hebben kunnen schrijven. Omdat ik denk dat het beschermen van mensenrechten eigenlijk het best een zo breed mogelijke bedding heeft.

Mevrouw Groothedde, ten tweede moeten we in een parlementair debat ook proberen naar elkaar te luisteren. Ik heb daarjuist heel duidelijk gezegd dat daar waar in Nederland men alleen maar uitspraken doet via een variant op onze Geschillenkamer, het Vlaams Mensenrechteninstituut, net als Unia, evenzeer zal kunnen bemiddelen. Ik citeer mijzelf tien minuten geleden.

U zegt dat er honderden zaken zijn waar Unia in bemiddeld heeft. Wel, het Vlaams Mensenrechteninstituut, met vijf keer meer middelen en dus vijf keer meer slagkracht, zal evenzeer kunnen bemiddelen, evenzeer adviezen kunnen uitschrijven en zal zelfs voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een wat men noemt 'amicus curiae' zijn, een bevriende instelling die zelf het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zal kunnen adviseren en zal kunnen bijstaan. Dus op het vlak van bemiddeling verandert er niets.

Maar daar waar bemiddeling mislukt bij Unia, hebben de mensen maar twee mogelijkheden. Dat is ofwel hun rechten loslaten, ofwel naar de rechtbank stappen. Bij ons zal er een Geschillenkamer zijn, waar men laagdrempelig terecht kan, net zoals in Nederland, voorgesteld en onderbouwd en gesteund door zowat elke mensenrechtenspecialist in Vlaanderen. We richten dat eindelijk op. Want dat is net wat we mankeren. Daar doet men 160 uitspraken. Dankzij die 160 uitspraken in Nederland is ook de rechterlijke macht beter geïnformeerd en beter gewapend om mensenrechten, wanneer het voor de grondrechter komt, ook te verdedigen. Want ook daar blijkt uit alle onderzoek dat er vandaag een probleem is, zowel bij

het openbaar ministerie als bij de grondrechter. Dat is dus een fundamentele stap vooruit.

En ten slotte wil ik, en dat is gewoon 'pour besoin de la cause', heel duidelijk zeggen dat Unia de voorbije jaren uitsluitend naar de rechter is gestapt om het collectief belang te verdedigen en nooit wegens een individueel dossier. Ik vind dat de feiten hun recht hebben. Ook daar zal er in de praktijk geen enkel verschil zijn in de toekomst, het gaat uitsluitend over de bescherming van mensen. Dat heeft de Raad van State ook opgemerkt: het standstillprincipe is niet doorbroken en we zullen daar over waken, want we kunnen dat zelfs, mijnheer D'Haese, niet doorbreken, want we zijn Europeesrechtelijk, internationaalrechtelijk en ook op basis van onze grondwettelijke bepalingen, gebonden om dat standstillprincipe te respecteren.

Voor mij is dit geen standstill. Dit is een belangrijke stap in de goede richting voor Vlaanderen en de Vlaamse burgers. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Voorzitter en minister, ik wens mevrouw Sminate en haar fractie, ook haar partij de N-VA, veel succes de komende jaren. Tot voor kort, tot op dit moment kon de N-VA telkens opnieuw met de beschuldigende vinger in de richting van Unia wijzen. Unia was activistisch. Unia volgde een politieke agenda. Unia respecteerde de wil van de bevolking niet, en dergelijke meer. En ze hadden gelijk. Ze hadden overschot van gelijk.

Maar het compromis dat u zich hebt laten aanpraten door leerling-tovenaar minister Somers is er natuurlijk een waarbij u van de regen in de drop terecht komt. U hebt hem gehoord. Er komen meer rechtszaken. Er zullen meer zaken worden aangekaart bij de geschillencommissie. De nieuwe Unia op zijn Vlaams, het Vlaams Mensenrechteninstituut, zal wel degelijk in rechte kunnen optreden en zal dat veel meer doen dan Unia dat op dit moment doet. Hij zei ook dat er meer inspecties zullen komen. Het wordt meer, meer, meer in plaats van minder, minder, minder. En dat was toch de bedoeling van de afschaffing van Unia!

Het ziet ernaar uit, dames en heren van de N-VA, dat u het kind met het badwater hebt weggegooid. Het badwater was Unia. Maar wat krijgen we in de plaats? Een nieuw Unia dat nog activistischer zal zijn, dat nog meer inquisitie zal voeren tegen iedereen die tegen de heilige mensenrechten is en die nog meer een politieke agenda – die van Bart Somers, en we kennen die – zal hanteren. Dat is een globalistische agenda. Dat is een multiculturele agenda. Dat is een opengrenzenagenda. Dat is de agenda van Bart Somers die nu opgedrongen wordt aan de N-VA.

Ik wens u dus de volgende jaren van deze legislatuur nog veel succes met de paus van de mensenrechten, zijnde Bart Somers, en zijn persoonlijke politieke gadget, het Vlaams Mensenrechteninstituut. En mag ik daarbij misschien verwijzen, niet naar iemand uit mijn kringen, geen nationalist, geen extreemrechtse denker, maar naar Mark Elchardus. Mijnheer Tobback, u kent hem goed. Hij kwam alle dagen bij uw vader aan huis. Hij was de mentor en de denker van de socialisten in het verleden. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Ha, de heer Tobback wordt wakker! *(Opmerkingen)*

Bruno Tobback (Vooruit): Mag ik de heer Dewinter erop wijzen dat ik al een hele tijd niet meer thuis woon. *(Gelach. Applaus)*

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Hij is van kamp veranderd, mijnheer Tobback, nu is hij terechtgekomen bij onze vriend Bart De Wever. Ik vraag me trouwens af: hoe wordt Bart De Wever verwittigd wanneer hier wordt gestemd? *(Opmerkingen)*

Ik probeer het zo lang mogelijk te rekken tot hij komt, er moet toch iemand zijn die op het juiste moment binnenkomt.

De voorzitter: Er is een brand op de Universiteit Antwerpen. Dat is toch ook wel belangrijk, denk ik.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Mark Elchardus is nu de grote vriend van Bart De Wever geworden. U moet zijn boek lezen. Ik stel voor dat we het aankopen met het parlement en dan aan ieder parlamentslid uitdelen in functie van de hoorzitting. We gaan hem zeker op de lijst laten zetten om aan de hoorzittingen deel te nemen.

U moet de heer Elchardus, toch een notoir socialist in het verleden, maar eens horen over die mensenrechten, mijnheer Somers. Waar hij het heeft over het duizendjarige rijk van de mensenrechten, waar hij het heeft over het feit dat de mensenrechten ondertussen de nationale wetgevingen en de echte grondrechten van de burgers vervangen, waar hij het heeft over het feit dat de mensenrechten een almacht zijn geworden die de parlementen uitschakelen en vervangen.

Ik ga het boek, naar aanleiding van de bespreking van dit definitieve decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, uitvoerig citeren. Hoofdstukken lang gaat het over die fameuze mensenrechten en het misbruik ervan voor een globalistische en multiculturele agenda. U bent immers geen voorstander van de mensenrechten, u misbruikt die mensenrechten om uw politieke agenda door te duwen, en daarvoor moet het instituut dienen. Dat weet u zeer goed en dat is ook hetgeen wat Elchardus en vele andere intellectuelen in Vlaanderen op dit moment op papier zetten.

– *Nadia Sminate, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

U probeert dat onder het tapijt te vegen. Ik hoop dat de N-VA Elchardus – hij wordt in ieder geval gelezen door Bart De Wever en geciteerd als de grote man die de lijnen uittekent – ook zal lezen over de mensenrechten en het misbruik dat ervan wordt gemaakt in functie van de politieke agenda van de heer Somers en zijn globalistische, multiculturele lobby.

Indien u het boek zelf niet aanbiedt hier in het parlement, ben ik nog bereid om met mijn fractie een geste te doen en u allemaal het boek van Elchardus op te sturen, portvrij desnoods, want het is een administratief stuk. *(Opmerkingen. Applaus bij het Vlaams Belang)*

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, vermoedelijk zal de heer Dewinter er dan nog 5 euro voor vragen. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Dewinter, u zult het waarschijnlijk niet beseffen en ik vind wat u hebt gezegd sterk overdreven, maar het is een van de mooiste complimenten die ik ooit al heb gekregen in mijn politieke loopbaan: 'de paus van de mensenrechten'. *(Applaus bij Open Vld)*

Ik moet u zeggen, mijnheer Dewinter, wij kennen elkaar al heel lang, en onze politieke loopbaan loopt een stukje gelijk. Ik weet nog dat de eerste verkiezingscampagne die ik in Mechelen heb gevoerd onder de volgende slogan was: 'Wacht niet op Dewinter, stem Somers.' Er kan immers geen groter contrast zijn tussen de winter en de zomer, en ik ben dan toch liever de zomer dan de winter.

Nu word ik wel ernstig: al 25 jaar proberen u en uw partij de mensenrechten af te breken en de mensen op die manier eigenlijk hun rechten te ontzeggen. Mensen met een handicap, onze holebi's, vrouwen en mensen op leeftijd: zij worden allemaal beschermd door zo'n mensenrechteninstituut. Ik zal inderdaad al het mogelijke in mijn politieke macht doen om de mensenrechten te beschermen en uw aanvallen daarop te stoppen. Ik ben dus heel blij dat we met de Vlaamse Regering een sterk Vlaams mensenrechteninstituut hebben, waarmee dit parlement zich eigenlijk inschrijft in zijn eigen geschiedenis. Dit parlement is de emanatie van een emancipatiebeweging van een volk dat van ver komt en altijd heeft moeten vechten voor zijn rechten en gelijke rechten, en die rechten altijd heeft uitgebreid. Eigenlijk is het Vlaams Mensenrechteninstituut dus de kroon op dit Vlaams Parlement. En ik ben er ongelofelijk trots op dat we dat zullen hebben en daarmee regelrecht ingaan tegen uw visie op hoe de samenleving moet worden georganiseerd. Daar ben ik eigenlijk heel blij mee.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan geef ik het woord aan de voorzitter.

– Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Dus niemand vraagt nog het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1358/1)*

– Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement op artikel 2. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1358/2)*

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022 – 18 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
44 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
41 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022 – 19-A (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 6

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 13, van Hannelore Goeman, Steve Vandenberghe, Katia Segers en Conner Rousseau, op de tabel bij artikel 2.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
44 leden hebben ja geantwoord;
67 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 14, van Hannes Anaf, Freya Van den Bossche, Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Hannelore Goeman, op de tabel bij artikel 2.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
44 leden hebben ja geantwoord;
67 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 15, van Hannes Anaf, Freya Van den Bossche, Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Hannelore Goeman, op de tabel bij artikel 2.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
44 leden hebben ja geantwoord;
67 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 16, van Hannes Anaf, Freya Van den Bossche, Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Hannelore Goeman, op de tabel bij artikel 2.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
44 leden hebben ja geantwoord;
67 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 2.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
44 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 2 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 7

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
44 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
41 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2022

– 1302 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van programmadecreet.

Stemming nr. 8

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
44 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
41 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het platform Vitalink
– 1193 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
2 leden hebben neen geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET over het onderwijs XXXII
– 1278 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 6**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET over de werk- en zorgtrajecten
– 1290 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 11

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**ONTWERP VAN DECREET over diverse maatregelen voor het onderwijs
– 1298 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
87 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot uitvoering van dringende maatregelen om het lerarenambt in het basis- en secundair onderwijs te herwaarderen – 1299 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
111 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 14 december 2007 houdende de organisatie en werking van de regionale technologische centra, wat betreft de optimalisatie van de werking van de regionale technologische centra – 1313 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
111 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot machtiging aan de Vlaamse Regering om het samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op te zeggen – 1358 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Filip Dewinter, op artikel 2.

Stemming nr. 15

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
20 leden hebben ja geantwoord;
91 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
20 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 2.

Stemming nr. 16

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
44 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
41 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 2 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 17

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
67 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
20 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben neen geantwoord;
20 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Bert Maertens, Jo Brouns, Annick De Ridder, Martine Fournier en Marius Meremans tot wijziging van artikel 23 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van artikel 1 van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen, van artikel 16 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en van artikel 44 van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid – 1156 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 18

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, vandaag zijn de verslagen rondgedeeld over het verzoekschrift tot aanpassing van de wijze waarop de waarde van een effectenportefeuille bepaald wordt voor de berekening van de successierechten, en over het verzoekschrift over vrijstelling van verkeersbelasting voor gebruikers van een elektronische rolstoel.

Ik stel voor om de agenda van de plenaire vergadering van woensdag 13 juli 2022 aan te vullen met die twee verzoekschriften.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Tinne Rombouts, Gwenny De Vroe, Inez De Coninck, Stijn De Roo en Piet De Bruyn tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat vliegtuigexploitanten betreft – 1301 (2021-2022) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 19

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
74 leden hebben ja geantwoord;
2 leden hebben neen geantwoord;
29 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 13 juli 2022 om 10 uur en 14 uur en op donderdag 14 juli 2022 om 14 uur, maar ik hoop jullie maandag ook al in het stadhuis van Brussel terug te zien.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.43 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Leo Pieters, Conner Rousseau: ambtsverplichtingen;

Imade Annouri, Alessia Claes, Piet De Bruyn, Tom De Meester, An Moerenhout, Lise Vandecasteele, Jeremie Vaneckhout, Suzy Wouters: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Sihame El Kaouakibi

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel

Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien

Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien

Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Johan Danen, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer,

Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy,

Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 16:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys

Stemming nr. 17:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht

Stemming nr. 18:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim

Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 19:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Kim De Witte

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Johan Danen, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht